

MATICA

Norval u Kanadi

DUHOVNO I KULTURNO SUSRETIŠTE ISELJENIH HRVATA

Počelo obilježavanje 150. obljetnice rođenja izumitelja daktiloskopije Ivana Vučetića

Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik

2. Europsko prvenstvo hrvatskih nogometnih klubova u Göteborgu

Vječna je istina da proljeće budi prirodu i daje životnu snagu i optimizam i ljudima. Vidi se to iz brojnih društveno-političkih zbivanja u Lijepoj našoj, koja vi, sigurno, pratite putem modernih sredstava globalne komunikacije, pa se na njih ovoga puta ne bih posebno osvrtao. Više bih,

naime, pisao o događanjima vezanima uz našu kuću, HMI, koja s velikim zamahom ulazi u svoj ljetni raspored raznih programa i projekata koje sam spomenuo prošli put. Jedan koji nisam tada spomenuo (jer će o njemu biti mnogo govora idućih mjeseci) jest veliki projekt posvećen genijalnom znanstveniku, Hrvatu-Hvaraninu iz Argentine, Ivanu Vučetiću, ocu daktiloskopije bez kojeg bi povijest kriminalistike bila nezamisliva.

Voditeljica projekta i ravnateljica Muzeja hrvatskog iseljeništa u osnivanju pri HMI-u, inače povjesničarka umjetnosti Ljerka Galic, u suradnji s Muzejom policije pri MUP-u i odgovarajućim argentinskim ustanovama dopremila je izložbene eksponate, a izložba u Muzeju Mimara svečano je otvorena u ponedjeljak 12. svibnja, o čemu više u ovom broju *Matice*. Posebno spominjem taj projekt, zato jer je otkrio još jedan od mnogih hrvatskih dragulja skrivenih po svijetu, za koji je malo tko u Hrvatskoj znao i mario.

Nedavno je u radni posjet ravnateljici HMI-a Daniri Bilić došlo izaslanstvo Povjerenstva Hrvatskoga nogometnog saveza na čelu s legendarnim Antom Pavlovićem i predsjednikom Povjerenstva Perom Šarićem, te tajnikom Marjanom Rogićem. HMI već nekoliko godina ima svoje predstavnike u tom povjerenstvu, bila je suorganizator Prvoga svjetskog nogometnog prvenstva hrvatskih iseljeničkih klubova održanog prošle godine u Zagrebu, a sudjeluje i na 2. Europskom prvenstvu u Göteborgu, o čemu također više u ovome broju. Bila je dakle ovo prigoda za međusobno upoznavanje i dogovor o budućoj, još boljoj suradnji.

Pa kad smo već kod posjeta HMI-u, ovih su dana u Zagrebu i naši ugledni znanstvenici, prof. dr. Vinko Grubišić, voditelj Centra za hrvatske studije pri Waterloo University (Kanada) i fra Ljubo Krasić, direktor Hrvatskoga etničkog centra u Chicagu (SAD).

No o svemu spomenutome i još o mnogočemu drugom vezanom za domovinsku i izvandomovinsku Hrvatsku kao i uvijek kvalitetno štivo nudi vam uredništvo *Matice* sa svojim vjernim suradnicima i dopisnicima diljem svijeta i Hrvatske. Ugodno čitanje želi vam vaš

Urednik

It is an eternal truth that spring awakens nature and that it also gives new vital force and optimism to people. This is evident from the numerous social and political events in Our Beautiful Homeland, which you surely follow by way of the modern means of global communication, and I will not therefore dwell on them in particular at this occasion. I would like rather to turn to events related to this institution, the CHF, which is putting its summer agenda into high gear, including the various programs and projects I mentioned last time. One that I did not mention at that time (as there will be much to say about it over the coming months) is a large scale project dedicated to a brilliant scientist – a Croatian, native to the island of Hvar, from Argentina: Ivan Vučetić, the father of dactiloscopy, without whom the history of forensic science would be unimaginable.

Project leader, and the director of the future CHF Croatian Emigrants' Museum, art historian Ljerka Galić, in collaboration with the Ministry of the Interior's Police Museum and the relevant Argentinean institutions, has prepared the exhibits for an exhibition that saw its grand opening at the Mimara Museum Monday, May 12th – more on that in this issue of *Matica* magazine. I mention this project in particular because it has uncovered yet another of the Croatian gems hidden around the world, of which few in Croatia knew or cared for.

A delegation of a Croatian Football Federation commission headed by legendary Ante Pavlović, the commission's chairman Pero Šarić, and secretary Marjan Rogić were at the CHF for a working meeting with director Danira Bilić. The CHF has for several years now had its representative on this commission, was a co-organiser of the first World football championship of Croatian emigrant clubs held last year in Zagreb, and is participating in the 2nd European championships in Göteborg – more on that too in this issue. It was, then, an opportunity for the participants of the meeting to get acquainted with each other and to hammer out future, even better, cooperation.

And as long as we are on the topic of visits to the CHF – our eminent researchers, Professor Vinko Grubišić PhD, head of the Croatian Studies Centre at Canada's Waterloo University and Friar Ljubo Krasić, director of the Croatian Ethnic Institute in Chicago, USA, are in Zagreb these days.

So read all about these events and plenty more related to homeland and emigrant Croatia in the excellent articles the *Matica* magazine editorial staff and its faithful associates and contributors across the world and Croatia have prepared for you. Pleasant reading!

Your Editor

Mjesečna revija HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LVII
Broj / No. 5/2008.

Ravnateljica HMI / Director CHF
Danira Bilić

Glavni urednik / Chief Editor
Nenad Zakarija

Izvršni urednik / Executive Editor
Hrvoje Salopek

Marketing
Ivana Rora

Lektor / Language Editor
Tomislav Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print: Vjesnik, Zagreb

SADRŽAJ

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

- 4 Počelo obilježavanje obljetnice Ivana Vučetića
- 6 Predstavljen Hrvatski iseljenički zbornik 2008.
- 8 Mladi gradišćanski Hrvati posjetili HMI
- 10 Dani hrvatsko-austrijske kulture i prijateljstva u Salzburgu
- 24 Književni prvijenac Mirka Kopunovića
- 26 Obilježen jubilej novozelandskih Hrvata u Splitu

DOMOVINA

- 13 Suvenir i etnozbirka Dalmatinske zagore
- 14 Sjajne perspektive hrvatske vojne industrije
- 16 Starogrojski paprenjok – tradicionalni kolač otoka Hvara
- 17 Pet stoljeća senjske glagoljske tiskare
- 18 Sve uspješniji uzgoj lavande u Istri

SVIJET

- 25 Uručene iseljeničke nagrade Slobodne Dalmacije
- 29 Tradicionalno hodočašće Hrvatskih katoličkih misija
- 30 Hrvatski folklorni festival u Njemačkoj
- 33 Blagoslovljena crkva Kraljice mira u Hrvatskom centru u Norvalu
- 39 Smotra hrvatskog folkloru u Švicarskoj
- 44 Koncert u organizaciji Saveza hrvatskih društava Berlina
- 48 Tamburaški i folklorni festival gradišćanskih Hrvata

- 52 Razgovor: Stjepan Hauser, mladi violončelist iz Londona
- 64 Europsko prvenstvo hrvatskih nogometnih klubova iz iseljeništva

AKTUALNO / ZANIMLJIVO

- 21 Humanitarna večer za izgradnju studentskog doma u Sarajevu
- 22 Credobanka
- 36 Razgovor s don Robertom Zubovićem, bivšim misionarom iz New Yorka
- 41 Drugi Okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu
- 42 Razgovor: povratnik Vladimir P. Goss
- 46 Predstavljamo likovnu umjetnicu Sandru Šesto
- 58 O knjizi Ante Bakovića "Hrvatski martirologij XX. stoljeća"

STALNE RUBRIKE

- 12, 32 Vijesti HR
- 20 Vijesti BiH
- 28, 38, 45, 49 Iseljeničke vijesti (WEB HMI)
- 54 Kultura: Hrvatska i svijet
- 56 Manjinske vijesti
- 59 Nove knjige
- 60 Glazba+
- 62 CRORAMA
- 66 Športske vijesti

KOLUMNJE

- 9 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)
- 40 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)
- 50 Iz pera bivšeg gatarbajtera (Emil Cipar)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION

(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /

FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
Privredna banka Zagreb, Račnog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /

DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

MATICA - most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

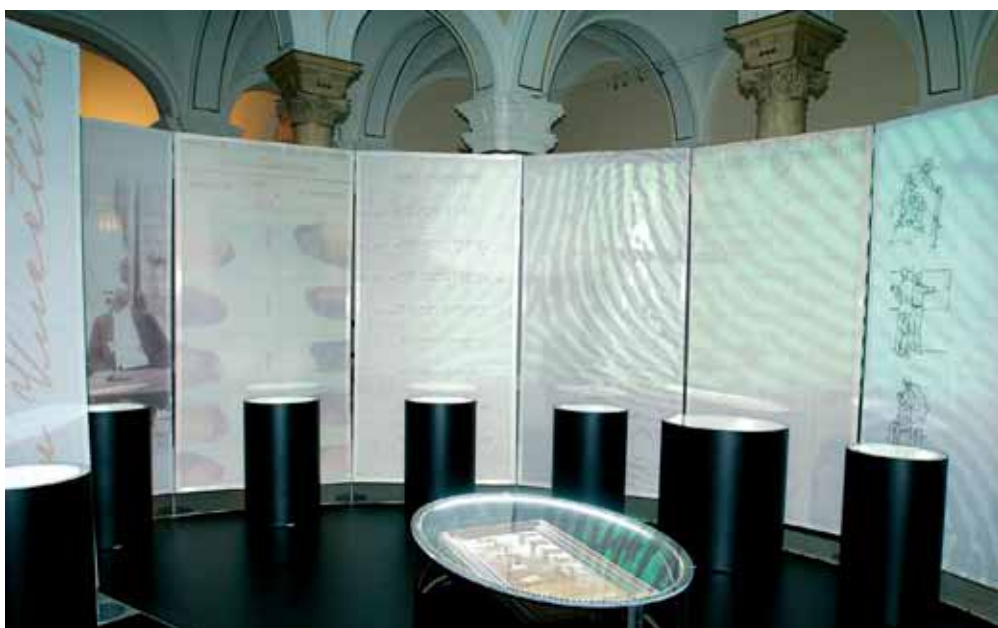
Fax.

E-mail

Datum / Date

Hrvatski izumitelj otac daktiloskopije

HMI je pokrenula svehrvatski projekt Ivan Vučetić kako bi domovinsku i izvandomovinsku javnost što bolje upoznala sa životom Hvaranina, izumitelja daktiloskopije, postupka identifikacije osoba putem analize i klasifikacije papilarnih linija

Atraktivni izložbeni postav u atriju Muzeja Mimara

U Muzeju "Mimara" u Zagrebu, u ponedjeljak, 12. svibnja otvorena je izložba o našem izumitelju svjetskoga glasa Ivanu Vučetiću (Juanu Vucetichu), u čast njegove 150. obljetnice rođenja. Projekt je pokrenula HMI u želji da se domovinska i izvandomovinska javnost upozna sa životom i radom izumitelja daktiloskopije, svjetski poznatog postupka identifikacije osoba putem analize i klasifikacije papilarnih linija otiska prsta. Osmislila ga je Ljerka Galic, rukovoditeljica projekta Muzeja hrvatskog iseljeništva, uz sve-srdnu pomoć MUP-a, odnosno njegova Muzeja policije u osnivanju, Centra za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić", Ministarstva kulture, Grada Zagreba, Gradske knjižnice, Hrvatske pošte, HGK, Botaničkog vrta PMF-a i drugih institucija i pojedinaca koji su se uključili u ovaj svehrvatski projekt. Ova dojmljiva multimedijaska izložba nizom zanimljivih izložaka, među kojima je najznačajniji *daktilonom*, uređaj za klasifikaciju otisaka dopremljen čak iz Argentine, zajedno s ostalim izlošcima priča priču o Hvaraninu koji je obilježio svjetsku povijest i kojega s ponosom želimo predstaviti hrvatskoj javnosti. Idejno rješenje izložbenog paviljona i postava putujuće izložbe osmislili su arhitekt David Lušićić i akad. kiparica Marijana Miloš.

"Osmišljeni umjetnički postav izložbe projekta Vucetich, kojeg prati četverojezični katalog, zaslužuje sve čestitke pa se zahvaljujem svim sudionicima autorskog tima koji se odlučio zatražiti i vašu posjetiteljsku kreativnu energiju kako bi Vučetićevo djelo živjelo i u naše vrijeme na dobrobit čovječanstvu.", istaknula je, između ostaloga, u pozdravnom slovu Matičina ravnateljica Danira Bilić. Pozdravno slovo su uputili i argentinski veleposlanik, Domingo Cullen, dogradonačelnica Ljiljana Kuhta Jelinčić, te Berislav Rončević, ministar unutarnjih poslova RH.

Izložbu je u ime Ministarstva kulture RH otvorio državni tajnik Jasen Mesić. Izložbi je nazočio veliki broj uglednika iz kulturnog, političkog, društvenog i vjerskog života, među kojima izdvajamo Njegovu Ekselenciju Dominga Cullena, direktora Museo Policial La Plata, Migu-

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Ratko Mavar**

Domingo Cullen, Berislav Rončević, Jasen Mesić i Danira Bilić

Boris Blažević, Željko Janičić, Ljerka Galic i Miguel Prados

Uzvanici u muzejskom tramvaju iz 1924.

Mnoštvo posjetitelja nazočilo je svečanom otvaranju izložbe

ela Pradosa i Borisa Blaževića, Vučetiće-
vog pranećaka.

“Velika mi je čast, kao veleposlaniku Republike Argentine, otvoriti ovu proslavu priređenu povodom 150. godišnjice rođenja Ivana Vučetića, velikog pionira daktiloskopske znanosti i policijskih istraživanja, čija su se vrijedna otkrića dogodila u mojoj zemlji. Posebno me veseli što mi se pruža prilika izgovoriti ove riječi na Vučetićevoj rodnoj grudi, u našoj dragoj Hrvatskoj”, istaknuo je u pozdravnom slovu argentinski veleposlanik, Domingo Cullen, naglasivši pritom kako Vučetić nije bio jedini Hrvat koji je svoje znanje darovao novoj domovini. “Njima, smatram, također treba odati ovu počast”.

U prigodnom glazbenom programu nastupio je Tamburaški orkestar Policijske akademije iz Zagreba pod ravnanjem Nevenke Pavleković, koja je kao i voditeljica projekta “Vučetić” bila u dizajnerskoj kreaciji Branke i Marina Sovara inspiriranoj likom i djelom Ivana Vučetića. Nakon Zagreba izložba nastavlja svoj put prema Puli, Opatiji, Trstu, Hvaru, Splitu i Buenos Airesu sve u slavu i hvalu ocu daktiloskopije Ivanu Vučetiću. ■

ENG An exhibition featuring our world famous inventor Ivan Vučetić was opened at Zagreb's Mimara Museum in honour of the 150th anniversary of his birth. The project was launched by the CHF with the aim of better acquainting the public with the life and work of the inventor of dactiloscopia, the method known around the world for fingerprint identification.

Kulturni i društveni izazovi hrvatskog iseljeništva

Hrvatski iseljenički zbornik 2008. sa sažecima na engleskom i španjolskom jeziku sadržava 47 samostalnih autorskih priloga iz dvadesetak zemalja svijeta, raspoređenih u devet tematskih cjelina na 450 stranica. Izdan je u pisanom, a ima i elektroničku inačicu na Internetu (www.matis.hr/hrv_iselj_zbornik.php)

Dr. Željko Holjevac, dr. Rebeka Mesarić - Žabčić i urednica zbornika Vesna Kukavica

Svečano predstavljanje ovogodišnjeg Hrvatskog iseljeničkog zbornika (HIZ) održano je u četvrtak 17. travnja u HMI-u u Zagrebu. Svečanosti su nazočili mnogi uglednici iz društvenog, političkog i crkvenoga života, među kojima bilježimo nazočnost zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića, Jasminke Lokas Strpić, ravnateljice Uprave za međunarodnu kulturnu suradnju Ministarstva kulture, načelnika Odjela za iseljeništvo MVPEI Dragutina Kneževića, ravnatelja Inozemne pastve Katoličke crkve u Hrvata don. Ante Kutleše i drugih. Nazočne je tom prigodom pozdravila Matičina ravnateljica Danira Bilić. "Veselim se što vas mogu pozdraviti na još jednoj promociji HIZ-a. Zbornik je publikacija koja analitički prati društvenu i kulturnu

zbilju hrvatskoga naroda u domovini i iseljeništvu. Tom zahtjevnom nakladničkom serijom HMI nastoji ponajprije poduprijeti kulturnu integraciju hrvatskoga iseljeništva s domovinom", istaknula je, među ostalim, u pozdravnom slovu ravnateljica Danira Bilić, zahvalivši pritom svim renomiranim autorima koji su svojim prilogima obogatili Zbornik, kao i urednici HIZ-a Vesni Kukavici na izvrsno odrađenom poslu.

Zbornik su u nazočnosti zaljubljenika u pisanu riječ predstavili dr. sc. Željko Holjevac, povjesničar, koji je izrekao cjelovit analitički prikaz građe ovogodišnjeg Zbornika; dr. sc. Rebeka Mesarić-Žabčić, socijalni geograf i demograf, govorila je

o značaju ove Matičine publikacije za afirmaciju mladih znanstvenika i publicista koji pišu heterogenim grupama hrvatskog iseljeništva diljem svijeta, te Vesna Kukavica, urednica ovoga vrijednog Matičina uratka. Voditeljica promocije bila je Ljerka Galic. U glazbenom dijelu programa nastupio je prvak zbora Hrvatske radiotelevizije, bariton Miroslav Živković, česti suradnik Matice.

IZNIMNO BOGAT SADRŽAJ

Hrvatski iseljenički zbornik 2008. sa sažecima na engleskome i španjolskome jeziku, u devet tematskih cjelina: *Znaci vremena, Baština, Mostovi, Kroatistički obzori, Povjesnica izvandomovinstva, Duhovnost, Znanost, Šport* te *Nove knjige*

Napisala: **Željka Lešić** Snimio: **Žorži Paro**

donosi obilje zanimljivosti iz svijeta u 47 autorskih priloga, raspoređenih na 450 stranica. Ovogodišnji Matičin ljetopis napisala su 3 akademika, 15 doktora i 4 magistra znanosti, kao i 25 vrsnih publicista iz domovine i izvandomovinstva. Uredivačkom timu i autorima na usluzi su bili mladi povratnici, dobri prevoditelji Zbornika, prof. Neven Ferenčić rođen u Kanadi i Darko Mažuranić koji je rođen u Argentini. Dizajn Godišnjaka potpisuje Luka Gusić.

Ovogodišnji je HIZ u 53. godištu izlaženja, a prvi broj godišnjaka izašao je četiri godine nakon utemeljenja HMI-a, odnosno 1955. Iseljenički kalendar, kako se Zbornik zvao do uspostave hrvatske državne neovisnosti, uređivali su, među ostalima, književnici Ivo Smoljan, Vinko Nikolić i Boris Maruna, dok ih zadnjih devet godina uređuje Vesna Kukavica. Osim u tiskanoj verziji, Zbornik je izašao i u elektroničkoj inačici (www.matis.hr/hrv_iselj_zbornik.php), što umnogome omogućuje njegovu čitanost u svim državama svijeta. Svi su prilozi bogato

ilustrirani dokumentarnom fotografiskom građom.

MEĐU AUTORIMA I TREĆI NARAŠTAJ HRVATSKIH ISELJENIKA

Valja istaknuti kako među pripadnicima trećega naraštaja iseljenika imamo vrsnih analitičara suvremenih procesa. U ovom godištu Zbornika svojim pisanjem o hrvatskim zajednicama i djelovanjem u domicilnim društvima pozornost privlače mladi ljudi hrvatskoga podrijetla poput akademika i književnika A. Moralesa Milohnica i J. Mihovilovića iz Čilea, S. Habjanović i M. Yasbinček iz Australije, S. Božić-Vrbančić s Novoga Zelanda, S. Meštrovića iz SAD-a, A. Polegubića i G. Krnića iz Njemačke ili pak mlađih autora iz redova hrvatskih manjina iz europskih zemalja poput D. Šokčevića i T. Žigmanova.

Zanimljivost HIZ-a ogleda se u činjenici da i ove godine povezuje ljude hrvatskih korijena iz 20 zemalja svijeta u kojima žive Hrvati i građani hrvatskog podrijetla od Aljaske do Ognjene zemlje,

od skandinavskih zemalja do Novoga Zelanda. "Zadržavši formu ilirske svaštare, iz koje je izrastao Iseljenički kalendar, HIZ se se ipak zahvaljujući vrsnim autorima iz iseljništva i domovine - pretvorio u tiskovinu respektabilna značenja za procese kulturne integracije hrvatskog iseljništva i društva koje živi u matičnoj zemlji u trećem mileniju. Jasno, svjesna sam, zajedno sa svim Matičinim djelatnicima, da još možemo bolje i modernije i više raditi. Stoga pozivam sve sadašnje i buduće suradnike da nam šalju svoje priloge na hrvatskom jeziku, ali i na jezicima zemalja u kojima žive diljem planeta", kazala je urednica Vesna Kukavica. ■

ENG The gala presentation of this year's issue of the Croatian Emigrant Almanac was held April 17th at the CHF building in Zagreb. The 450-page Croatian Emigrant Almanac, with summaries in English and Spanish, contains 47 independent contributions by authors from some twenty countries around the world, featured in 9 thematic sections. It is published in written form and can also be found in its electronic version on the Internet (www.matis.hr/hrv_iselj_zbornik.php).

U glazbenom dijelu promocije nastupio je bariton Miroslav Živković

Gimnazijalci iz gradišćanske Borte u Zagrebu

“Naši učenici razumiju sve, no ne govore hrvatski, pa će im ovaj boravak u Zagrebu i tečaj u partnerskoj školi J. J. Strossmayera dobro doći”, izjavila je za Maticu Theresa Becha

Goste iz Gradišća pozdravila je ravnateljica HMI-a Danira Bilić

Na zamolbu Hrvatskog kulturnog društva iz Gradišća, Hrvatska matica iseljenika sudjelovala je u organizaciji boravka učenika Dvojezične savezne gimnazije iz Borte u Zagrebu od 5. do 8. svibnja 2008.

Mag. Theresa Becha i mag. Willibald Jandrisits dogovorili su za svojih dvadesetak učenika pohađanje jezičnog tečaja u partnerskoj školi J. J. Strossmayera.

Hrvatska matica iseljenika ponudila im je svoju pomoć u organizaciji kulturnoga dijela njihova programa. Tako im je dogovoreno razgledavanje Gornjega grada i posjet Hrvatskom povijesnom muzeju sa stručnim vodičem. U večernjim satima, 5. svibnja, pogledali su film *Moram spavat, anđele*, redatelja Dejana Aćimovića. Jutro 6. svibnja proveli su u posjetu Hrvatskoj matici iseljenika, gdje ih je pozdravila ravnateljica Danira Bilić. Uvečer u Gradskom dramskom kazalištu Gavella su pogledati predstavu *Revizor* N. V. Gogolja. 7. svibnja razgledali su Zagreb i posjetili Muzej za umjetnost i obrt, a u poslijepodnevnom satima u Zagrebačkom kazalištu mladih pogledali su predstavu “Zabranjena vrata” Zlatka Krilića. Potom, u četvrtak slijedio je

izlet na Sljeme i, u trosatnom programu, posjet starom rudniku Zrinskih, vodenici, Medvedgradu i dr. Bogati program okončan je u Gradskom kazalištu Komedija gdje su Gradišćanci uživali u mjuziklu *Dundo Maroje*.

“Naši učenici razumiju sve, no ne govore hrvatski, pa će im ovaj boravak u Zagrebu i tečaj u partnerskoj školi J.J. Strossmayera dobro doći. Gimnazija u Borti je dvojezična i ovih 20-ak učenika su učenici 4. i 6. razreda s dvojezične savezne gimnazije. Ovaj je posjet jako dobro organiziran. Imamo mogućnost besplatno se voziti tramvajem po Zagrebu, razgledati kulturne znamenitosti i posjetiti kazališne predstave što nas jako raduje. U organiziranju puta u Zagreb puno mi je pomogao kolega Willibald Jandrisits”, rekla pri posjetu Matici Theresa Becha.

U provedbi programa boravka Odsjeka za autohtone hrvatske manjine HMI pomogla je Turistička zajednica grada Zagreba svojim gratis vodičem te Zagrebački električni tramvaj koji je učenicima i učiteljima darovao besplatne tramvajske karte za sve vrijeme njihova boravka u Zagrebu. ■

ENG At the request of the Croatian Cultural Association of Burgenland the Croatian Heritage Foundation took part in organising a visit to Zagreb from May 5th to 8th of this year by the pupils of the bilingual federal gymnasium of Borte.

Napisala: **Marija Hećimović** Snimio: **Žorži Paro**

Majka – roditeljica i hraniteljica

Koliko se spominjemo naših majki i koliko uopće znamo o ženama, iseljenicama? Njihova je uloga nepoznata, iako su stup gospodarstva siromašnih zemalja pa tako i hrvatskih nerazvijenih regija, budući da iseljenice na globalnoj razini, njih 95 milijuna, matičnim zemljama godišnje pošalju oko 230 milijardi dolara

Majke slave svoj dan druge nedjelje u svibnju u 47 zemalja svijeta. Ako niste kod kuće, pišite majci često, recite joj nekoliko lijepih riječi, pohvala, i recite joj koliko je volite, govorila je utemeljiteljica Majčina dana učiteljica Anna Jarvis iz Philadelphije, koja je najveći dio života posvetila njegovanju nemoćne majke i slijepe sestre. Koliko se spominjemo naših majki diljem svijeta, i koliko uopće znamo o hrvatskim ženama, iseljenicama?

Njihova je uloga nepoznata, iako su stup gospodarstva siromašnih zemalja pa tako i hrvatskih nerazvijenih regija poput Dalmatinske zagore, Hrvatskoga primorja i otoka, te Hercegovine iz susjedne države u kojoj su Hrvati autohtoni narod. Riječ je o ženama iseljenicama kojima zemlje prijma niječu najosnovnija prava – stoji u Izvješću Fonda UN-a za stanovništvo, predstavljenom u New Yorku u rujnu 2007. Gotovo 95 milijuna, polovica svih iseljenika u svijetu, su žene. U odnosu na velika gibanja osoba u prošlosti, svaki dan se povećava migracija ženskoga svijeta. Suprotno onome što se misli, ta gibanja nisu puno veća od onih u prošlosti: 1960. godine u svijetu je bilo selilaca 2,5% od ukupnog stanovništva, a danas ih je 2,9%. Glavna skupština UN-a raspravljala je o međunarodnoj selidbi 14. i 15. rujna prošle godine. Ako je selidba sustavna, može biti korisna svima pod uvjetom da prinos ženskoga svijeta bude prepoznat i vrjednovan. Upravo je pitanje ženske selidbe posvećeno Izvješće Fonda UN-a za stanovništvo, koje sadržava globalnu analizu pojave. To je snažna tiha rijeka, žene iseljenice koje žive identitet dvostruke diskriminacije: kao žene i kao iseljenice – istaknula je D. Colombo, aktivistica talijanske udruge *Žene za razvoj*. Dva motrišta posebice ostavljaju snažan dojam, jedan je negativan: 650.000 žena i djece svake godine bivaju žrtve trgovine ljudskim bićima, pozitivno je to što iseljenice uvelike pridonose gospodarskom razvoju zemljama u kojima rade kao i zemljama iz kojih su došle, a u koje godišnje pošalju oko 230 milijardi dolara; ogromni novac koji bi trebalo preusmjeriti za pozitivan razvoj. U Izvješću se poziva sve europske zemlje da ratificiraju Konvenciju o useljavanju, kojoj su od 1990. godine pristupile 34 zemlje.

Istraživanja u Hrvatskoj zanemaruju značaj žena u selidbi, iako je nedvojbeni uloga žena u čuvanju nacionalnog identiteta, zatim u radnoj aktivnosti žena u novim sredinama te afirmaciji rodne jednakopravnosti. Sudjelovanje hrvatskih žena u globalnoj ekonomiji postalo je vidljivije u 21. stoljeću, dok se u ranijima naglašavala njihova uloga u humanitarnim i dobrovoljnim društvima. Prema procjeni, koju navodi F. Lovrich na početku 20. stoljeća postotak žena u ukupnom broju Dalmatinaca, Bo-

Piše: **Vesna Kukavica**

sanaca i Hercegovaca koji su pristizali u SAD bio je 7,7 %. Godine 1901. postotak ženske emigracije u SAD bio je 10,9 % da bi se popeo do 30, 1 % godine 1912. U međuratnom razdoblju taj je postotak tek varirao od najnižega 22,7 % 1928. do 44,8 % 1932., da bi se u cijelom razdoblju od 1920. do 1960. prema procjeni I. Čizmića odnos useljavanja muškaraca i žena na sjeverno-američkom kontinentu konačno izjednačio. Statistički sličan trend izjednačavanja broja iseljenih žena i muškaraca, unatrag četiri desetljeća naovanmo, na europskom kontinentu zabilježio je R. Radoš u studiji *Hrvatski iseljenici i integracija RH u EU* koju je objavila Hrvatska matica iseljenika 2005. Emigracija naših radnica

zadnjih četrdesetak godina izazvala je niz socioloških, gospodarskih, sigurnosnih, demografskih i zakonodavnih procesa u Njemačkoj, Italiji, Austriji, Švicarskoj, Francuskoj, Velikoj Britaniji, Danskoj, Luksemburgu, Nizozemskoj, Norveškoj i Švedskoj, kaže Radoš. Što se tiče raspoloživih podataka o iseljavanju u Novi Zeland, taj je odnos bio mnogo niži: godine 1901. bio je samo 9 % iseljenica, da bi 1936. narastao tek do 19 % posto zbog uvođenja vrlo strogih imigracijskih kvota.

No bez obzira na raspone u kojima se kreću ovi postotci u raznim razdobljima i zemljama imigracije, dolazak žena zacijelo je donio značajne promjene u načinu života iseljenika. Neprestani rast broja iseljenica i utjecaj što su ga one vršile na društvene procese kakav je primjerice akulturacija, teško može opravdati zanemarivanje uloga žena u hrvatskim radovima koji se bave iseljeništvom.

Nesumnjivo da je politička socijalizacija, te umjetnička afirmacija, iseljenica na globalnome planu pridonijela stasanju novih generacija žena našega podrijetla koje su stekle važne političke i javne funkcije u suvremenom životu brojnih zemalja svijeta. Primjerice Rose Anna Vujich iz Kalifornije bila je prva žena senatorica, a Lynni Jelich stekla je slavu u Kanadskom parlamentu boreći se za položaj doseljeničkih skupina. Morgan Yasbinček mlada australska književnica hrvatskog podrijetla mijenja status iseljenica u globalnoj areni. U svom stvaralaštvu propituje značajke triju naraštaja zlostavljanih Hrvatica u iseljeništvu. Njezin roman *Liv* (hrvatski *Živi!*) iz života doseljenica, našao se na popisu za Zlatnu medalju Društva za studij australske književnosti 2001. U romanu kao i u životu iseljenica osjeća se krhkost položaja žene, koja je predmet volje globalnih sila na koje tako rijetko može utjecati. ■

ENGThe participation of women in the global economy has become evident in the 21st century, while earlier centuries emphasised the role of women in humanitarian and charitable associations.

Odlična promocija Hrvatske i Dubrovnika u Austriji

Manifestacija je uključila primanja i razgovore s predstavnicima grada i pokrajine Salzburg, u kojoj živi oko 12 tisuća građana hrvatskoga podrijetla

Članovi ansambla Lindo na ulicama Salzburga

Tradicionalni *Dani hrvatsko-austrijske kulture i prijateljstva* u Salzburgu ove godine službeno su održani početkom travnja, od 3.

do 5., ali neki sadržaji te manifestacije postali su trajnom akcijom (zadaćom). Organizatora manifestacije - Hrvatsku kulturno-umjetničku udrugu 'Hrvatski san' iz Salzburga i predsjednicu udruge Veru Papić - vodila je i ove godine želja da poveže dva naroda i dvije kulture, povijesno i kulturno tako bliska, da pokaže bogatstvo i raznolikost hrvatske kulture i baštine, te raznim prezentacijama, razgovorima s predstavnicima grada i Pokrajine Salzburg i druženjem zbliži Hrvatsku i Austriju. Sudeći po rezultatima manifestacije, u mnogočemu su ovogodišnji Dani bili uspješni, rekla nam je glasnogovornica Udruge Delfa Papić.

Napisala: **Ivana Jadrešić**
Snimila: **Maja Mozara**

TRADICIJSKA HRVATSKA KULTURA

Dani su počeli 3. travnja svečanim otvaranjem Izložbe tradicijske hrvatske kulture, koja je i ove godine priređena u Heimatwerku, ustanovi koja u Salzburgu

čuva i njeguje takvu kulturu i baštinu. Izložbu je, uz hrvatskog veleposlanika u Austriji prof. dr. Zorana Jašića, otvorila i članica Pokrajinske vlade Doraja Eberle, članica Udruge Hrvatski san, te veliki prijatelj Hrvatske. Dubrovnik se na njoj predstavio konavoskim vezom koji je demonstrirala Kate Stojanović, nošnjama, kamenom i drvenim brodovima Duška Napice, te starim tradicijskim nakitom u zlatu i emajlu, ručni rad Zlatarne Križek iz Zagreba. Franica Mandić izložila je male jastučiće i buketiće s mirišljivim i ljekovitim biljem dubrovačkoga kraja. Iz Zagreba i Knina stigla je prva hrvatska poslovna torba, dizajnerice Mine Petre, koju su izradile tkalje u Kninu. Tu torbu rado nosi austrijska ministrica vanjskih poslova Ursula Plassnik, a i ženski dio obitelji Bush, uz druge darove iz Hrvatske, s veseljem ju je ponio kući. Dijelove hrvatskih nošnji na izložbi u Salzburgu pokazala je Radionica i posudionica narodnih nošnji iz Zagreba.

Na svečanom otvaranju izložbe za dobro raspoloženje i pravi hrvatski ugođaj zaslužan je i salzburškoj publici

Izaslanstvo grada Dubrovnika u gradskom poglavarstvu u Salzburgu

Reviju Petrinih pletilja nosile su članice Linda

već poznati dubrovački ansambl 'Lindo'. Folklorni ansambl 'Lindo' i klapa 'Lindo', uz druge izvođače, nastupili su i drugog dana manifestacije, na Austrijsko-hrvatskoj večeri pjesme i plesa u 'Oval' dvorani u poznatome salzburskom trgovačkom i poslovnom centru "Europark". Prije koncerta tamo su naše ansamble i manekenke u etnomodelima vidjeli i čuli brojni posjetitelji centra. U prvom dijelu koncerta nastupili su amaterski ansambli - austrijska grupa 'Strasswalchen' koja je pokazala običaje i tradiciju alpskoga kraja, te ansambl 'Hajdenjaki', koji su pjesmom, plesom, nošnjama i temperamentom pokazali da i danas, dulje od pet stoljeća, gradišćanski Hrvati i u Austriji njeguju i čuvaju hrvatske običaje i tradiciju. U drugom dijelu koncerta nastupio je djevojački zbor ansambla Šokadija iz Zagreba s plesom pjesama. I na kraju, burno pozdravljeni - poznati dubrovački umjetnici, ansambl i klapa *Lindo*. Austrijskoj publici, rekla je predsjednica Austrijsko-hrvatskoga društva u Salzburgu Katharina Goeschl, posebno se svidio taj austrijsko-hrvatski duh zajedništva na pozornici za vrijeme koncerta.

HUMANITARNI KARAKTER MANIFESTACIJE

I te posljednje, treće večeri Dana austrijsko-hrvatskoga prijateljstva Salzburg 2008. održane su uspješne mode revije etnomodela Petrinih pletilja iz Zagreba, kreatorice Mine Petre, te etnorevija Radionice i posudionice narodnih nošnji

iz Zagreba. Treće večeri, na Gala večeri Austrije i Hrvatske, njima su se pridružile i Austrijanke u svojim nošnjama ukrašene starim dubrovačkim nakitom. A za dobro raspoloženje, uz bogatu tomolu, klapu *Lindo* i zbor *Šokadiju*, brinuli su se i Dubrovački kavaljeri, popularni hrvatski ansambl iz Beča. Na Gala večeri održana je i aukcija slika koje su darovali hrvatski slikari iz Hrvatske i iz Salzburga, pretežito Dubrovčani. Prihod je bio namijenjen izgradnji dječjega integracijskog vrtića 'Dar' u Dubrovniku koji će se početi graditi ove jeseni. Hrvatsko-austrijski dani kulture i prijateljstva Salzburg 2008. uključili su i primanja i razgovore s predstavnicima grada i pokrajine Salzburg, gdje živi oko 12 000 građana koji su hrvatskoga podrijetla ili su došli iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine. Organizatora, udrugu 'Hrvatski san' i njezine suradnike, pokrovitelja manifestacije

Folklorši iz Gradišća

MVPEI, koje je zastupao veleposlanik RH u Austriji dr. Zoran Jašić, predstavnik predsjednika Mesića, savjetnika Boru Vučkovića, saborsku zastupnicu Ljubicu Lukačić, izaslanstva Dubrovnika i Zagreba, udruga invalida, te goste primili su gradonačelnik Salzburga dr. Heinz Schaden, zatim zamjenik predsjednice pokrajine Salzburg dr. Wilfried Haslauer, a u Parlamentu Pokrajine Salzburg predsjednik Johann Holztrattner.

SURADNJA SALZBURGA I DUBROVNIKA

Izaslanstvu Dubrovnika, koje je već lani počelo razgovore o suradnji dvaju gradova, ove je godine ponuđeno bratimljenje s Pokrajinom Salzburg, a već ovoga ljeta svjetski poznati festivali u Salzburgu i Dubrovniku na objema pozornicama odigrat će zajednički predstavu *San ljetne noći*. U delegaciji Dubrovnika bili su predsjednik Gradskog vijeća Ivan Margaretić, pročelnik za kulturu grada Miho Katičić, predsjednik Turističke zajednice grada Đuro Market, šefica protokola grada Zdenka Golušić, predsjednica Hrvatsko-austrijskog društva iz Dubrovnika Branka Martinović-Vuković i Maja Mozara, voditeljica podružnice Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik. Zagrebačku je delegaciju vodila dogradonačelnica Zagreba Ljiljana Kuhta-Jelinčić.

Treba spomenuti i pomoć i potporu organizatoru Dana... HKUU 'Hrvatski san' Pokrajine Salzburg (ona je jedan od visokih pokrovitelja manifestacije, a pomogla je i novčano) i dobrih ljudi koji godinama pomažu u manifestacijama koje predstavljaju Hrvatsku u tom dijelu Austrije. Udruzi 'Hrvatski san' iz Salzburga pomagali su, u organizaciji i pripremama, uz pokrovitelja Veleposlanstvo RH u Beču, Austrijsko-hrvatsko društvo iz Salzburga i istoimeno društvo iz Dubrovnika, podružnica HMI-a iz Dubrovnika, Medijska udruga 'Lijepa naša' iz Salzburga, Športska zajednica 'Dražen Petrović' iz Salzburga, Hrvatski dom Linz... i drugi. Pozdravom "vidimo se još brojniji dogodine" na rastanku je sve rečeno. Salzburg 2009. bit će još bolji! ■

ENG The traditional Croatian-Austrian Culture and Friendship Days were held in Salzburg from 3 to 5 April, hosted by the local Hrvatski san (Croatian Dream) Croatian culture & arts association.

HRVATSKA ŽELI GRANIČNI SPOR SA SLOVENIJOM RJEŠAVATI U HAAGU

RIJEKA – U riječkom hotelu Bonavia održan prvi formalni sastanak mješovitog hrvatsko-slovenskog povjerenstva za pripremu okvira u podnošenju spora oko razgraničenja između te dvije države pred međunarodnim tijelom. Povjerenstvo broji 14 članova, predsjedavatelj njegovog hrvatskog dijela je akademik Davorin Rudolf, a slovensku stranu predvodi profesor međunarodnog prava Miha Pogačnik.

Nakon dvosatnog razgovora zatvorenog za javnost, Rudolf je rekao da je razgovor protekao u prijateljskom tonu, te želi da se doprinese rješavanju ovog graničnog spora, koji se "nepotrebno vuče godinama". Kad je riječ o forumu ili sudu pred koji će dvije strane taj spor iznijeti, hrvatska daje prednost međunarodnom sudu pravde u Haagu, nad stalnim arbitražnim sudom i arbitražom. Pogačnik je naglasio da slovenska strana još nije odredila kojem bi forumu povjerila rješavanje ovog graničnog spora, ali je naglasio kako Slovenija želi da se spor riješi na zadovoljstvo objiju država i u skladu s međunarodnim pravom.

BLAGI RAST INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

ZAGREB - Industrijska proizvodnja u Hrvatskoj u ožujku ove godine bila je veća za 0,2 posto u usporedbi s istim mjesecom prošle godine, dok je u usporedbi s prosječnom mjesečnom proizvodnjom u 2007. veća za 3,3 posto, prvi su rezultati koje je danas objavio Državni zavod za statistiku. U prva tri mjeseca ove u odnosu na isto razdoblje prošle godine industrijska je proizvodnja u Hrvatskoj zabilježila rast za 4,7 posto. To je usporavanje snažnog rasta iz prethodna dva mjeseca, s obzirom da je u siječnju ove u odnosu na siječanj prošle godine zabilježen rast od 6,7 posto, a u veljači 8,1 posto, dok je industrijska proizvodnja u prva dva mjeseca ove godine u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje povećana za 7,4 posto.

NA JESEN POČINJE OBUKA PRVIH ROČNIKA-DRAGOVOLJACA

KARLOVAC - Obrambeni ministar Branko Vukelić otkrio je u petak novinarima da MORH ulazi u završnicu priprema za prijem prvih dragovoljnih ročnika u postrojbe Hrvatske vojske. "Glavni stožer i Hrvatska vojska provode pripreme za uvođenje dragovoljnog služenja vojnog roka. Pripremaju se potrebni pravilnici, a naša je želja da do jeseni, u kolovozu ili rujnu, idemo s prvom grupom dragovoljnih ročnika", potvrdio je Vukelić. Ministar je objasnio kako prije početka dragovoljnog služenja vojnog roka,

MORH treba stvoriti preduvjete, odnosno urediti vojarnje i sve ostale kapacitete koje će ročnici dragovoljci koristiti tijekom obuke. "Služenje će biti dragovoljno, a to znači da će se svi koji to žele moći javiti", rekao je ministar i dodao kako se u MORH-u nadaju da će kroz postrojbe HV-a godišnje u ciklusima proći oko dvije tisuće dragovoljnih ročnika.

U MANDALINI KOD ŠIBENIKA LUKSUZNO TURISTIČKO NASELJE

ŠIBENIK - Predstavnici američke korporacije Island Capital Groupa nedavno su boravili u NCP-u Prgin, u Mandalini kod Šibenika, zbog zajedničkog projekta gradnje velikog turističkog naselja na području Mandaline, točnije nekadašnjeg vojnog kompleksa Kuline. Prva faza šibenskog projekta gradnje turističkog naselja na području Kulina, koje se proteže na ukupno 56.000 metara četvornih, trebala bi početi najkasnije do 1. rujna 2009. i završiti do 1. siječnja 2011. Prva faza obuhvaća gradnju hotela s pet zvjezdica, gradnju dviju depadansi i brojnih pratećih sadržaja. U drugoj fazi gradit će se manji hotel s četiri zvjezdice i prateći sadržaji, a taj bi dio trebao početi odmah po završetku prve faze.

GODIŠNJA STOPA RASTA CIJENA NEKRETNOSTI 9,1 POSTO

ZAGREB - Godišnja stopa rasta cijena nekretnosti u Hrvatskoj u drugom polugodištu 2007. usporena je na 9,1 posto, nakon visokih porasta u prethodna tri uzastopna polugodišta koji su se kretali od 14,9 do 17,7 posto, podaci su Hrvatske narodne banke. Analitičari središnje banke kao jedan od pokazatelja smanjivanja potražnje za nekretnostima, koja utječe na usporavanje rasta njihovih cijena, navode podatke o smanjenju godišnje stope realnog rasta novoodobrenih stambenih kredita. U analizi kretanja cijena nekretnosti posljednjih godina analitičari HNB-a, u zadnjem Biltenu središnje banke, navode kako se u Hrvatskoj od 2004. godine bilježi znatan godišnji rast cijena nekretnosti, koji je bio najizrazitiji u 2006. kada je iznosio 16,2 posto.

ROVINJ ODREDIŠTE PET ZVJEZDICA

ROVINJ – "Maistra je danas ponovno vlasnik otoka Sv. Katarina, jedne od ključnih karika za daljnji razvoj Rovinja kao vrhunskog turističkog odredišta na hrvatskome Jadranu, ali i na Sredozemlju", izjavio je direktor Maistre, turističke kompanije u sastavu Adris grupe, Kristijan Šustar. "I položajno i povijesno taj je otok vezan za Rovinj i kao takav će dati značajan doprinos stvaranju sinergije čitavog odredišta. Odmah smo uključili Sv. Katarinu u naše razvojne planove. Otok je središnji dio Rovinja, to je zona koja će biti na najvišoj mogućoj razini, pet i pet plus zvjezdica, što se tiče hospitality industrije, zajedno sa zgradama u kojima je ranije bio smješten TDR. Tamo će nastati novi "Grand hotel Rovinj" sa zonom hotela Park", kaže nam Šustar. Dodaje da je Maistra od 2005. do danas u Rovinj i Vrsar uložila 860 milijuna kuna, a do 2010. godine uložiti će još 1,2 milijarde.

Važna dopuna hrvatskom turizmu

U sklopu projekta "Poduzetna Hrvatska" akademska slikarica Vendi Borović nedavno je održala predavanja i besplatne radionice za proizvođače autohtonih suvenira u dalmatinskozagorskim gradovima

Detalj s radionice

Početkom godine pokrenuta je akcija izradbe autohtonih suvenira na motive iz Dalmatinske zagore koji su i te kako potrebni hrvatskom turizmu, a kao dopuna projektima te gospodarske djelatnosti važno mjesto imaju i etnozbirke, odnosno etnomuzeji. No, u sklopu USID-ova projekta "Poduzetna Hrvatska" akademska slikarica Vendi Borović, vlasnica radionice za izradbu suvenira u Splitu, nedavno je održala predavanja i besplatne radionice za proizvođače autohtonih suvenira u dalmatinskozagorskim gradovima. Organizirala ih je Zadruga "Dalmatinske zagore" za agroturizam i ruralni turizam Splitsko-dalmatinske županije.

Proizvođači su donijeli i uzorke svojih zanimljivih, privlačnih suvenira, a tijekom radionica dobili su i određene informacije. Stekli su nova znanja koja će im pomoći u izradbi i prodaji autohtonih suvenira, što je, uostalom, i bio cilj radionica. No, osim edukacije i pružanja potpore proizvođačima ručne izrade, cilj je projekta bio i poticanje takve djelatnosti, te pakiranje, etiketiranje i prenošenje suvenira na turističko tržište.

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

"Posljednje dvije godine boravim u Americi na specijalizaciji, gdje ujedno pokušavam osmisliti i utemeljiti Hrvatski centar za izradbu izvornih suvenira vezanih za podneblje cijele Hrvatske. Cilj je to značajnoga projekta, odnosno centra za proizvodnju i plasiranje zanimljivih autohtonih hrvatskih suvenira kojima je bogata Dalmatinska zagora, osobito cetinsko, imotsko i vrgoračko područje.

Petar Vukman pokazuje ralo staro 300 godina

Tijekom predavanja pokušali smo oživjeti i proizvodnju tradicijskih obrta. Proizvođačima suvenira pokušali smo objasniti kako svoje proizvode lakše i brže mogu približiti turističkom tržištu jer je svima potreban plasman", kazala je Vendi Borović koja je svima putem radionica prenijela 'abecedu' o izboru motiva, materijalima i načinu izradbe, pakiranju, plasmanu, određivanju cijene suvenirima.

U tom pogledu posebno je zanimljiva i etnozbirka Petra Vukmana kao dopuna ponude hrvatskog turizma kojoj je, kaže, posvetio gotovo cijeli svoj dosadašnji životni vijek. Prikupio je oko 700 etnopedmeta različitih po podrijetlu, namjeni, kakvoći, izgledu, a u dogledno će vrijeme otvoriti i privatni etnomuzej u svojoj obiteljskoj kući u rodnom Hrvacama. Pokazuje i ralo iz svoje etnozbirke za koje kaže da su ga Hrvati s franjevcima u dolinu Cetine donijeli iz Rame preko planine Kamešnice, dok su bježali ispred osmanlijskih osvajača, koje također ima zanimljivu priču. Riječ o Petrovu etnoblugu kakvo se rijetko gdje može vidjeti, a predmeti su glineni, keramički, metalni, drveni...; drevna stara obuća; odjeća i odora od sukna istkana na ručnom tkalačkom stanu, od lana, konoplje... izvezena rukama marljivih tkalja i vezilja...

"Ljudi dolaze pojedinačno i u skupinama, razgledaju svoju etnozbirku. Žao mi je što im ne mogu pokloniti toliko vremena da bi im sve pokazao i objasnio, to više što svaki predmet ima zanimljivu priču. Dosad sam imao nekoliko izložbi pa dobro znam koliko tu ima posla, a nitko me ne podupire. Ovo sve radim ne samo za svoju dušu nego iz ljubavi prema predmetima kojima su se služili ne samo Cetinjani nego i puk u Rami", zaključio je Petar Vukman. ■

ENG An action to create indigenous souvenirs featuring motifs of the Dalmatian Zagora region was launched at the beginning of the year, very much in need in Croatian tourism, while ethnocollections and ethnomuseums have an important role to play as a supplement to projects in this branch of the economy.

Kvalitetom na svjetsko tržište

Hrvatska ima vrlo zadovoljavajuću vojnu proizvodnju, ali i neke vrlo konkurentne proizvode koji bitno utječu na ukupnu vrijednost izvoza ove vrste. Izvoz će, zasigurno, doživjeti novi zamah nakon primanja Hrvatske u NATO

Pozivnica u NATO i posjet američkoga predsjednika donijet će Hrvatskoj brojne koristi. Posve razumljivo, domaći su poduzetnici među prvima zapljeskali i pozdravili najave da Bushov posjet i pozivnica u NATO donose stabilnost i bitno veće strane investicije. Kad je o stranim ulaganjima riječ, dovoljno je, uostalom, prisjetiti se rumunjskog primjera, kod kojeg su izravne strane investicije u godini u kojoj je ta zemlja ušla u NATO porasle čak 141 posto. Sličnom se scenariju nadaju se i hrvatski privrednici. Štoviše, mnogi od njih očekuju da bi već i Bushov posjet i pozivnica u Savez mogli donijeti brzi pozitivan *feedback* domaćem gospodarstvu.

Očekuje se novi izvozni zamah, i to putem otvaranja i lakše dostupnosti američkog i svih ostalih tržišta članica Saveza

Napisao: **Luka Capar**

našim poduzetnicima. Iako NATO nije samo vojni savez, vjeruje se da bi dobivena pozivnica mogla potaknuti godinama uspavanu domaću vojnu industriju. Poduzećima s tog područja Ministarstvo obrane već je pružilo više šansi, a posljednja je uključivanje u osam milijardi kuna vrijedne poslove opremanja Hrvatske vojske. Tu je i skoro hrvatsko članstvo u NATO-u koje bi i njima trebalo otvoriti nove prigode za izlazak na tržišta zemalja članica.

VELIKI POTENCIJAL

Ministar obrane Branko Vukelić izjavio je kako očekuje da modernizacija HV-a rezultira stvaranjem jake vojne industrije u Hrvatskoj! "Imamo potencijala za to. Već imamo neke jake segmente u tome sektoru", potvrdio je nedavno ministar obrane Branko Vukelić. Nukleus toga projekta trebale bi biti već dokazane tvrtke, kao što je Pomorski centar za elektro-

niku u Splitu, Đuro Đaković Specijalna vozila, Zrakoplovno-tehnički zavod, HS Produkt, Šestan Busch, Kroko, Dok-Ing...

Domaće tvrtke dobit će prgodu, ali putem natječaja i *offset* programa, a to znači samo jedno. To znači da će samo oni poduzetnici koji već imaju ili će tek stvoriti dovoljno kvalitetan i konkurentan proizvod sudjelovati u modernizaciji HV-a, a onda i izvoziti na tržišta članica NATO-a.

Hrvatska trenutačno godišnje izveze naoružanja i vojne opreme u vrijednosti od oko 500 milijuna kuna, što je dvostruko više nego prije samo godinu-dvije, kada se procjenjivalo da je vrijednost ovog segmenta oko 250 milijuna kuna. Hrvatska ima vrlo zadovoljavajuću vojnu proizvodnju, ali i neke vrlo konkurentne proizvode koji bitno utječu na ukupnu vrijednost izvoza ove vrste. Primjerice, vrijednost izvoza naoružanja i vojne opreme Mađarske iznosi tek oko 10 milijuna USD, a i neke druge zemlje, mnogo veće i razvijenije od Hrvatske, bilježe jednak ili manji izvoz.

SVJETSKI POZNATI PIŠTOLJ

Najvažniji hrvatski izvozni proizvod ove vrste jesu svjetski poznati pištolji tvrtke HS Produkt iz Karlovca, koja je prije sedam godina izbacila svoj najpopularniji pištolj - HS 2000 koji je svoje tržište pronašao u SAD-u. HS Produkt privatna je tvrtka u stopostotnom vlasništvu Ivana Žapčića i Marka Vukovića. Trenutačno zapošljava gotovo tisuću ljudi, a ostvare

Pištolji tvrtke HS produkt

Tvrtka Šestan i Busch proizvodi kvalitetne vojne kacige

li se svi planovi s novom jurišnom puškom koja bi trebala iduće godine početi sa serijskom proizvodnjom, svoje radno mjesto pronaći će još 300 do 500 ljudi. "Svake godine rastemo za oko 40 posto u odnosu na godinu prije, i to po svim segmentima, od zapošljavanja, proizvodnje i prihoda. Ove ćemo godine ostvariti oko 200 milijuna kuna prihoda, a to je uglavnom od izvoza naših pištolja", kaže Željko Pavlin, direktor HS Produkta. Oko 95 posto ukupne proizvodnje Karlovčani izvoze, a od ukupnog izvoza također 95 posto ide u SAD. Preostali pištolji svoje kupce pronalaze u Grčkoj, BiH, Sloveniji, Portugalu, Austriji, Australiji, Turskoj i u još ponekoj zemlji.

Iako je HS Produkt danas vrlo značajno ime na svjetskoj razini, to nije bilo nimalo jednostavno ostvariti. Tvrtka je nastala ratne, 1991. godine i prvih sedam godina radila je isključivo za Ministarstvo obrane, no nakon prestanka rata vojska više nije trebala njihove pištolje. Stoga su se Karlovčani okrenuli svjetskom tržištu i razvoju novog, danas svjetski poznatog pištolja - HS 2000. Iako ih je svijet prihvatio kao ozbiljan subjekt, podrška države i za njih je vrlo važna.

KACIGE I OKLOPNJACI

Tvrtka Šestan i Busch proizvodi vjerojatno najbolje vojne kacige u Europi i među tri su najbolja svjetska proizvođača. Tvrtka je ove godine porasla oko 20 posto u odnosu na prošlu, a već sada je ostvarila više prometa nego lani. Zapošljava četrdesetak radnika, sada gotovo isključivo živi od izvoza, a i ove su godine sklopili posao s jednom američkom zaštitarskom tvrtkom. Riječ je o vrlo važnim poslovima

ma s obzirom na to da se u SAD-u odnos zaštitara i vojske kreće oko 50:50, a ulaz u svaku takvu tvrtku svojevrсна je reklama i otvara mogućnosti za sklapanje novih poslova.

Vrlo značajan proizvođač vojne opreme jest i "Đuro Đaković" čija se tvrtka Specijalna vozila upravo priprema za pokretanje proizvodnje 78 borbenih oklopnih vozila, a uskoro se očekuje ugovaranje još 42 oklopnjaka. Upravo će ta proizvodnja pokrenuti još neke tvrtke jer će se dobar dio dijelova za oklopnjake proizvoditi u Hrvatskoj. No, Specijalna vozila i prijašnjih su godina imala veliku ulogu u vojnoj proizvodnji, ponajprije tenkom M-84 i sada njegovom modernizacijom iz projekta Degman.

No, još je uspješnih priča. Primjerice, Adria-mar trenutčno završava peti ili šesti brod za Libiju, a još je nekoliko libijskih brodova trenutčno u Kraljevici na remontu ili je na putu u Hrvatsku. Trenutčno dvadesetak tvrtki ima u svojem programu i vojnu proizvodnju, iako većim dijelom rade civilne proizvode. Rast bi mogla ostvariti i nova jurišna puška i proizvodnja oklopnjaka za treća tržišta, ali i neki novi projekti koji su najavljeni za iduće dvije-tri godine. ■

ENG Croatia has a very satisfactory military production, and some very competitive products that have a significant influence on the overall value of the export of these types of products. This export is sure to gain momentum after Croatia's accession to NATO.

Tenkovi na remontu u slavonsko-brodskom Đuri Đakoviću

“Starogrojski paprenjok” – kolač za sva vremena

Vjerujemo da petstogodišnje postojanje na području Staroga Grada, originalnost oblika, pikantnost i osebnost okusa čine zanimljivu gastronomsku posebnost i autohtonu kulturološku vrijednost
– ističe Marica Buratović

"Zagorje ima svoje štruke, Dubrovnik svoje rožate, Makarska svoju tortu Makaranu, Split svoje rafiole, mnoštvo drugih gradova, pokrajina i zemalja, niz slatkiša koji na određeni način pridonose značaju svakoga od njih. Pa ipak, teško će se među tom velikom slatkom menażerijom naći jedan grad i jedan otok kojeg određuje i izravno simbolizira neki drevni kolač kao onaj duh njegove izvornosti i karaktera njegove prošlosti i sadašnjosti kao što paprenjaci, taj medni i začinski duh davnina, određuje Stari Grad povijesno srce otoka Hvara." Zapisao je to, među ostalim, Veljko Barbieri u predgovoru knjige "Starogrojski paprenjok" (u lokalnom govoru *paprenjok - parenjoki*) koju je autorica Marica Buratović iz Staroga Grada na Hvaru posvetila paprenjaku - slastici koja se više od 500 godina po jednakoj recepturi priprema u tome mjestu.

Ta hvarska slastica prati Starograđane od rođenja do smrti, ma gdje bili. *Paprenjoki* su neizostavni dio svake blagdanske fešte, nosili su ih pomorci na svoja daleka putovanja a redovito su o Božiću putovali preko Atlantika kako bi naši iseljenici

barem na trenutak zaboravili nostalgiju - ističe gospođa Buratović, rođena u Zastrižiću, mjestu na istočnom djelu otoka koja je kao učiteljica - mentorica u starogradskoj Osnovnoj školi Petra Hektorovića godinama prenosila znanje, ali i ljubav prema tradiciji na mlađe naraštaje. - Odlaskom u mirovinu 2005. godine počela sam proučavati taj kolač koji i sama već godinama spravljam barem jednom na tjedan - navodi Marica Buratović.

Najstariji zapis o *starogrojskim paprenjocima* nalazi se u knjizi "Ribanje i ribarsko prigovarjanje" Petra Hektorovića iz 16. stoljeća. Zbog čega paprenjak jednako ide u slast renesansnom čovjeku, ali i ljudima 21. stoljeća? Gospođa Buratović ističe da je tajna u kvalitetnim, ali krajnje jednostavnim sastojcima koji su se, osim mirodija, nalazili uvijek na Hvaru. To su brašno, med, prošek i maslinovo ulje. Način izradbe stoljećima je isti i prenosi se kroz obitelji, kao tajna receptura. Paprenjaci su neobični i po nazivu jer papra u njima nema. Ime su dobili po tome što mirodije koje se u njih stavljaju u Starome Gradu sve do sredine 20. stoljeća nazivali jednim imenom *papor*.

Postupak rada veoma je složen i potrebno je uložiti mnogo truda da se

nauči spravljati taj kolač. Rukom se oblikuju tradicionalne figure: srce, potkovica, kokoš, djetelina, košarica, palmica... Pečeni i ohlađeni ukrašavaju se smjesom od tučenog bjelanca i šećera u prahu. Poslužuju se u svečanim prigodama, primjerice krštenjima, prvim pričestima, krizmama i ženidbama.

Paprenjaci su vrsta suhog kolača koji, tek što se ispeku, budu tvrdi, ali nakon nekoliko dana omekšaju. Pohranjeni na suhom, po staroj tradiciji mogli su trajati od pira (jer je to i tradicionalni svadbeni kolač) pa sve dok se prvo dijete ne rodi i ne počne jesti. Naime, za njega se od pira ostavljalo po dva paprenjaka. Za svadbu je bio običaj da rodbina, prijatelji, susjedi daruju paprenjake, i to 9 do 12 velikih komada, a toliko se može spraviti od kilograma brašna. Domaćini bi zapisali što je tko donio pa bi obitelj svakomu vraćala istom mjerom.

Paprenjok ima, vjeruju Hvarani, i svojstvo prirodnog barometra. Kad omekša, kažu da će jugo i kiša, a kad otvrdne da će biti suho i lijepo vrijeme ili bura.

Na inicijativu mnogih građana Muzej grada Staroga Grada uputio je zahtjev Ministarstvu kulture da *starogrojski paprenjok* i zakonom zaštiti kao nematerijalna kulturna baština. - Vjerujemo da njegovo petstogodišnje trajanje suživota s ljudima na području Staroga Grada originalnost oblika, pikantnost i osebnost okusa čine zanimljivu gastronomsku posebnost i autohtonu kulturološku vrijednost - ističe Marica Buratović. ■

Kala u Starome Gradu na Hvaru

Napisala: **Ana Kaštelan**

ENG The Stari Grad town museum on the island of Hvar has submitted a request to the Ministry of Culture to have the *Starogrojski paprenjok* (Stari Grad Gingerbread) protected by law as non-material cultural heritage. It is an ancient confectionery that has been baked following the same recipe for 500 years.

Pet stoljeća senjske glagoljske tiskare

Biskup Bogović Senj je nazvao glavnim gradom duhovnoga glagoljaškog prostora te je upozorio na stožerne točke koje su Senj učinile "glavnim gradom glagoljice" na hrvatskim prostorima

Drevni uskočki grad Senj jedan je od malobrojnih gradova u kojemu svaki kamen, trg ili crkva podsjeća na bogatu i slavnu povijest, ali i kulturu. Sve do pretkraj 19. Stoljeća, kada je željeznička pruga otišla u smjeru Rijeke, Senj je prednjačio pomorstvom, kulturom i crkveno-upravnim funkcijama. Nakon što je grad Senj zajedno s Gospičko-senjskom biskupijom prošle godine obilježio veliku obljetnicu 200 godina od osnivanja Senjskog sjemeništa i Filozofsko-teološkog učilišta, 23. travnja u Senju se na blagdan zaštitnika grada sv. Jurja održao niz crkveno-kulturnih događanja kojim je obilježena 500 obljetnica od prestanka rada Senjske glagoljske tiskare.

Slavna glagoljaška povijest drevnoga biskupskog središta Senja obilježena je znanstvenim skupom pod pokroviteljstvom HAZU-a. Stručni skup o 500 godina od prestanka rada "senjske glagoljske tiskare" otvorili su predsjednik HAZU akademik Milan Moguš, gospičko-senjski biskup Mile Bogović i gradonačelnik Senja Darko Nekić. Svoj prilog znanstvenomu skupu dali su učenici osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića iz Senja čiju je "glagoljsku slikovnicu" "Senj kroz povijest" sudionicima skupa uručila profesorica Andreja Kartelo-Nekić.

Slijedilo je predstavljanje knjiga autora Šime Deme "Kanonske vizitacije Senjske i Modruške (Krbavske) biskupije" u izdanju Hrvatskog instituta za povijest. O knjizi koja je dragocjeni izvor povijesti grada Senja preko izvješća koja su biskupima podnosili senjski kanonici i svećenici tijekom 18. stoljeća govorili su ravnatelj Zavoda dr. Stjepan Matković,

Napisao i snimio: **Zvonko Ranogajec**

Izložbu otvaraju biskup Mile Bogović i ravnateljica muzeja Blaženka Ljubović

biskup gospičko-senjski dr. Mile Bogović, dr. Milan Kruhek iz Hrvatskog instituta za povijest i autor Šime Deme.

U Gradskom muzeju Senj otvorena je izložba o *Glagoljskoj baštini Senja*. Izložbu su otvorili ravnateljica muzeja Blaženka Ljubović i gospičko-senjski biskup Mile Bogović. Ravnateljica Ljubović je istaknula da su Hrvati glagoljicu smatrali dijelom svojeg identiteta i ponosno je prigrlili. Biskup Bogović je Senj nazvao glavnim gradom duhovnoga glagoljaškog prostora te je upozorio na tri stožerne točke koje su Senj učinile "glavnim gradom glagoljice" na hrvatskim prostorima. To pokazuju Senjska ploča kao jedan od najstarijih hrvatskih glagoljaških spomenika, zatim pismo pape Inocenta IV. senjskom biskupu Filipu iz 1248. godine kojim se dopušta bogoslužje na staroslavenskoj jeziku i glagoljici, kao i Senjska glagoljska tiskara koja je djelovala od 1494. do 1508. Godine, kada je u njoj tiskano 7 knjiga na čelu sa Senjskim misalom i Spovid općinom.

Na kraju je u večernjim satima u senjskoj katedrali Uznesenja BDM služena sveta misa na staroslavenskom koju je predslavio biskup Mile Bogović u koncelebraciji više svećenika, među kojima su bili župnik i dekan senjski Mile Čančar i profesora s riječke Teologije dr. Milan Šimunović. Misu je pratio katedralni zbor pod ravnanjem Ivana Prpića i uz orguljsku pratnju Milana Dučića. Biskup je u homiliji poslao jaku poruku vezanu za sv. Jurja, a to je pobjeda dobra nad zlim. Senjski misal i ostale knjige tiskane u senjskoj tiskari bile su oružje i oštrica koja je uništavala zlo i gajila dobro. Senjski kanonici i tiskari misalom i knjigama gajili su dobro, a uništavali zlo. ■

ENG The ancient town of Senj, home of the Uskok warriors, is one of the few towns in which every stone, square or church harks back to its rich and glorious history and culture. 23 April in Senj saw a number of religious and cultural events on the feast day of its patron, St. George, marking 500 years since Senj's former Glagolitic printing press closed its doors.

“Ča sadite travu?”

Dovoljno vode, sunca i ljubavi obitelj Oklen počela je davati svakoj sadnici lavande koju su malo-pomalo stavljali u zemlju. Sada imaju 26 tisuća sadnica, posao cvate i obitelj Oklen priznati je i traženi proizvođač lavandinih proizvoda u Hrvatskoj

Polja lavande sve se češće mogu vidjeti u Istri

Još 1995., kao tek stasala mlada djevojka, Sandra Oklen iz Vižinade na sjeveru Istre tražila je posao. Počela je, igrom slučaja, šivati ukrasne vrećice za lavandu za jednu privatnu tvrtku s Hvara. Bio je to njezin prvi susret s lavandom. Ponovno igrom slučaja, tvrtka joj nije mogla plaćati izradu vrećica pa je umjesto novca kao nadoknadu za rad dobivala već konfekcioniranu lavandu. I uspijevala to dobro prodati. Sandra je osnovala obitelj, obradive zemlje bilo je napretek i ona i suprug upuštaju se u sadnju vlastitih nasada lavande. Potpore, kaže nam Sandra, nije bilo niotkud. S obzirom na to da je na Vižinaštini tada cvalo vinogradarstvo

i maslinarstvo svi su uokolo njih sumnjivo odmahivali glavom, pitajući ih: “Ča sadite travu?”

Sandra i Đanino nisu odustali. Imali su mnogo volje, vremena i zemlje. I usput su učili, čitali literaturu. Shvatili su da je upravo njihov kraj savršeno mjesto za uzgoj lavande. Dovoljno vode i sunca, i ljubavi koju je obitelj Oklen počela davati svakoj sadnici koju su malo-pomalo stavljali u zemlju. Sada imaju 26 tisuća sadnica, posao cvate i obitelj Oklen priznati je i traženi proizvođač lavandinih proizvoda u Hrvatskoj.

OD KROJAČICE U “FUŠU” DO USPJEŠNE PODUZETNICE

Bračni par Okleno i njihovo troje djece, djedovi i bake, svi zdušno uzgajaju lavandu. Najteže je za žetve, usred ljetnih vru-

ćina i sparina, probijati se kroz “travu”, boriti se s osama i stršljenovima i bacati ljubičaste snopove na hrpe.

Na polja tada dolaze već u četiri ujutro, žanju do prvoga jačeg sunca, do deset i potom brzo destiliraju. Jer, zbog velike topline ubrana lavanda brzo bi izgubila svoja svojstva, ne bi ulje bilo ni kvalitetno ni mirisno. Entuzijazam koji sada imaju s gotovo 30 hektara, isti je kao onaj s njihovih početaka. Jednako je zahtjevno bilo ručno zasaditi prvih pet tisuća sadnica lavande koliko ih stane na jedan hektar. Bio je to minimum, jer, da bi proizvodnja bila, isplativa količina je bitna.

Prvi su u Istri zasadili svojih početnih 6 hektara ljubičastoga lijeka. Otvorili su sada i mali obrt, prodaju pakiranu, osušenu lavandu u ukrasnim vrećicama,

Napisala: **Jasminka Kalčić**

Snimke: **Dubravka Orlić-Bašlin i obitelj Oklen**

ulje od lavande. Sandra i Đanino iskoristili su činjenicu da je Istra turistička meka. Turiste organizirano dovode na svoja polja. Pa čak i u žetvu. I jednako uživa obitelj Oklen i turisti. Ovi, prvi gledajući plod svojega rada i entuzijazma, ovi, drugi uživajući u jednosatnoj borbi sa životinjskim i biljnim svijetom za njih specifična izgleda i mirisa. Sa sobom odnose i ulje koje Sandra i Đanino destiliraju u starome rakijskom kotlu i, naravno, lavandu sušenu i pakiranu u raznoliko oslikane vrećice koje danas sami izrađuju.

FESTIVAL LAVANDE, LAVANDINE STAZE, DELICIJE OD LAVANDE...

"Sanjala sam prostrana lavandina polja po Istri", rekla nam je Dubravka Orlič-Bašlin, druga naša sugovornica ove priče o lavandi. Ona je diplomirana inženjerka agronomije i cijeloj je priči o lavandi prišla stručno, s unaprijed postavljenim ciljem postaviti projekt nazvan *Istarska lavanda* na noge. No, njezin početak ipak se nije odmah dotaknuo lavande. Počela je sama, na bivšoj farmi junadi svojih roditelja osnovala je tvrtku, krenula s lončanicama krizantema, rasadnikom cvijeća i povrća. Budući da je na Agonomskom fakultetu u Zagrebu završila smjer zaštite bilja dobro je upoznala i povijest lavande. Znala je da je to jedna od ekonomski najisplativijih poljoprivrednih kultura ako se uzgaja u optimalnom sklopu na većim površinama. Istra je zbog svoje mediteranske klime i dobrog sastava tla idealna za uzgoj lavande, 48 tisuća hektara neobrađenog zemljišta još čeka svoju namjenu. Dubravka se odlučila za lavandu i zbog turizma, znala je da će biti lako plasirati mirisnu biljku čija je

Dubravka Orlič - Bašlin u svom rasadniku

ljekovitost poznata još iz doba Kleopatre koja se mazala lavandinim uljem.

Kao već dobro poznata i priznata stručnjakinja, dobila je potporu od sviju, od Istarske županije i njezinih tijela. No, financijsku nije. I dandanas sama se financira s pomoću bankarskih kredita.

Dubravka Orlič-Bašlin brzo je napredovala sa svojim projektom *Istarska lavanda*. Od početka je željela da sve bude vrlo profesionalno. Zajedno s partnerom, kolegom kemičarom Mijom Miljkom, osnovala je tvrtku i sa županijskom tvrtkom te bankom pokrenula projekt sadnje 600 hektara lavande, vrijedan 15 milijuna kuna.

Dosad je zasađeno već 50 hektara, stalno se javljaju novi kooperanti i oni koji su zainteresirani da uzmu u najam državnu zemlju i sade lavandu. Dubravka želi u iduće četiri godine dovršiti sadnju na svih zacrtanih 600 hektara. Potom kani podići botanički vrt mediteranskoga aromatičnog i ljekovitog bilja pod nazivom Park svetoga Franje u Vodnjanu. Na šest hektara dominirala bi lavanda, a bilo bi tu još 2 tisuće biljnih vrsta ovoga podneblja. Podignut je rasadnik za milijun sadnica lavande, a sada je u tijeku projekt izgradnje destilerije ulja.

Ulje je veoma traženo i lako se plasira. Hektar lavande daje od 80 do 140 litara ulja, ovisno o vrsti, pa je godišnji prihod po hektaru od 30 tisuća kuna za oko 300 sati rada. Cijena lavandina ulja trenutačno iznosi oko 750 kuna po litri.

Želja joj je da Istra bude prepoznatljiva po lavandi, poput francuske Provanse,

gdje leže najveće svjetske plantaže lavande. Toliko je projekata kojima bi se Istra mogla ponositi, a temelj bi im bio upravo lavanda. Baš kao što je uspjelo sve što je pokrenuto s vinovom lozom i maslinom i lavanda bi Istru dodatno učinila svjetskim odredištem zdrave i primamljive točke na svjetskoj karti.

ZEMLJA MASLINOVA ULJA, VINA I LAVANDE

Da, to bi Hrvatska i mogla biti. Gdje uspijeva maslina i loza, nepisano je pravilo - uspijeva i lavanda. I upravo poput njih, ni ona nije zahtjevnja. Uspijeva na siromašnome tlu, gdje bi ostale kulture, bez dodatne obradbe, ugasle. Osim na Hvaru, gdje su u požaru 1999. stradali veliki nasadi lavande, Istra je druga njezina oaza. Na svijetu postoji više od 48 vrsta i nekoliko stotina sorti lavande. Lavandin, križanac dviju sorti lavande, najraširenija je sorta u Istri. Lavandin sorte budrovka, podrijetlom s Hvara najčešći je na postojećih pedesetak istarskih polja. Premda se proizvodnja, ali i njezine krajnje mogućnosti u Hrvatskoj ne mogu usporediti s onom u Francuskoj, valja se potruditi. Francuska, prema nekim podacima, proizvodi oko tisuću tona lavandina na godinu i gotovo dvjesto tona čiste lavande. Hrvatska oko dvije tone. ■

ENG Besides on the island of Hvar, which has been known since ancient times for its lavender cultivation, Istria is also gradually becoming the herb's second oasis in Croatia. We feature two examples of successful lavender cultivators in Istria.

Sadnice lavande

OBNOVLJENA CRKVA SV. JURJA U DERVENTI

DERVENTA - Blagoslovu župne crkve Sv. Jurja 23. travnja u Derventi bili su nazočni brojni crkveni uglednici i predstavnici državnih institucija koje su sudjelovale u obnovi tog sakralnog objekta. Uz predstavnike Vlade Republike Hrvatske, koja je sudjelovala u obnovi tog vrijednog sakralnog i kulturno povijesnog zdanja, blagoslovu su nazočili i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić. Župna crkva Sv. Jurja u Derventi gradi se na mjestu crkve koja je minirana u ratu 1992. godine. "S obnovom crkve započeli smo 19. lipnja 2007. Najveći dio su financirali sami župljani, a znatnu pomoć dala nam je Vlada Republike Hrvatske", kazao je župnik Filip Maršić, pojašnjavajući da je crkva ovih dana dobila i svoj krov, te da se uređuje prostor ispred crkve. "Ukoliko skupimo dovoljno sredstava da riješimo dugove, ovog ljeta ćemo nastaviti s unutrašnjim uređenjem crkve", istaknuo je vlč. Maršić, napominjući da je župa prije rata imala oko 9000 vjernika u oko 2300 obitelji, dok je danas 347 katolika u 176 obitelji. (Vesna Kukavica)

"UREDIMO NAPRETKOV DOM U MOSTARU"

MOSTAR - Hercegovački franjevci su 1902. u Mostaru utemeljili *Društvo* za pomaganje poslovično nadarene, a siromašne mladeži iz Hercegovine i Bosne – kasniji *Napredak*. Da bi pomogli brojnijoj mladeži 1906. sagradili su i đački dom - *Napretkov konvikt*. U njemu je do 1949. bilo ukupno smješteno više od 1350 učenika - novih hrvatskih intelektualaca. *Napredak* je imao svoju pismohranu, knjižnicu, čitaonicu i suvremene učionice, te svoj vrt i farmu, te sve što je potrebno za normalan život i uspjeh učeće mladeži. Tijekom minulih 106 godina, uza sve protivštine i zabrane, *Napredak* je osiguravao budućnost, olakšavao brige brojnim generacijama hrvatske mladeži da bi završili školovanje i pomagali svom narodu. Potvrđuje to i današnjih 879 članova – 75% udjela ima mladež. Prije tri godine *Napretkov dom u Mostaru* je izvana obnoljen, a unutrašnjost od više od 1450 m² je uglavnom nenamještena i bez grijanja. *Dom* bi trebao biti hrvatski informativno-formativni centar (TV-radio postaje, Akademija Hrvata BiH, tiskovine, knjižnica, pismohrana, galerija...). Stoga se fra Andrija Nikić, predsjednik HKD *Napredak* iz Mostara obraća s molbom: "Uredimo *Napretkov dom* u Mostaru". U Mostaru na Sveučilištu trenutno studira oko 15.500 hrvatskih studenata.

TODORIĆ U KISELJAKU GRADI TVORNICU VRIJEDNU 21 MILIJUN EURA

KISELJAK – Tvrtka Jamnica iz sastava koncerna Agrokor planira u okolici Kiseljaka sagraditi tvornicu negazirane izvorske vode vrijedne 21 milijun eura. U Jamnici se, privode kraju sva ispitivanja i postupci certificiranja vode s izvora koji je kompanija izabrala, a gradnja nove tvornice trebala bi započeti u lipnju ove godine. Nakon što se obavi ispitivanje kojim se završava proces certificiranja, kreće se u projekt gradnje tvornice, s planom da ona bude završena u 2009. Jamnica u BiH u vlasništvu od 2000. ima tvornicu mineralne vode Kiseljak, pa su uz kvalitetu vode na izvoru logistički faktori imali velik utjecaj na izbor lokacije za novu investiciju u punionicu izvorske vode. Nova je tvornica bila ugrađena i u planove razvoja Kiseljaka.

"ZLATNA HARFA 2008."

MEĐUGORJE – U prekrasno urešenoj žutoj dvorani iza crkve Sv. Jakova u Međugorju održan je tradicionalni, 25. dječji festival duhovne glazbe "Zlatna harfa 2008." Budući da je domaćin ovogodišnje "Zlatne harfe" bila Župa sv. Jakova, glavni je organizator bila časna sestra Slavica Kožul, a na početku je međugorski župnik fra Petar Vlašić toplim riječima pozdravio izvođače, poželio im uspješan nastup i ugodan boravak u svetištu. Nastupilo je čak 13 dječjih župnih zborova. Kako smo doznali od fra Velimira Mandića, župnika u Vitini, koji posljednjih osam godina skrbi o organiziranju "Zlatne harfe" u Hercegovini, prvi je dan nastupilo sedam dječjih župnih zborova – "TAU" iz Posušskog Gradca, "Sveti Paškal" iz Vitine, "Ključici svetog Petra" iz Kočerina, "Sveti Mihovil" iz Drinovaca, "Golubići mira" iz Međugorja, "Nadbiskup Čule" iz Kruševa i dječji zbor Župe sv. Petra i Pavla iz Mostara. Drugi dan, pred oko 2500 posjetitelja u žutoj dvorani nastupilo je šest dječjih župnih zborova – "Fra Grga Martić" iz Posušja, "Gospini slavuji" iz Širokog Brijega, "Lijljani svetog Ante" s Humca, "Krista Kralja" iz Čitluka, "Kristova ruža" iz Ružića i dječji zbor "Sveti Nikola Tavelić" iz Tomislavgrada.

Pripremio: Tihomir Begić

“Svi smo jedno srce”

S obzirom na činjenicu da hrvatski studenti u BiH imaju velikih problema sa smještajem u studentske domove, HKDD je započelo izgradnju studentskog doma ponajprije za hrvatske studente iz BiH

Mnoštvo uzvanika došlo je podržati humanitarnu akciju

Pod pokroviteljstvom Vlade RH, u restoranu “Gastro Globus” u Zagrebu u petak 18. travnja održana je humanitarna večer “ZAJEDNO”, u organizaciji Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva (HKDD) i udruga Hrvata iz BiH koje djeluju u Hrvatskoj, radi prikupljanja sredstava za izgradnju studentskog doma u Sarajevu. Akciji se pridružila i Hrvatska matica iseljenika, čiji su predstavnici nazočili humanitarnoj večeri.

S obzirom na činjenicu da hrvatski studenti u BiH, posebice u Sarajevu, imaju velikih problema sa smještajem u studentske domove, HKDD je započelo izgradnju studentskog doma ponajprije za hrvatske studente iz BiH. Nakon prve faze izgradnje, za koju je utrošeno oko 300 000 €, prelazi se na drugu fazu izgradnje doma koji bi imao 240 smještajnih kapaciteta u 120 soba. Ukupni troškovi izgradnje doma iznose oko 3 500 000 €, što je nemoguće organizirati bez pomoći dobrih ljudi, sponzora i donatora.

Na večeri se okupilo oko 1 000 gostiju, uglednika iz političkog, gospodar-

skog, vjerskog i kulturnog života iz RH i BiH kao što su ministar obrazovanja, znanosti i sporta dr. Dragan Primorac, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, Bojana Krišto, predsjednica Federacije BiH, Dragan Vrankić, dopredsjednik Vijeća ministara BiH, dr. Pero Sudar, vrhbosanski pomoćni biskup, don Ante Jelić, predsjednik Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva, Dragan Čović, predsjednik HDZ-a BiH, i drugi. Uz kupljene ulaznice i aukciju slika poznatih hrvatskih slikara prikupljena su se znatna novčana sredstva. Ovomu treba pridodati da je i ministar obrazovanja znanosti i sporta dr. Dragan Primorac u ime Vlade RH predao ček u iznosu od 500 000 kuna. Tom je prigodom izrekao

Zvijezda večeri bio je pjevač Marko Perković Thompson

dvije poruke hrvatske Vlade: “Svi smo jedno srce”, bila je jedna poruka, a druga poruka bila je da Vlada RH ne pomaže Hrvate u BiH, nego im vraća dug. “Želimo najkvalitetniji sustav obrazovanje u Europi, pa stoga dom i ova akcija imaju punu potporu Vlade i mojeg ministarstva”, istaknuo je ministar Primorac.

Ovom humanitarnom i za Hrvate u BiH strateški važnom projektu prethodila je misa u crkvi Sveta mati slobode koju je predvodio vrhbosanski pomoćni biskup dr. Pero Sudar, promicatelj školstva u BiH.

U glazbenom dijelu programa sudjelovali su: Baruni, Ivan Mikulić, Mato Bulić i Marko Perković Thompson koji je nastupom oduševio i “zapalio” mnogo-broju publiku. ■

ENG ZAJEDNO (TOGETHER), a humanitarian evening held under the auspices of Croatian Government, was held April 18th to collect contributions for the construction of a student dormitory in Sarajevo. The event was hosted by the Croatian Catholic Charitable Association and by the associations of Croatians in Bosnia & Herzegovina active in Croatia.

Biskup Pero Sudar, ministar Dragan Primorac i don Ante Jelić

Napisala: **Željka Lešić**

Snimila: **Snježana Radoš**

Credo banka, banka za cijelu obitelj

Credo banka d.d. Split osnovana je u prosincu 1993. godine kao banka u potpuno privatnom vlasništvu. Danas banka ima sedam podružnica i deset poslovnica na području cijele Hrvatske. Glavne odlike poslovanja Credo banke su individualni pristup i konkurentnost uvjeta poslovanja u odnosu na konkurenciju. Gospodin Šime Luketin, predsjednik Uprave Credo banke, rekao nam je nešto više o specifičnostima poslovanja ove hrvatske prosperitetne banke.

Šime Luketin, predsjednik Uprave Credo banke

Credo Banka slavi 15 godina postojanja te se uspješno održala na turbulentnom hrvatskom tržištu. Koje biste odlike Vaše banke izdvojili kao ključne za takav uspjeh?

- Mislim da je bilo ključno to što smo ostvarili osobni kontakt s našim klijentima koji je počivao na određenom povjerenju, ne dovodeći u pitanje sigurnost naših plasmana. Isto tako, Credo banka nije bila umiješana u nikakve afere, nije se bavila privatizacijskim sumnjivim poslovima i mislim da je to bilo ključno za jedan stabilan i kontinuiran razvoj.

Kako je izgledao razvoj Credo banke u zadnjih 15 godina ukratko?

- Imali smo jedan kontinuiran razvoj koji se u dobrim godinama kretao između 20% i 30% godišnje tako da smo zahvaljujući umjerenom rastu uspijevali uskladiti organizaciju i kadrovsko jačanje u našoj tvrtki. Mislim da je upravo to omogućilo jednu stabilnost u poslovanju.

Tko čini bazu vaših korisnika? Jesu li to u većem postotku pravne ili fizičke osobe?

- Više smo orijentirani na manje i srednje poduzetnike. Iskazano u postotku, to znači da korporativni dio obuhvaća otprilike 70%, a 30% čine građani.

Iz ponude usluga Credo banke vidljivo je da se također okrećete širem građanstvu. Znači li to da stremite prema tome da postanete banka za cijelu obitelj?

- To je uvijek bila namjera. Većina hrvatskih banaka su banke univerzalnog tipa. Credo banka specifična je po tome što smo u nastojanju da pružimo punu uslugu malim i srednjim poduzetnicima ušli u kartično poslovanje i tekuće račune, nastojeći i njihovim zaposlenicima omogućiti da imaju praktičnu uslugu i moguće korištenje svih proizvoda banke te da nije potrebno da odlaze u druge banke zbog korištenja nekih drugih proizvoda.

Možete li nam reći kakve pogodnosti nudite svojim klijentima prilikom štednje?

- Štednja kod nas povoljnija je za 0.5% do 1% nego što je to slučaj kod neke velike banke u stranom vlasništvu. Isto tako, omogućavamo ljudima da ukoliko prije vremena ukinu oročenu štednju, ne gube stečenu kamatnu stopu. Također, spremni smo im kroz lombardne kredite izaći u susret ukoliko im se javi potreba za dodatnim sredstvima, a da ne ukidaju oročenu štednju.

Vi ste jedna od malobrojnih banaka u hrvatskom vlasništvu. Kako se nosite s konkurencijom u vidu velikih stranih banaka koje su prisutne na hrvatskom tržištu?

- S jedne strane, to što smo u hrvatskom vlasništvu je na neki način postalo, ne bih rekao popularno, ali ljudima to dobro zvuči i mislim da to postaje prednost. Logična stvar da smo u konkurenciji s velikim, praktično multinacionalnim bankama, u podređenom položaju, ali posebno nas muče mjere HNB-a - ograničenje plasmana banaka, s čime se mi kao hrvatska banka teško nosimo, za razliku od velikih banaka čije klijente direktno kreditiraju njihove velike "mame". Dakle, nismo u ravnopravnom položaju i mislim da će tu HNB morati poduzeti neke mjere. Razumijem njihove razloge - smanjenje inozemnog zaduženja, ali te mjere pogađaju sve, a najviše upravo banke u hrvatskom vlasništvu.

U čemu se po Vašem mišljenju razlikuje sustav poslovanja manjih banki, poput Credo banke, naspram većih banaka? Pruža li Vam vaš sustav veću fleksibilnost?

- Mislim da upravo zbog toga što smo manji i prisutni godinama na ovom tržištu, stvaramo jedan prisan odnos s klijentima. Spremni smo i produžiti svoje radno vrijeme da bi klijentima izašli ususret. Taj odnos obiteljske banke daje svoje efekte i mi nalazimo svoju nišu na tržištu. Naravno, bez ugrožavanja sigurnosti i profitabilnosti, što su postulati bankarstva koji se moraju poštovati.

Obzirom da je jedna od glavnih odlika Credo banke činjenica da je 100% u hrvatskom vlasništvu, a svjedoci smo trenda da se većina hrvatskih banaka prodala stranim bankama, otkrijte nam Vašu uspješnu poslovnu strategiju?

- To je sigurnost, mogućnost da ljudima izađemo ususret, da naši poduzetnici puno lakše dođu do ljudi u banci koji mogu donositi odluke tako da je vrijeme donošenja odluka bitno skraćeno. Isto tako, odgovornost u poslovanju i nastojanje da se klijentu pomogne i kroz određene savjetodavne usluge je nešto što omogućava i manjim bankama da budu efikasan i poželjan partner.

U ovo doba godine podnose se završna financijska izvješća. Možete li i Vi brojkama poduprijeti uspješnost Vaše poslovne strategije?

- Banka je imala prošlogodišnji rast od 9%, baš zbog ograničenja HNB-a. Na datum 31.12.2007. bilanca nam je bila 1 280 000 000 kn, neto dobit 7 200 000 kn, tako da svih ovih godina pa i ove, imamo rast bilance i neto dobiti. Moglo je biti i bolje, ali vodimo računa o likvidnosti i spremni smo u ovim turbulentnim vremenima promptno reagirati na zahtjeve naših klijenata, u smislu mogućeg povlačenja štednje.

Jeste li zadovoljni rastom i razvitkom Credo banke u posljednjih 15 godina?

- Mislim da smo zadovoljni ovim uspješnim periodom od 15 godina. Investicijsko tržište pokazuje da su banke zanimljive za kupnju dionica. U ovoj ćemo se godini i mi dokapitalizirati u svibnju. Zasad će to biti privatna emisija. Dakle, postojeći dioničari će povećati naš kapital, a krajem godine se planira još jedna nova emisija.

Pored Dalmacije i Zagreba, prisutni ste i u Slavoniji. U koje se ostale regije Hrvatske mislite širiti? Planirate li otvaranje novih poslovnica?

- Upravo otvaramo novu poslovnicu u Goričanima. Zanimljiva nam je Istra, isto tako i srednji dio Dalmacije - Šibenik i Zadar kao potencijalna mjesta gdje bi razvijali svoju mrežu. Mi vodimo računa o troškovima, brz razvoj ne možete kontrolirati tako da ove godine možda otvorimo još jedno mjesto, ali želimo da to bude na jedan stabilan način, bez problema u organizaciji i kadrovskom ustroju.

Pripremate li neke posebne pogodnosti za hrvatske poduzetnike u vidu poticanja hrvatske proizvodnje, srednjeg ili malog poduzetništva? Postoji li neki poseban primjer u kojem ste poticali hrvatski proizvod? Možda program za početnike u poduzetništvu?

- Moram biti iskren da mi, kao i sve druge hrvatske banke, imamo mali problem s ročnošću naših izvora. Zato dosta surađujemo s Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj, Fondom za razvoj i zapošljavanje i još nekim partnerskim bankama zahvaljujući kojima možemo dati povoljne investicijske kredite malim i srednjim poduzetnicima. Ta je suradnja više nego dobra i zahvaljujući državnim institucijama nastojat ćemo ubuduće, kao i svih ovih 15 godina, na neki način poticati proizvodnju, bilo da je orijentirana na izvoz ili zamjenu uvoza.

Iz poslovnih krugova saznajemo da ste u par navrata zajedničkim kreditima s državnim ustanovama poput HBOR-a i Fonda za razvoj i zapošljavanje poduprli i financirali društveno odgovorne projekte poput recikliranja PET ambalaže, kao i kredite koje ste davali poljoprivrednicima i braniteljima za financiranje plastične poljoprivrede u dolini Neretve. Čini se da je to jedna od vaših specifičnosti u poslovanju koja se pozitivno valorizira, možete li nam nešto više reći o tome? Hoćete li i dalje podupirati takve projekte?

- Mislim da ćemo maksimalno podupirati takve projekte jer se pokazuje da hrana postaje strateški proizvod i u svjetskim razmjerima. Isto tako, voda i čista priroda postaju komparativna prednost Hrvatske i

Šime Luketin, predsjednik Uprave Credo banke

naša je namjera da koliko god možemo, podržimo projekte koji se zasnivaju na proizvodnji hrane i drugih proizvoda zanimljivih tržištu, orijentiranih na eko proizvodnju. Mislim da HBOR i Fond za razvoj i zapošljavanje prilično dobro vode te projekte i mi dosta surađujemo s njima. Od HBOR-ovih 30-ak programa kreditiranja malih i srednjih poduzetnika, mi sudjelujemo u gotovo njih 20-ak.

Koji su planovi Vaše banke za budućnost? Kakva je Vaša vizija razvoja, a ujedno i vizija razvoja hrvatskog bankarskog tržišta?

- Što se tiče razvoja banke, u ovom trenutku još ne razmišljamo o užoj specijalizaciji jer nam ni tržište to ne omogućava. Međutim, pored orijentacije na male i srednje poduzetnike i građane, krećemo pomalo i u dio investicijskog bankarstva. Počinjemo se baviti skrbničkim poslovima, prodavat ćemo police osiguranja i udjele fondova tako da će kroz povećani broj transakcija i u dijelu naknada, banka ostvariti profitabilno poslovanje. Prilagođavamo se promjenama na ovom financijskom tržištu. Hrvatska pomalo kroz liberalizaciju zakonskih propisa postaje dio europskog i svjetskog tržišta. I mi kao manja banka moramo slijediti te trendove. Velike banke puno lakše provode reforme prema europskim propisima, one imaju brojne službe koje im to omogućavaju dok mi s manjim brojem ljudi moramo utrošiti više energije i no-

vaca. No tako je to danas u kapitalizmu, ne smijete stajati na mjestu i morate se stalno razvijati.

Što biste poručili hrvatskim državljanima koji žive u inozemstvu, kakva je situacija s bankama i investicijama u Hrvatskoj?

- Bankarski sustav u Hrvatskoj jest vrlo stabilan. Držati novac u Hrvatskoj je prednost jer još uvijek nije uveden porez na kamatu pa je na neki način to stimulirajuće spram situacije u inozemstvu. Isto tako, pomalo se otvaraju sve veće mogućnosti ulaganja pa nije loše više se informirati ukoliko postoji želja za povratkom i ulaganjem u Hrvatsku.

Vi ste i čuveni sportaš, Hajdukov nogometaš iz njegove zlatne ere. Čini se da vam sportski duh pomaže i u poslovnim uspjesima. Jesu li po Vašem mišljenju možda sportski duh i sportska disciplina presudni u poslovnom svijetu?

- Kao što je za uspjeh sportaša potreban kontinuirani rad i velika samodisciplina, tako nema velike razlike ni u mom "biznisu". Čovjek mora biti svjestan da bez velike količine rada i neprestanog učenja ne može slijediti druge. I stari Grci su govorili "u zdravom tijelu, zdrav duh". Mislim da je to jedna dobra kombinacija i svim bi mladim ljudima preporučio da se bave sportom, možda ne profesionalnim koji postaje i pomalo štetan, ali amatersko bavljenje sportom omogućava da budete spremniji i za posao.

Književni prvijenac Mirka Kopunovića

Kopunović već dugo piše i objavljuje pjesme, ali ovom svojom prvom objavljenom pjesničkom zbirkom učvrstio je svoje mjesto u suvremenom subotičkom hrvatskom književnom krugu

U petak 11. travnja u Hrvatskoj matici iseljenika predstavljena je zbirka pjesama *U iskrama nade* hrvatskoga pjesnika iz Bačke Mirka Kopunovića. Predstavljanje knjige na svoj je prepoznatljiv šarmantan način vodila Vesna Kukavica. Pozdravnu je riječ održala ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić, koja je izrazila radost zbog toga što se prva objavljena knjiga Mirka Kopunovića predstavlja matičnoj domovini upravo u Hrvatskoj matici iseljenika. Knjigu su predstavili književnik Tomislav Žigmanov, Kopunovićev sugrađanin, i Sanja Vulić iz matične domovine, a posjetiteljima se obratio i autor zbirke. Stihove iz knjige krasnoslovila je mlada bunjevačka Hrvatica Marija Jaramazović, dok su prigodan glazbeni program, kao spoj bunjevačkohrvatske tradicije i klasičnoga glazbenoga izraza, sastavili i izveli mladi glazbenici Krešimir Ivančić i Ivan Tikvicki.

S pjesničkom zbirkom *U iskrama nade* i njezinim autorom, jedan suvreme-

ni kulturni fenomen, koji rado nazivam suvremenim subotičkim hrvatskim književnim krugom, osnažen je novim autorom i novim djelom. Vitalnost i plodnost toga književnoga kruga upravo u ovome povijesnom trenutku od velike je važnosti. Svi smo, naime, vrlo dobro upoznati s upornim i vrlo energičnim političkim nastojanjem da se dio hrvatskoga novoštokavskoga ikavskoga dijalekta odvoji od hrvatskoga jezika i proglasi posebnim manjinskim standardnim jezikom u Srbiji.

Pjesme su u zbirci podijeljene u tri tematske cjeline. U prvim dvjema cjelinama, naslovljenima *Kaplje* i *Šapat*, prevladaju pjesme ugođaja i kontemplacije. Doživljaj pjesama, naravno, uvijek je osoban, pa iz tih dviju poetskih cjelina kao posebno uspjele izdvajam pjesme *Na zlatnom pragu*, *Sam u večeri kolovoškoj*, *Život*, *Šapat* i *List*. U trećoj tematskoj cjelini, naslovljenoj *Zauvijek*, prevladavaju pjesme s ljubavnom tematikom, u rasponu od posve lirskih i romantičnih (npr. pjesma *Drugačije je*), preko pjesama

Mirko Kopunović
- pjesnik iz Subotice

natopljenih rezignacijom i sjetom, do vrlo oporih.

Osobno smatram da su pjesme u prvim dvjema tematskim cjelinama poetski dorađenije i izvornije. Među ljubavnim su pak pjesmama prepoznatljivi utjecaji popularne ljubavne poezije, pače i utjecaji tekstova hrvatske šansone. Tako npr. u pjesmi *Djevojka* nije teško prepoznati utjecaj šansone *Djevojka za jedan dan* kojoj je autor teksta Željko Sabol, a izvodi je Arsen Dedić. Taj utjecaj Kopunović nije niti nastojao sakriti, pa četiri kitice u pjesmi *Djevojka* završavaju sljedećim stihovima: *djevojka za jedan dan je; ali djevojka za jedan dan je; ta djevojka za jedan dan bila je; djevojka za jedan dan ostala je.*

Naravno, kada se izolirano tematski analiziraju pjesme bilo kojega autora, vrlo su često moguće usporedbe s drugim pjesnicima. No, kada je riječ o Kopunoviću, i te usporedbe, kao i jezik kojim su pjesme napisane, nedvojbeno pokazuju da je riječ o autoru koji sam sebe doživljava kao hrvatskoga pjesnika, premda je rođen i živi izvan granica države Hrvatske. Kopunović već dugo piše i objavljuje pjesme, ali ovom svojom prvom objavljenom pjesničkom zbirkom učvrstio je svoje mjesto u suvremenom subotičkom hrvatskom književnom krugu. ■

ENG A collection of poems entitled *U iskrama nade* (*In Sparks of Hope*) by Mirko Kopunović, a Croatian poet from the Bačka region, was presented April 11th at the Croatian Heritage Foundation building. This collection of poetry and its author have fortified a cultural phenomenon, frequently referred to as the contemporary Croatian literary circle of Subotica, with a new figure and a new work.

Promocija u HMI: Tomislav Žigmanov,
Sanja Vulić, Mirko Kopunović i Danira Bilić

Napisala: **Sanja Vulić** Snimio: **Žorži Paro**

“Neka i dalje cvita Zlatni cvit!”

Zlatni je cvit pripao Hrvatskoj katoličkoj misiji iz Sindelfingena, folklornoj skupini *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Züricha, Košarkaškom klubu *Komušina* iz Haiterbacha, te restauraciji *Haus Reuter* iz Duisburga i poduzetniku Branimiru Petranoviću

Folklorna grupa *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Švicarske odnijela je pobjedu i Zlatni cvit u Zürich

U Hrvatskom zabavnom centru *Midas Limes Forum* u Grosskrortzenburgu nedaleko od Frankfurta, održana je završnica drugog natjecanja i izbora dobitnika *Zlatnog cvita* Slobodne Dalmacije za 2008. godinu. Svojim glasovima poslanim putem kupona, interneta ili SMS-a, čitatelji 'Slobodne' u šest tjedana trajanja birali su i izabrali najpopularniju Hrvatsku katoličku misiju, folklornu skupinu, športski klub, restauraciju i poduzetnika u iseljeništvu. A završna, svečana gala večer otkrila je tko je po kategorijama u napetom natjecanju i osvojio *Zlatni cvit* 'Slobodne Dalmacije' za 2008. godinu. A pripao je Hrvatskoj katoličkoj misiji iz Sindelfingena, folklornoj skupini *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Züricha, zatim Košarkaškom klubu *Komušina* iz Haiterbacha, te restauraciji *Haus Reuter* iz Duisburga i poduzetniku Branimiru Petranoviću.

Završnicu u dvorani *Midas Limes Forumu*, u vlasništvu Miljenka Prskala, organiziralo je predstavništvo 'Slobodne

Dalmacije' u Frankfurtu uz potporu matične kuće u Splitu, odakle su stigli i gosti - Ana Kušeta, izvršna direktorica Slobodne Dalmacije, Ivan Ugrin, urednik izdanja za Europu te Diana Rajčić i Dubravka Puljiz zadužene za marketing i promociju Slobodne Dalmacije. Oni su, uz voditelja frankfurtskog predstavništva Slobodne Dalmacije, Edija Zelića i predali nagrade pobjednicima. Među uglednim gostima večeri valja istaknuti nazočnost veleposlanice RH u Njemač-

Najpopularnija misija ove je godine ona u Sindelfingenu - nagradu je primio njezin voditelj fra Marinko Vukman

koj dr. Vesne Cvjetković-Kurelec, Petra Uzorinca, generalnog konzula u Frankfurtu, i konzula Marka Šimata. Dvorana *Midas Limes Forumu* ovom je prigodom primila više od 400 posjetitelja.

- Ovo je druga godina *Zlatnog cvita*. Možemo obećati da će to ići dalje. Zahvaljujem vama, našim čitateljima, jer za vas sve ovo i radimo. Zahvaljujem i kolegama dopisnicima jer zahvaljujući njima imate vijesti iz mjesta i gradova u kojima živite. Želim vam da se jednoga dana vratite u Hrvatsku. Neka cvita stotinu cvitova pa i ovaj, *Zlatni cvit*, rekao je u uvodnom pozdravu urednik europskog izdanja Ivan Ugrin.

Ugrin je predao *Zlatni cvit* fra Marinku Vukmanu, voditelju HKM-a Sindelfingen koja je prema broju čitatelja 'Slobodne Dalmacije', proglašena najpopularnijom. Primajući nagradu, fra Marinko Vukman je rekao: - Ovo je priznanje svim našim misijama koje su uvijek i od početaka bile i ostale glavni oslonac i nositelj razvoja kulture, vjere i našeg nacionalnog identiteta. Hrvatska može biti ponosna na svoje iseljništvo koje je uvijek pomagalo i u tome neće stati. Iseljena je Hrvatska jedan od najljepših bisera domovine, riječi su svećenika iz Sindelfingena.

U glazbenom dijelu večeri odličan su dojam ostavili glazbena skupina 'Impulsi', zatim pjevači Marko Pavić i Robert Čolina, pa izvrsna Anđela Kolar kojoj se na pozornici u duetu pridružio i Dražen Zečić. Tako se ovogodišnjem *Zlatnom cvitu* u iseljeništvu rascvjetaše sve laticе. ■

ENG The final round of the second competition and selection of the Slobodna Dalmacija daily's 2008 *Zlatni cvit* (Golden Flower) award winners was held at the *Midas Limes Forum* Croatian entertainment centre in Grosskrortzenburg near Frankfurt. The award went to the Croatian Catholic mission in Sindelfingen, the *Silvije Strahimir Kranjčević* folklore ensemble out of Zurich, the *Komušina* Basketball Club of Haiterbach, the *Haus Reuter* restaurant of Duisburg and businessman Branimir Petranović.

Napisala: **Sonja Breljak**

U Splitu obilježen jubilej novozelandskih Hrvata

Budući čitatelji knjige *Susret svjetova Hrvatska – Novi Zeland* autorice Branke Bezić-Filipović naći će dovoljno poticajnih izvora za istraživanje života Hrvata na Novome Zelandu kamo su naši ljudi dospjeli točno prije 150 godina kao mornari na austrijskom ratnom brodu

"U oči proslave Dana grada Splita i blagdana Svetoga Dujge – zaštitnika *Veloga mista* u ime Hrvatske matice iseljenika upućujem vam najiskrenije želje za što sretniji život svih građana vašega grada", tim se riječima Matičina ravnateljica Danira Bilić 22. travnja obratila brojnoj nazočnoj publici na svečanoj promociji knjige pod naslovom *Susret svjetova Hrvatska – Novi Zeland* autorice Branke Bezić-Filipović. Promocijom te knjige Matica promiče dijalog s novozelandskim Hrvatima koji su se iz Dalmacije lančanom migracijom iselili prije stoljeća i pol. "Posebno se veselim činjenici da Hrvatska matica iseljenika, koja u Splitu djeluje punih 55 godina, redovito jednu priredbu u prigodi Dana grada Splita posveti

Napisala: **Vesna Kukavica**

našim sunarodnjacima koji su iz ove mediteranske regije, priobalja, otoka te samoga grada otišli u svijet. Sjećanje na njih i razvijanje veza s njihovim potomcima naš je zajednički zadatak", kazao je Božidar Čapalija, zamjenik gradonačelnika grada Splita.

KRONIČARKA DALMATINSKOG ISELJENIŠTVA

"Pred nama je zanimljiva zbirka dokumentarne građe, pretežito iseljeničkih pisama objavljenih između 1890. i 1940. u poznatome splitskom *Pučkom listu* ili pak zagrebačkom iseljeničkom časopisu koji je izlazio pod nazivom *Iseljenik*, *Iseljenički muzej*, *Novi iseljenik* i *Hrvatski iseljenik* kojega je uređivao Mislav Bartulica. Knjigu je sastavila vrijedna Matičina vrijedna djelatnica Branka Bezić-Filipović, koja se već dokazala kao zanimljiv kolekcionar povijesne građe o hrvatskome iseljeništvu i kroničar dalmatinskoga i splitskoga iseljeništa – na čemu joj i ovom prigodom iskreno čestitam", istaknula je ravnateljica Danira Bilić. Budući čitatelji u ovoj će knjizi naći dovoljno poticajnih izvora za istraživanje života Hrvata na Novome Zelandu. Prvi trag naših ljudi na Novom Zelandu potječe iz 1858. godine, a nalazi se u izvješću ekspedicije znanstvenika Ferdinanda von Hochtelera koji je fregatom austrijske ratne mornarice *Novara* godinu dana prije doplovio na taj daleki otok. Na popisu posade bilo je Dalmatinaca od kojih su neki dezertirali i tamo ostali. Oni koji su se vratili u domovinu pričali su o mogućnosti brze zarade skupljanjem 'kauri' smole.

Priča je ubrzo potaknula grupu mladića da se upute na Novi Zeland, a lančanom reakcijom za njima su otišli i drugi. Bili su s područja Makarske,

Imotskog i Metkovića, te otoka Hvara i Korčule. Većini se planovi nisu ispunili, a i laka je zarada bila samo želja. Živjeli su u platnenim šatorima nadajući se povratku u domovinu, što mnogi nisu nikada dočekali jer nisu to sebi mogli priuštiti ili su umrli iscrpljeni radom i bolešću.

U Splitu je godine 1891. počeo izlaziti *Pučki list*, a nedugo zatim već je imao oko 300 pretplatnika u Novom Zelandu. U njemu su uz iseljenička pisma bila objavljena i imena autora tih pisama, ali i pretplatnika, što nam pokazuje odakle su dolazili.

U ovoj zbirci, uz njihova pisma, objavljeno je ono što se događalo u Splitu, Dalmaciji i Hrvatskoj – što je oslikavalo ono vrijeme – kakva je 'jematva', što se radi i kakvi su planovi, a to su na Novom Zelandu sa zanimanjem čitali. Priča o Dalmatincima na Novom Zelandu vezana je

Mira Petričević Szaszy

u prvom redu s autohtonim maorskim pučanstvom i iskapanjem 'kauri' smole. Kao što je poznato, potkraj 19. i početkom 20. stoljeća i Hrvati i Maori našli su se u globalnoj areni koja je odredila njihove identitete: Maori unutar Britanskog Carstva, a Hrvati unutar Austro-Ugarskog Carstva.

USPON NA DRUŠTVENOJ LJESTVICI

Maori su izgubili svoju zemlju i postupno se inkorporirali u europsku privredu svoga otoka, što je dovelo do lokalne migracije na Novome Zelandu. Istodobno, zbog austrougarske politike prema južnoj provinciji Dalmaciji (vinska klauzula, vojna obveza...), brojne su hrvatske obitelji osiromašile te je započeo odlazak mnogobrojnih iseljenika u zemlje Novoga svijeta pa tako i na Novi Zeland.

Većinu Hrvata na Novom Zelandu - kojih je ondje danas oko 20 000 - čine Dalmatinci. S polja 'kauri' smole, tijekom stoljeća, Hrvati su, zahvaljujući obrazovanju svoje djece, ostvarili izvrsne pozicije na društvenoj ljestvici novozelandskoga društva. Knjiga *Susret svjetova Hrvatska - Novi Zeland* autorice Branke Bezić-Filipović izvrstan je primjer kvalitetnog suživota, miješanja kultura i kulturne stvarnosti novozelandskoga multietničkog i multikulturnoga društva, rekao je predstavljatelj knjige istaknuti publicist Mate Kuvačić Ižepa. Knjigu je objelo-

Promotori knjige na predstavljanju u Splitu

danila Naklada Bošković iz Splita, čiji je direktor Zoran Bošković vodio svečano predstavljanje.

"Pregledala sam prošlostoljetne novine koje su dolazile sa zakašnjenjem i od dva mjeseca na Novi Zeland, a koje su iseljenicima bile jedini kontakt s domovinom. Danas je drukčije. Hrvati iz Novog Zelanda često dolaze kući na mjesec ili dva, pa su dobro informirani o zbivanjima u Hrvatskoj. Nažalost, malo ih se kani vratiti. Mnogi su tamo dobili djecu i unučad, pa su praktično postali vezani uz Novi Zeland više nego uz svoj rodni kraj", rekla je Bezić-Filipović.

HRVATI SU SE ODLIČNO SLAGALI S MAORIMA

Brojni su naši zemljaci kruha našli radeći

i na javnim radovima: gradnji željezničkih pruga, cesta i većih zgrada i njihov je položaj isključivo ovisio o potezima novozelandske vlade koja je često mijenjala politiku prema useljenicima. U početku su Englezi i Irci Hrvate gledali sumnjičavo, no naši su se sunarodnjaci zato izvrsno slagali s Maorima. Mnogi su se, kad su uvidjeli da ih tamo nije dočekao med i mlijeko, htjeli vratiti, ali jednostavno nisu imali za kartu. Oдавде su bježali najviše zbog *vinske klauzule* kojom je Austro-Ugarska omogućila uvoz jeftinih talijanskih vina u Dalmaciju i tako ugrozila domaće vinogradare u vrijeme kad je vinogradarstvo u tom području bilo glavnom granom gospodarstva.

"Početkom 1900. Hrvata je u Zelandiji bilo već pet tisuća, pa su tražili od pape da im pošalje svećenika. No, neugodno su se iznenadili kad im je stigao Talijan koji nije znao ni *beknuti* hrvatski. *Na mukama smo i mi i pop, nit on razumije nas, nit mi njega.* Do zabune je došlo jer je pismo Vatikanu uputio iseljenik koji se zvao Špiro Talijančić.

Danas su Hrvati na Novom Zelandu iznimno cijenjeni. Naš Korčulanin Sir Jim Belich bio je gradonačelnik Wellingtona, a mnoge je pisce, arhitekte i liječnike hrvatskoga roda odlikovala i engleska Kraljica", istakla je na kraju svojeg obraćanja Branka Bezić-Filipović. ■

Hrvatski prijatelji - starosjedioci Maori

ENG A promotion of Branka Bezić-Filipović's book *Susret svjetova Hrvatska - Novi Zeland* (A Meeting of Worlds Croatia - New Zealand) was staged in Split April 22nd. With the book promotion the CHF is promoting dialogue with the Croats of New Zealand, who left the Dalmatian region in a chain migration a century and a half ago.

HRVATI IZ UDINA POSJETILI ZAGREB

ZAGREB - Članovi Hrvatsko-talijanske zajednice iz Udina, njih 40-tak, proveli su dva dana u Zagrebu. I u ovogodišnjem njihovom programu, kojega u značajnoj mjeri podupire i Hrvatska matica iseljenika podružnica Rijeka, zacrtan je projekt "Upoznajmo Hrvatsku". Stoga je ovaj put destinacija bio glavni grad Hrvatske kojeg su uz stručno vođenje razgledali, posjetili galerije i muzeje, uživali u gastronomskoj ponudi i glazbi. I kao što je naglasila agilna predsjednica Hrvatsko-talijanske zajednice Tatjana Mastnak, svi su bili oduševljeni tim instruktivnim izletom. Slijedeći mjesec članovi udruge iz Udina odlaze u Padovu u povodu blagdana sv. Leopolda Mandića a to će ujedno biti i II. Susret Hrvata koji žive u Italiji. (Vanja Pavlovec)

U OTTAWI PRIKAZAN DOKUMENTARAC "DNEVNIK KIKLOPA"

KANADA - Dokumentarni film, autora Borisa Guberine, o hrvatskom dramskom i televizijskom glumcu Špiri Guberini prikazan je 11. travnja u dvorani hrvatske katoličke župe Sv. Leopolda Mandića u Ottawi. Projekcija za hrvatsku zajednicu ostvarena je zahvaljujući zajedničkoj suradnji Župe i Veleposlanstva RH u Ottawi. Film s isječcima iz mnogih predstava i života Špire Guberine predstavio je autor, sin Špire Guberine, a nastao je povodom 50 godina glumčevog plodnog rada. Film obuhvaća i odlomke iz predstava koje je hrvatski glumac održao u Kanadi 2004. godine, gdje je već nastupao i bio rado primani gost hrvatskih iseljenika. Predstavi su, uz brojne članove hrvatske zajednice, nazočili velečasni Adam Tabak, te veleposlanica RH u Kanadi Vesela Mrđen Korać i prvi tajnik za kulturu Antun Mahnić.

Vijesti s WEB portala HMI-a

IZLOŽBA SUVREMENI HRVATSKI CRTEŽ U CORDOBI

ARGENTINA - Izložba "Suvremeni hrvatski crtež" otvorena je 1. travnja u Muzeju Cabildo Historico de Cordoba. Izložbu su u ime organizatora otvorili Nikolas Nakic, počasni konzul RH u Cordobi i mr. Domagoj Prosoli, drugi tajnik Veleposlanstva RH u Argentini. Otvaranju ove iznimno interesantne izložbe suvremenih hrvatskih umjetnika nazočili su predstavnici Ureda za kulturu grada Cordobe, brojni predstavnici konzularnog zbora i akademske zajednice, mnogobrojni uzvanici iz javnog i kulturnog života grada te veliki broj članova hrvatske zajednice iz provincije Cordoba. Izložba "Suvremeni hrvatski crtež" pobudila je i veliki medijski interes te je opširno najavljivana u svim lokalnim medijskim glasilima.

Natječaji za povratnike i suradnju s dijasporom

Fond Jedinstvo uz pomoć znanja otvorio je ponovne natječaje za financiranje zajedničkih istraživanja znanstvenika i stručnjaka iz dijaspore s partnerima u domovini, kao i za znanstvenike - povratnike iz inozemstva. Cilj ovog Fonda, kojega je pokrenulo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jest poticanje suradnje s hrvatskom znanstvenom i stručnom dijasporom. Fond financira znanstvene i tehnološke projekte suradnje hrvatskih znanstvenika u inozemstvu sa znanstvenicima, institucijama i tvrtkama u domovini. Znanstvenici i stručnjaci kako iz dijaspore tako iz domovine mogu se natjecati za potporu istraživanja koja će se provoditi na hrvatskim institucijama i tvrtkama. Podupiru se isključivo projekti koji stvaraju nove vrijednosti u hrvatskom gospodarstvu i društvu, odnosno koji doprinose priljevu znanja i investicija. Povjerenstva Fonda, koja čine ugledni hrvatski stručnjaci i znanstvenici, odabiru najbolje projekte za financiranje uz pomoć nezavisnog i anonimnog međunarodnog vrednovanja. Ukupna sredstva Fonda iznose 37 milijuna kuna, od kojih je 80% osigurano iz kredita Svjetske banke. Više informacija o raspisanim ovim i drugim natječajima Fonda, kao i sažetke već pokrenutih projekata, može se pronaći na internetskim stranicama Fonda i Ministarstva. Trenutno otvorena potpora 'Preko granice' namijenjena je uspješnim znanstvenicima i stručnjacima u inozemstvu za pokretanje suradnje s Hrvatskom, ali i izvrsnim znanstvenicima u domovini koji žele uspostaviti suradnju s partnerima (hrvatskog porijekla) u inozemstvu. Potpora 'Na putu kući' namijenjena je privlačenju hrvatskih znanstvenika i stručnjaka koji žive u inozemstvu na povratak, kako bi time ojačala konkurentnost Hrvatske. Potpore za pojedinačni projekt mogu iznositi do milijun i pol kuna za dvogodišnje razdoblje, i pokrivaju do 80 posto ukupnih troškova istraživanja. Rok za prijavu traje do kraja 18. svibnja 2008. Fond ima otvorene i druge natječaje, namijenjene mladim znanstvenicima, komercijalizaciji istraživanja, zaštiti intelektualnog vlasništva i povećavanju međunarodne pokretljivosti znanstvenika i stručnjaka, s ciljem iskorištavanja potencijala hrvatske znanstvene i stručne dijaspore za razvoj društva utemeljenog na znanju. (dr. sc. Hrvoje Meštrić, voditelj programa)

Pet tisuća Hrvata iz zapadne Europe u Lourdesu

Samo iz HKM Frankfurt hodočastilo je 260 vjernika. A misnom slavlju pribivao je i kapetan hrvatske nogometne vrste Niko Kovač

Zajednička snimka ispred lourdeske bazilike

su ujedno animirali i pjevanje. U koncelebraciji je bilo više od 40 svećenika uz asistenciju stalnog đakona.

O. Šimun Ćorić je u propovijedi kazao kako su hodočašća potrebna da se vjernici mijenjaju.

“Ne može čovjek vječno ići na hodočašća, a da se u njemu ne dogodi promjena. Ovo hodočašće neka svima bude poticaj da se odavde u svoje sredine ne vratimo isti. Potrebno je moliti kako za tjelesno tako i za psihičko zdravlje. Svatko od nas ima svoju nutarnju muku. Neka nas Bog liječi od svih strahova”, istaknuo je.

Misno slavlje završilo je pjesmom “Bože, čuvaj Hrvatsku”. ■

ENG Over 5,000 Croatian Catholics from Croatian Catholic missions and communities of Germany, Switzerland, France and the Netherlands took part in a pilgrimage from Wednesday, April 30th, to Sunday, May 4th, to the shrine of the Virgin Mary in Lourdes on the occasion of the 150th anniversary of the visions.

Hrvati katolici iz hrvatskih katoličkih misija i zajednica, njih više od 5000 uglavnom iz Njemačke, Švicarske, Francuske i Nizozemske, hodočastili su od srijede 30. travnja do nedjelje 4. svibnja u marijansko svetište Lourdes u povodu 150. obljetnice ukazanja.

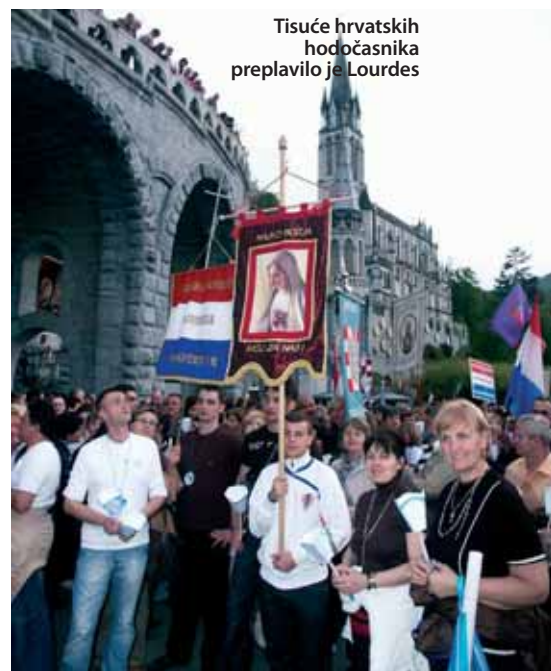
Misno slavlje na svetkovinu Uzašašća, 1. svibnja, u punoj crkvi Sv. Bernardice prevodio je voditelj Hrvatske katoličke misije Singen-Villingen fra Dinko Grbavac u zajedništvu s voditeljem HKM Frankfurt fra Petrom Klapežom, voditeljem HKM Bern fra Gojkom Zovkom, voditeljem HKM Mülheim a.d. Ruhr fra Vidanom Miškovićem te s oko 40 svećenika te uz asistenciju stalnog đakona.

O. Grbavac je u propovijedi kazao

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

kako je hodočasnike iz raznih krajeva u Lourdes dovela prisutnost Kristova, koja čovjeka nosi, koja ga vodi, preko koje ostvaruje svoj životni cilj i svoje životno poslanje. Posvetu hrvatskog naroda Majci Božjoj Lurdskej izrekao je fra Petar Klapež, koji je hodočasnicima zahvalio na velikom odazivu. Inače, samo iz HKM Frankfurt je hodočastilo 260 vjernika. Misnom slavlju pribivao je i kapetan hrvatske nogometne vrste Niko Kovač. Misno slavlje u jutarnjim satima 2. svibnja, ispred Gospine špilje, predvodio je dušobrižnik u HKM Stuttgart-Bad Cannstatt fra Josip Repeša u zajedništvu s više od 40 svećenika i asistenciju stalnog đakona.

U bazilici Sv. Krunice misno slavlje 3. svibnja predvodili su delegat za hrvatsku pastvu u Švicarskoj voditelj HKM Solothurn dr. fra Šimun Šito Ćorić i voditelj HKZ Heilbronn fra Radovan Ćorić koji

Tisuće hrvatskih hodočasnika preplavilo je Lourdes

Iz godine u godinu raste broj folkloraša

“Hrvatska matica iseljenika već duži niz godina različitim programima pomaže hrvatskim folklornim i tamburaškim skupinama potičući ih da ustraju u čuvanju i predstavljaju hrvatske narodne kulture u zemljama koje su im pružile novi dom”, rekla je u pozdravnom govoru Danira Bilić

27 hrvatskih folklornih skupina nastupilo je u Offenbachu

Sedamnaesti po redu Hrvatski folklorni festival na kojem je nastupilo 27 hrvatskih folklornih skupina iz 27 hrvatskih katoličkih misija i zajednica iz Njemačke održan je u subotu, 12. travnja u Kulturnom i sportskom centru “Martinsee” u kod Offenbacha, u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta. Poslije hrvatske himne je u Službi riječi sudjelovala skupina mladih iz HKM misije Offenbach pod vodstvom voditelja fra Mladena Marića i pastoralnog referenta Zvonka Orlovića. Kratki nagovor održao je delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj fra Josip Bebić istaknuvši: “Nije niti jednostavno niti lako stvoriti folklornu skupinu, okupiti plesače i svirače, odjenuti ih u narodne nošnje i prirediti program. U sve to je uloženo

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

Svečana dodjela medalja

mnogo truda, znanja, vremena, strpljenja i ljubavi i stoga vam, dragi naši mladi folkloraši, od srca zahvaljujem i čestitam.” Slijedili su pozdravni govori. Generalni konzul RH iz Frankfurta Petar Uzorinac je istaknuo kako ga raduje toliki nastup hrvatskih folklornih skupina te kako taj broj iz godine u godinu raste.

NEIZMJERNO BOGATSTVO NAŠEG FOLKLORA

Ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić je kazala: “Hrvatska matica

Ravnateljica HMI-a
Danira Bilić

plesove, HKZ Vaihingen plesove iz Slavonije, HKZ Esslingen običaje i plesove iz Baranje, HKZ Duisburg Ličko kolo, HKM Wuppertal međimurske plesove, HKM Berlin “Lindo” (Hercegovina), HKM Frankfurt - uz pratnju tamburaša iz Šiljakovine - plesove iz Banovine, HKZ Filderstadt ples iz Podravine “Kalinovac”, HKM München splet baranjskih plesova “Maramica na tri čoška grane”, HKM Köln plesove i pjesme iz zapadne Hercegovine “Kamen goro prozeleni rano”, HKM Düsseldorf kolo iz Slavonije “Pod

Fra Josip Bebić pozdravlja
sudionike festivala

Hrvatski folkloraši iz Njemačke
izvode baranjske plesove

iseljenika već duži niz godina različitim programima pomaže hrvatskim folklornim i tamburaškim skupinama potičući ih da ustraju u čuvanju i predstavljaju hrvatske narodne kulture u zemljama koje su im pružile novi dom. Hrvatska tradicijska kultura, plesovi, glazba, narodne nošnje i narodni običaji naše su nacionalno blago koje se stvaralo kroz stoljeća i u koje su utkana sva znanja i iskustva, vještine, vrijednosti i nadanja hrvatskoga čovjeka. Još i danas se možemo podičiti neizmjernim bogatstvom našega folklora. Po njemu nas prepoznaju u svijetu, kroz njega pokazujemo i svoju kulturnu tradiciju i hrvatski identitet”, kazala je, pritom podsjetivši kako u svijetu postoji više od 200 hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Pozdravnu riječ u ime HKM Offenbach, na čijem se području održao festival, uputio je prisutnima i voditelj fra Mladen Marić.

NASTUP 27 FOLKLORNIH SKUPINA

Slijedio je nastup folklornih skupina iz sljedećih hrvatskih katoličkih misija i zajednica. HKZ Ludwigsburg je izvela zagorske drmešare, HKM Main-Taunus/Hochtaunus baranjske plesove, HKM Nürnberg kola i plesove iz okolice Travnika, HKZ Stuttgart-Bad Cannstatt bizovačko kolo “Oj širite se široki rukavi”, HKZ Ulm plesove iz Podravne “Lepa Anka kolo vodi”, HKM Dortmund posavske plesove, HKM Freiburg-Bad Säckingen plesove iz Slavonije “Logovac” i ples “Igra kolo”, HKM Hannover Vrličko kolo, HKM Mainz baranjske plesove, HKZ Sindelfingen prigrorska kola i plesove, HKM Darmstadt posavske plesove, HKM Ennepetal-Lüdenscheid baranjske plesove, HKZ Gaggenau (Mittlbaden) splet slavonskih kola, HKM Wiesbaden plesove iz Posavine, HKM Mülheim a.d. Ruhr Vrličko kolo, HKM Essen baranjske

Požegom zelena livana” i HKM Offenbach posavska kola i plesove. Nakon festivala splet napjeva iz Slavonije i Baranje na gajdama je izveo Stjepan Vuletić iz Münchena.

U prosudbenoj komisiji bili su Srebrenka Šeravić, prof., voditeljica Odjela za kulturu HMI i Vidoslav Bagur, prof., istraživač hrvatske tradicijske kulture koju su svoje stručne ocjene prenijeli i voditeljima folklornih skupina. Voditeljima su zlatne medalje uručili delegat o. Bebić, generalni konzul Petar Uzorinac i ravnateljica Danira Bilić. Počasne zlatne medalje uručene su ravnateljici Daniri Bilić, voditeljici programa, voditeljici na Hrvatskom radiju Sanji Brajković i vlasnicima restorana obitelji Vuko na uspješnoj suradnji. U zabavnom programu nastupio je VIS “Domino” iz Nürnberga. ■

POKRETANJE LANCA RESTORANA NACIONALNE KUHINJE

ZAGREB - Branko Žufika, jedan od naših najboljih i najnagrađivanijih kuhara, vlasnik restorana "Hrvatski gospodarski klub", ističe kako nacionalni kuharski savez već dugo radi na tome da pokrene lanac restorana u kojima bi se nudili isključivo autohtoni specijaliteti. Svaki bi restoran bio posebno označen i gost bi na ulazu znao da ulazi u carstvo hrvatske gastronomske baštine. "Ugostitelji imaju volje, ali smo svjesni da se nove stvari teško uhodavaju, da

će proteći i nekoliko godina da bi takvi restorani počeli dobro raditi. A od nečega treba živjeti sve to vrijeme", upozorava Žufika. Prvi korak je napravljen - regionalni kuharski savezi dobili su zadatak da sa svog područja izaberu po tridesetak jela. Dobra je stvar što bi se, ako projekt zaživi, u istarskom restoranu mogli probati i, recimo, slavonski specijaliteti i obratno, slavonski domaćini nudili bi i primorske delicije.

SPLIT OČEKUJE CJELOGODIŠNJU KRUZERSKU SEZONU

SPLIT - Splitska trajektna luka ove godine očekuje bogatu kruzersku sezonu ili 276 uplova plovećih hotela, među kojima su i dva 300 metara duga kruzera, koja su ubrajaju u najveće i najluksuznije opremljene putničke brodove na svijetu. U strukturi prometa koji se odvija u gradskoj luci čak 90 posto otpada na međunarodni, pa je jačanje cjelokupne lučke infrastrukture neophodan zahvat za otklanjanje opasnosti od prometnog zagušenja. U razvoj lučke infrastrukture i njenu obnovu u proteklih je deset godina uloženo 120 milijuna kuna, čime je omogućen prihvat više većih brodova, a vrijeme čekanja na ukrcaj smanjeno je na petnaestak minuta do pola sata.

U HRVATSKOJ ĆE SE OVE GODINE ZAPOSITI VIŠE OD 8000 STRANACA

ZAGREB - Hrvatska bi se uskoro mogla suočiti s nedostatkom radne snage, pogotovo u nekim sektorima. Manjak nekih struka evidentan je već sada te Vlada svake godine utvrđuje godišnju kvotu radnih dozvola za zapošljavanje stranaca. No, uskoro, ulaskom u Europsku uniju, i to će postati nepotrebno, jer će stranci imati jednake mogućnosti na hrvatskom tržištu rada kao i domaći radnici. Za ovu godinu Vlada je utvrdila kvotu od 8397 radnih dozvola za strance, pri čemu je kvota za produljenje već izdanih dozvola 2500. Prema riječima voditeljice Odjela posredovanja i aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ) Kristine Alerić, najviše radnih dozvola strancima, čak 3630, odobreno je u sektoru graditeljstva. Slijedi brodogradnja s 1700 radnih dozvola te turizam i ugostiteljstvo s 240 dozvola.

VELIKI GLOŽAC MEĐU NAJBOLJIM TUNELIMA U EUROPI

VRBOSKO - Nakon tunela Brinje, koji je prošle godine proglašen najboljim i najsigurnijim tunelom u Europi, ove je godine čast da bude među četiri europska tunela sa najboljim rezultatom pripala tunelu Veliki Gložac na autocesti Rijeka-Zagreb, koji je testiran u veljači ove godine. Riječ je o već poznatom EuroTAP programu procjene sigurnosti prometa u tunelima koje se

od 2004. godine provodi i u hrvatskim tunelima. Tunel Veliki Gložac nalazi se pored čvora Vrbosko i dugačak je 1130 metara. Tunel se našao među najboljima u Europi zbog, među ostalim, kvalitetnog jednosmjernog prometa, širine prometnih traka i ugibališta te rasvjetom, kao i sustavnim treningom osoblja.

HRVATSKO MORE MEĐU NAJČISTIJIMA NA SREDOZEMLJU

ZADAR - Prema kriterijima Uredbe o standardima kakvoće mora, na morskim plažama na hrvatskom dijelu Jadrana čak 98 posto uzoraka ima visoku kakvoću, po čemu je naše more među najčistijima na Sredozemlju. Potvrdili su to predstavnici Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva u Zadru na sastanku s voditeljima svih laboratorija županijskih zavoda za javno zdravstvo koji ispituju kakvoća mora. Po visokoj kakvoći mora, na prvom su mjestu plaže u Ličko-senjskoj županiji, zatim u Zadarskoj, a na trećem su mjestu plaže Istarske županije. Zadarska je županija posebno istaknuta zbog napora uložene u rješavanje otpadnih voda u sklopu projekta "Čisti Jadran" u kojemu je, uz Rijeku i Opatiju, od svih naših jadranskih područja napravila najviše.

IVO SANADER PO ČETVRTI PUT IZABRAN ZA PREDSJEDNIKA HDZ-a

ZAGREB - Ivo Sanader u je kao jedini kandidat po četvrti put izabran za predsjednika HDZ-a na 12. općem saboru stranke, održanom u

Zagrebu, Košarkaškoj dvorani Dražena Petrovića. Od 2481 nazočnog izaslanika, Sanader je dobio 2467 glasova, dok je nevazećih listića bilo 14. Jadranka Kossor je ponovno izabrana za zamjenicu predsjednika HDZ-a s 2381 glasom, dok su za članove Predsjedništva izabrani Vladimir Šeks, Petar Čobanković, Goran Jandroković, Damir Polančec, Ivan Šuker, Dragan Primorac, Darko Milinović, Marina Matulović-Dropulić, Božidar Kalmeta i Branko Bačić. Najveću potporu izaslanika dobio je Milinović osvojivši 2085 glasova.

Norval – duhovno i kulturno susretište iseljenih Hrvata

“Norval je u svijesti svih naših građana, kao duhovno i kulturno susretište iseljenih Hrvata ne samo iz Kanade nego i cijeloga svijeta – simbol one ljudske energije koja je nesebično željela, mirnim i demokratskim putem, slobodu i državnu neovisnost današnje Republike Hrvatske”, ocijenila je Matičina ravnateljica Danira Bilić

Hamiltonski biskup Anthony Tonnos blagoslovio je novosagrađenu monumentalnu crkvu Kraljice mira u Hrvatskom centru u Norvalu pokraj Toronta u nedjelju 6. travnja 2008. Oko šest tisuća Hrvata, s brojnim uzvanicima, iz južnog Ontarija i cijele Kanade, među kojima je bila gotovo polovica mladih, sabrano je pratilo euharistijsko slavlje koje je predvodio biskup Anthony Tonnos uz koncelebraciju 18 hrvatskih svećenika.

Kada je mlada kanadska Hrvatica Jasmina Zdunich zapjevala *Bože, čuvaj Hrvatsku*, kojoj se pridružilo nazočno mnoštvo – skup je na trenutke dosezao

Napisala: **Vesna Kukavica**

onaj čudesni osjećaj ponosa koji je ujedinio hrvatski narod nakon što je s pozornice, pokraj današnje novoizgrađene crkve, 26. studenoga 1989. u Norvalu HDZ-ov lider dr. Franjo Tuđman izgovorio onaj svoj glasoviti govor u kojem je najavio slobodnu Hrvatsku.

Misnom su slavlju bili nazočni mnogi ugledni gosti iz kanadskoga javnog života, kao i brojni predstavnici Hrvata iz Kanade, SAD-a te Republike Hrvatske. Među uzvanicima su bile veleposlanica RH u Ottawi Vesela Mrđen-Korać i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Danira Bilić.

ZAHVALA FRA STJEPANU PANDŽIĆU

Riječi pohvale od biskupa tijekom mise i ostalih uglednih govornika na prigodnoj

svečanosti bile su upućene graditelju ove crkve župniku fra Stjepanu Pandžiću.

Bez njegove ustrajnosti i odlučnosti sve bi bilo uzalud. Zato, neka mu je velika hvala za ovako prelijepo zdanje koje nam je sagradio, ali ne samo nama nego i budućim generacijama Hrvata u ovom dijelu Kanade, kazao je u ime znanih i nezvanih donatora Ličanin Ivica John Zdunich, čovjek velikoga društvenog ugleda i jedan od najjačih hrvatskih poduzetnika u cijeloj Kanadi.

Arhitekt crkve u Norvalu je Zagrepčanin koji dugi niz godina živi i djeluje u Torontu Fred Roman Kovačević. Izvođač je radova prominentni mladi gospodarstvenik Jozo Joe Kutleša iz Hamiltona, sin Hercegovca iz Duvna. Crkva je izgrađena u svojevrsnom neogotičkom stilu. Arhi-

tektonsko rješenje, s dvama tornjevima visokima 60 metara, neodoljivo podsjeća na znamenitu crkvu u Međugorju, a vrata nalikuju na ona trogirске katedrale. Pojedini pak detalji konstrukcije, osobito srednji dio krova i zvonici, donekle podsjećaju na zagrebačku katedralu.

Iz srednjoeuropske i mediteranske kolijevke hrvatskoga naroda arhitekt Kovačević znalački je prenio vizure našega bogatoga graditeljskog naslijeđa u kanadski krajolik – pa se naši ljudi sada osjećaju u Norvalu kao kod kuće, kazao je župni pomoćnik Vinko Bebek. Unutrašnjost crkve također je osmislio sam arhitekt Fred R. Kovačević. Na svetohraništu je replika kamene oltarne pregrade s natpisom hrvatskoga kneza Branimira, najstarijemu među poznatim spomenicima koji bilježi narodno hrvatsko ime *Dux Cruatorum*, a datira se u posljednju četvrtinu IX. stoljeća: 879. – 892. Drveni pak dio svetohraništa izradili su mladići iz Zajednice *Cenacolo* iz Međugorja. U oltarnom je pročelju reljef – replika predromaničke oltarne pregrade od kamena iz crkve sv. Nediljice kraj Zadra (sredina XI. st.) na kojoj su predočeni prizori iz Kristova života (1-2: Navještenje; 3: Elizabetin pohod; 4-6: Rođenje Krista i poklon pastira; 7-9: Bogojavljenje). Djelo je po stilskim značajkama vrlo blisko plastici iz splitske krstionice i krundbene crkve u Solinu. Krstionica u

norvalskoj crkvi, prevezena brodom iz domovine, replika je Krstionice kneza Višeslava iz Nina, prvoga političkoga središta Hrvata. Krstionica je važan dio crkvenog namještaja, a svjedoči o vremenu pokršćavanja Hrvata i o vječnom obnavljanju vjerničke zajednice.

Brački kamen za oltar i krstionicu klesan je u radionici *Gračine* vještoga klesara Veselka Miličevića u Ljubuškom. Podni kamen u oltarištu izrađen je od hercegovačkog kamena *žestaca*, i to iz sela Radišića pokraj Ljubuskoga, obrađenog također u domovini i prevezenog preko oceana brodom u Kanadu. Glavni majstor sigurne ruke i dobroga oka bio je klesar Mile Brkić zvani *Prašina*, jedan od najboljih meštara za postavljanje kamena u Ontariju.

OSTVARENJE SNA

Naraštaji kanadskih Hrvata sanjali su o tome da jednoga dana izgrade crkvu u Hrvatskom centru u Norvalu. Evo, taj se san ispunio! Crkva je sagrađena. S njom se ponosimo. Vidite na ovoj svečanosti kako se mnogi Kanađani dive našoj crkvi. Novosagrađena je crkva dio naše domovine u našem kanadskom Centru. Tim se riječima, nakon euharistijskoga slavlja, hrvatski misionar iz Norvala velečasni Stjepan Pandžić obratio brojnim uzvanicima. Nakon završetka sv. mise, u nastavku kulturno-umjetničkoga programa, nazočnima su se obratili ugledni govornici s kanadske i hrvatske strane. Slijedio je prigodni domjenak za sve prisutne vjernike i goste. Neopisivi ponos na licima kanadskih Hrvata: sagrađili su najljepšu i najveću crkvu izvan domovine, djeca im, uz engleski, izvrsno govore i materinski jezik, njeguju tradicijsku kulturu svojih pradjedova. U bogatome kulturno-umjetničkom programu, uz brojne umjetnike, sudjelovali su naši učenici i studenti koje okuplja Kolo i tamburica *Kralj Zvonimir - Norval* te Hrvatsko kolo *Zrinski* iz Toronta.

U povodu blagoslova i posvete naše crkve izručujemo naše iskrene čestitke i zahvalu svima vama, kazao je velečasni Stjepan Pandžić, koji ste svojim novčanim priložima, svojim darovanim materijalom, svojim dobrovoljnim radom i svojim molitvama pomogli izgradnju naše zajedničke crkve koja je, svakako, nama svima na ponos i diku i koja je spomenik našega etničkog i duhovnog identiteta. Neka nas

Crkva Kraljice mira
- monumentalna
građevina u Norvalu

ova naša crkva i dalje vodi kršćanskim, Božjim putem i neka nas odgaja u hrvatskom i kanadskom, kršćanskom, duhu! Neka nas ova naša crkva drži zajedno i neka nas i dalje povezuje s našim, hrvatskim narodom u domovini i u svijetu – poručio je velečasni Stjepan Pandžić ne krijući radost i ponos što je njegovu naraštaju pripala čast završetka crkve Kraljice mira u Norvalu.

NEUMORNI KANADSKI HRVATI

Poznato je kako su kanadski Hrvati marljivo djelovali punih dvadeset i pet godina da bi hrvatski duhovni i kulturni centar u Norvalu postao, jednostavno, Hrvatski centar. To je danas sastajalište svih Hrvata, bez obzira na dob i spol ili njihovu vjersku, političku, ideološku pripadnost ili nepripadnost. Centar je na adresi 9118 Winston Churchill Blvd., Norval, Ontario. Uz vjerski sadržaj, ima i plivački bazen, te šest nogometnih igrališta. Časne sestre Ljudevita Boras, Daniela Čilić i Marcela Primorac imaju pune ruke posla s djecom i mladima, a sada im je u sklopu Centra izgrađena kuća, vjeronaučne dvorane, razredi za učenike hrvatske kulture i folklor. Tu je župna kuća u kojoj boravi, zajedno sa svojim pomoćnicima, sadašnji ravnatelj župnik i predsjednik Centra fra Stjepan Pandžić. Velečasni Pandžić naslijedio je fra Ljubu Krasića 1995., koji je upravljao Centrom

Polaganje kamena temeljca - fra Stjepan Pandžić i hamiltonski biskup Anthony Tonnos, 2005. godine

Veliko mnoštvo uzvanika i hrvatskih vjernika ispunilo je unutrašnjost veleborne crkve

od 1987. do 1995. Pri Centru su i prateći objekti kao što su pekarnica za pečenje mesa, pa i stara konjušnica, još iz onoga vremena kad je taj teren otkupljen od farmera McLaughlina.

Nekoć su Hrvati u južnom Ontariju imali samo župu u Torontu, katoličku župu Naše Gospe Kraljice Hrvata (Our Lady Queen of Croatia Parish), u Croatia Streetu, koju je na početku 1951. vodio don Jure Vrdoljak, a od 2004. velečasni Ivan Novak. Još davne, 1976. i 1977. Hrvati iz okolice Toronta kupili su povelik komad zemljišta u onodobnom ruralnom Norvalu u okolini Toronta i stvorili ono što se danas ponosno zove Hrvatsko

franjevačko središte Kraljice Mira. Ta 84 hektara zemlje, na kojoj je danas Centar, kupljeno je za ukupno 880 000 dolara (i to u dvama navratima: najprije glavni dio, a potom i jedno proširenje, na kojemu je danas izgrađena kuća za časne sestre). Urbanizacijom okolice Toronta to je zemljište dobilo na cijeni i danas se procjenjuje na dobrih desetak milijuna dolara. Kad se pogleda okvirna računica (uključujući i zahtjevne radove koji tek slijede), financijska se konstrukcija može zaokružiti na 9 milijuna dolara. Od Biskupije u Hamiltonu uzet je kredit, procjenjuje se od najmanje 4 milijuna dolara. Mjesečna rata za otplatu toga kredita iznositi će, s kamatom, 35 000 dolara. U Centru su uvjereni da im to neće biti nikakav problem zahvaljujući odzivu župljana.

VRIJEDNE DONACIJE

Svaki i najmanji dar ili uloženi ljudski mar jednako je vrijedan među vjernicima. Ipak, donacijama se najviše, kao što se od njega i očekivalo, iskazao uspješni poduzetnik Ilica John Zdunić. On je na sebe preuzeo kompletno popločivanje poda u crkvi, i u njezinu glavnom dijelu i u pratećim prostorijama. A gospodarstvenik Mile Luburić na sebe je, uz brojne majstorske poslove, preuzeo izradbu cjelokupne drvenarije u crkvi.

Hrvatski centar u Norvalu pruža mogućnost za sve vrste vjerskih, kulturnih, političkih i športskih djelatnosti. Tu su misiju i cilj zacrtali njegovi osnivači i prvi gorljivi pobornici. Uz postojeće hrvatske župe i misije Južnog Ontarija, koje

su obavljale i koje danas obavljaju vjerske poslove, osjećala se potreba za Centrom i crkvom, po prilici onakvim u kakav se s vremenom profiliralo današnje Hrvatsko franjevačko središte u Norvalu, pojasnio nam je legendarni fra Ljubo Krasić, čovjek koji je 1989. doveo u Norval, kao gosta iznimne političke važnosti, dr. Franju Tuđmana. Uz tisuće Hrvata i građana hrvatskog podrijetla od zapada do istoka Kanade, tj. od Atlantskog do Tihog oceana, svečanosti su bili nazočni predstavnici većine hrvatskih organizacija sa sjeverno-američkog kontinenta.

Riječ je o prvorazrednome graditeljskom djelu s impresivnim uzorcima sakralne umjetnosti i najznačajnijem događaju našega vremena u životu Hrvata u Ontariju, kazala je hrvatska veleposlanica u Ottawi Vesela Mrđen-Korać.

Norval je u svijesti svih naših građana, kao duhovno i kulturno susretnište iseljenih Hrvata - ne samo iz Kanade nego i cijeloga svijeta - simbol one ljudske energije koja je nesebično željela, mirnim i demokratskim putem, slobodu i državnu neovisnost današnje Republike Hrvatske, ocijenila je Matičina ravnateljica Danira Bilić. ■

ENG Hamilton Bishop Anthony Tonnos consecrated the monumental newly constructed church of Our Lady of Peace at the Croatian Centre in Norval near Toronto on Sunday, April 6th of this year. Some six thousand Croatians and numerous dignitaries from southern Ontario and across Canada took part in the celebration of the Eucharist, led by Bishop Anthony Tonnos and concelebrated with 18 Croatian priests.

Biskup Tonnos blagoslivlja oltar

“Naša zajednica bila je jedno srce i jedna duša”

Iseljeništvo je veliko područje rada - blagoslovljeno polje. Ne mogu a ne biti zahvalan svojem, krčkom biskupu mons. Valteru Županu koji mi je povjerio tako odgovornu službu u “dalekom svijetu”, a ta je biti duhovnim skrbnikom za iseljene Hrvate Astorije i New Yorka, rekao je don Robert Zubović

Don Robert Zubović sa priznanjem HSK-a

Dobitnik ovogodišnjega priznanja Hrvatskoga svjetskoga kongresa, koji je nedavno zasjedao u Zagrebu, za poseban doprinos hrvatskomu iseljeništvu, promicanje duhovne baštine i zajedništva među Hrvatima daleko od domovine jest i don Robert Zubović. Prije devet godina spremno je prihvatio prijedlog svoje, Krčke biskupije te s rodnog Cresa otplovio tragom naših sunarodnjaka preko mora i oceana kako bi im bio duhovnim osloncem i utočištem domaće riječi. No, to je početak, a danas već i kraj toga don Robertova puta. Sada je voljom Crkve na

Razgovarala: **Mira Ćurić**

Rabu, a devet je godina provedenih u hrvatskoj župi – kako kaže – bilo iznimno, plodonosno i nezaboravno.

Don Roberte, vratili ste se nakon devet godina provedenih s Hrvatima u New Yorku. Po čemu je život i rad u iseljeništvu poseban, drukčiji u odnosu na domovinu?

— Iseljeništvo je veliko područje rada - blagoslovljeno polje. Ne mogu a ne biti zahvalan svojem, krčkom biskupu mons. Valteru Županu koji mi je povjerio tako odgovornu službu u “dalekom svijetu”, a ta je biti duhovnim skrbnikom za iseljene Hrvate Astorije i New Yorka. Drago mi je da sam mogao nastaviti služiti tamo gdje su stali moji prethodnici don Andrea Niccoli, fra Petar Runje, don Anton Zec i don Anton Bozanić. Od prvog dana osjećao sam zadovoljstvo raditi s našim ljudima. Prva sv. misa u crkvi *Most Precious Blood*, 25. listopada 1998., bila je nabijena emocijama, a kod ljudi sam osjetio veliku otvorenost za sve ono što sam im rekao. Posebnost pastoralnog rada u Astoriji jest u teškim uvjetima rada. Nismo imali naše prostore, i koliko god je domaća Crkva nastojala biti otvorena našim potrebama, nije uvijek išlo lako. Posebnost je i u želji “biti zajedno”. Doista mogu reći da je naša zajednica bila “jedno srce i jedna duša”.

Približite nam svoju bivšu župu i njezine osobitosti: kada je nastala, koliko ima obitelji, kojeg su najčešće zavičajnoga podrijetla?

— Hrvatsku katoličku misiju u Astoriji službeno je osnovala u proljeće 1971. biskupija Brooklyn. Blaženom Ivanu Merzu posvećena je 30. travnja 2005., kada nas je posjetio kard. Vinko Puljić. Ako govorimo teritorijalno, HKM bl.

Ivana Merza obuhvaća područje biskupije Brooklyn, ali se ona proteže i na šire područje grada New Yorka, uglavnom Queens i Long Island. Na Long Islandu živi pedesetak tisuća Hrvata, u Queensu nešto manje. Ja sam kao svećenik redovito komunicirao s više od tisuću obitelji, a prigodno i s mnogo više, što ne znači da svi redovito dolaze na misu. Redovito nas je u crkvi bilo između 300 i 400, na blagdane oko tisuću. Često smo se okupljali prigodno, za pojedine blagdane, zaštitničke župa. Naši ljudi žive raštrkano, većina na misu dolazi automobilom jer se bez njega u New Yorku ne može nikamo. Tko dođe na nedjeljnu misu, zna da je gotovo cijeli dan tamo. Nedjeljna euharistija nije običaj, to je svetinja od koje se živi cijeli tjedan. Hrvatski iseljenici u New Yorku uglavnom su rodom s mora: iz Istre, s kvarnerskih otoka, zadarskog područja, južne Hrvatske, ali i čitave Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Misije podrazumijevaju različite aktivnosti. Što ste, uz pastoralni rad, držali svojim zadaćama?

— Uz dušobrižničku službu, uloga je svećenika da okuplja ljude i na društvenom i na kulturnom području. Za vrijeme moje službe zajednica se utrostručila. Nudili smo programe koji su bili prihvatljivi i dobri za djecu, mlade i roditelje. Nadalje, smatrao sam vrlo važnim raditi na zbližavanju naših ljudi, povezivanju svih triju hrvatskih zajednica na području NY i NJ. Premda smo crkveno podijeljeni u tri zajednice, što je dobro zbog bolje pastoralne brige za ljude, nastojao sam odmah na početku s tadašnjim župnikom u hrvatskoj župi na Manhattanu fra Slavenom Mijatovićem i don Giordanom Belanićem iz Fairviewa da sve hrvatske domovinske blagdane

slavimo zajedno. I uspjeli smo. Upravo sam zato dobio priznanje HSK.

Kako postići u vremenu globalnog pohoda engleskoga jezika na svijet da naši mladi steknu svijest o važnosti zadržavanja svojega jezika, kulture i običaja?

— Trebalo je mnogo toga pokrenuti. Najprije smo postavili Hrvatsku dopunsku školu na dobre temelje. Tu se djeca druže, uče hrvatski, pjevaju, plešu i crtaju, uspostavljaju kontakte s djecom u Hrvatskoj – sa školama, glazbenim institucijama, s Maticom iseljenika. Redovito smo sudjelovali u božićnom projektu “Svim na zemlji, mir veselje”. Za školu su vrlo zaslužne gospođe Marcella Bonich i Nada Pupačić koje čuvaju stotine divnih postera na kojima su ispisani najljepši stihovi na hrvatskom jeziku. Mnogo nam znače Dani hrvatskog jezika i kulture u organizaciji MHI-a pod vodstvom prof. Lade Kanajet-Šimić.

A uvijek dobre savjete i potporu dobivao sam i od fra Ljube Krasića iz Chicaga. Kada smo okupili velik broj djece, rodio se “Hrvatski festival djece i mladih”. Održano je pet spektakularnih festivala na kojima je u pet godina nastupilo 300 djece i mladih koji su pjevali na hrvatskom jeziku. Izdali smo devet CD-a. Uz djecu, posebnu pozornost i vrijeme treba posvetiti radu s roditeljima. O njima najviše ovisi koliko ćemo uspjeti zadržati svoj jezik, kulturu i običaje.

Spomenuti “Dani hrvatskog jezika”, “Ljetni kamp” samo su neki projekti u suradnji s hrvatskim državnim institucijama? Kakvi su njihovi rezultati?

— Imali smo izvršnu suradnju sa svim hrvatskim institucijama. One su nudile i više od onog na što smo bili spremni odgovoriti. Odsrca sam zahvalan divnoj ekipi Matice, kako iz zagrebačke središnjice, tako i gospođi Vanji Pavlovec u Rijeci ili gospođi Bezić u Splitu. Zajedno smo ostvarili na desetke divnih projekata koji se ne mogu zaboraviti. A znadete što je rezultat – u proteklih devet godina iz Zajednice se vratilo u Hrvatsku 45 djece sa svojim obiteljima. Uglavnom, na zadarsko područje. Bogu hvala. Ovih dana čujem kako su tri sestre Katarina, Samantha i Martina Glavan odlične učenice u Zadru.

Sa hrvatskim ministrantima u New Yorku

Koliko nam je poznato, ova je misija i kulturno žarište s književnom radionicom, glasilom župe, spomenutim glazbenim festivalom...

— Ljubav prema hrvatskoj pisanoj riječi potakla nas je da organiziramo i Večeri hrvatske iseljeničke lirike. Spontano su se počeli okupljati daroviti pjesnici. Najprije po obiteljima, a poslije u prave književne večeri. Bilo ih je sedam i do sada je Zajednica izdala sedam zbirki pjesama koje su plod tih večeri. Najveća zasluga za to ide gospođi Nadi Pupačić. Sav rad i djelatnost Zajednice prezentirana je u listu “Hrvatski korijen”. Putem njega smo se željeli još više i bolje povezati i s drugima podijeliti ono što radimo. A o Festivalu bih mogao danima govoriti. Festival je digao sav hrvatski New York na noge. Djeca su divna, spontana. Više nego sam Festival, veselili su me pokusi. Tu su se rađala prijateljstva i ljubavi. Ovih su dana bile i prve zaruke dvoje pobjednika jednog festivala – Josipa Zankija i Marine Bošnjak. Zahvaljujući našem vrsnom glazbeniku Andreju Baši nastalo je oko 200 pjesama koje su pjevala djeca i mladi. Ipak najveći doprinos dao je Odbor Festivala: Eleonora, Vivijana, Nada, Paolo, Rose, Gašparić, Marino, Tomislav, Pero, Denis i mnogi drugi...

Mogućnosti i planovi svake obitelji su različiti, no što o povratku najčešće misle?

— Mnogi su od samog dolaska razmišljali o povratku. No, s vremenom planovi su se mijenjali, što je i logično. Dosta se obitelji vratilo u vrijeme osamo-

staljenja Hrvatske. No, rat ih je mnoge vratio. Posljednjih se godina osjeća lagano povećanje broja povratnika. Ako su mlađe obitelji, onda su to iz zadarskog područja. Neki su umirovljenici pola godine u Hrvatskoj, pola u Americi. No, ljudi osjećaju nesigurnost. Ta i sami znamo da zakonodavstvo nije toliko jasno, stalno se mijenja, a i sudstvo nije ekspeditivno, o zdravstvu da i ne govorimo, korupcija na visini, dolar pada nekoliko godina... Sve su to otežavajuće okolnosti za povratak ljudi koji su naučeni na red i zakon.

Vi ste tamošnjim Hrvatima, očito, mnogo dali. No, čini se da ste i Vi obožavani? Što od njih nosite?

— Naučio sam stvari gledati mnogo šire nego što se mogu vidjeti s naših kvarnerskih otoka. Hrvatski iseljenici imaju otvoreno srce, rado se odazivaju pozivu na pomoć. Teško rade i zarade, ali će i darovati. Osjećaj za karitativnu djelatnost mnogo je razvijeniji nego u Hrvatskoj. Od našega sam iseljenika naučio kako u životu valja biti marljiv, pošten, ustrajan i vjeran. A upoznao sam i sve krajeve Hrvatske te Bosne i Heregovine. ■

ENG Don Robert Zubović is a recipient this year of a commendation from the Croatian World Congress, which recently gathered in Zagreb, for special contributions to the Croatian communities abroad. Nine years ago he embraced the proposal of his Krk diocese and set sail from his native island of Cres to follow our compatriots over the sea and ocean to serve in New York as their spiritual support.

ISELJENIČKE VIJESTI

USPJEH SKLADATELJICE MARGARETE JERIĆ

KANADA - Simfonijski orkestar Sveučilišta Montreal u okviru završnog koncerta sezone, 5. travnja 2008. godine pred više od 1000 slušatelja, u sveučilišnoj dvorani Claude Champagne u Montrealu, praisveo je skladbu "Upload" mlade kanadske skladateljice hrvatskog

podrijetla Margaret Jerić (26). Publika je dugim pljeskom pozdravila izvedbu skladateljice Jerić, a osim redovite publike, profesora, kolega i obitelji, Margaretu je dobila i podršku članova te ljubitelja glazbe iz udruge AMCA-Quebec. Skladba "Upload" naručena je u okviru prve nagrade za kompoziciju koju je Margaret Jerić zavrijedila 2007. godine. Ta rođena Zagrepčanka živi u Montrealu od 1990. godine, gdje je kao pijanistica - skladateljica magistrirala kompoziciju 2007.

URUČENO PRIZNANJE HSK-a FRA LJUBI KRASIĆU

ZAGREB - U posjet Hrvatskoj matici iseljenika stigli su 8. svibnja uvaženi gosti iz iseljeničtva, ravnatelj Hrvatskog etničkog instituta u Chicagu fra Ljubo Krasić i profesor Vinko Grubišić s kanadskog Sveučilišta Waterloo. Tom prigodom je u Domo-

vinskom sjedištu Hrvatskog svjetskog kongresa, smještenom u HMI, njegova ravnateljica Željka Lešić uručila fra Ljubi Krasiću Svečano priznanje koje mu je na redovitom godišnjem sastanku ove godine dodijelio HSK. U njemu stoji: "Predsjedniku, brižnom i kreativnom organizatoru i prevoditelju Hrvatskih škola Amerike i Kanade (HIŠAK), koji dugim desetljećima njeguju i promiču hrvatski jezik i baštinu među Hrvatima i njihovim potomcima u svijetu. U ime HSK, Josip Ante Sovulj glavni tajnik i Jure Strika, tajnik."

Više od
udobna leta

Odaberite Croatia Airlines za svoja putovanja!

Suvremena flota, stalni razvoj usluge
i ljubaznost osoblja
jamstvo su vašeg zadovoljstva.

Posjetite našu web stranicu
i rezervirajte svoje mjesto na letu.

www.croatiaairlines.com

 CROATIA AIRLINES

A REGIONAL STAR ALLIANCE MEMBER

Burni aplauz folklorašima

Na kraju je predsjednik KUD-a S. S. Kranjčević u ime organizatora Smotre sudionicima uručio diplome-zahvalnice Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba i KUD-a S. S. Kranjčević iz Züricha

Smotra hrvatskog folklora u Švicarskoj je privukla ljubitelje folklora iz cijele Švicarske, kako Hrvatice i Hrvate, tako i zainteresirane Švicarce, a sportska dvorana Unterrohr u Schlierenu bila je 19. travnja popunjena do posljednjeg mjesta. Organizator Smotre bilo je ove godine Kulturno-umjetničko društvo "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Züricha, a sudionici, uz organizatore, KUD "Silvije Strahimir Kranjčević" - Zürich, bili su KUD "Mak" - Trnovec Bartolovečki kraj Varaždina, HKUD "Posavina" - Zürich - Baden, KSD "Duvanjske rose" - Bern, Folklorna skupina "Duga" - Pfäffikon (SZ), HKUD "Kolovrat" - Luzern, HKUD "Posavina" - Zürich, Izvorna folklorna grupa "Sloga" - Aarau, HFS "Kraljica Katarina" - CH, Zbor mladih "Salve angeli" - Sindelfingen (DE), Dječja folklorna grupa "Dragulj" - Brig-Glis (Wallis) i Die Schwyzerörgeli "Seemer Ländlerfründ" - Winterthur, švicarska glazbena grupa sastavljena od 5 harmonika uz pratnju kontrabasa.

Smotru je otvorio predsjednik i koreograf KUD-a S.S. Kranjčević, dr. Pave Medved uz asistenciju članice i plesačice KUD-a Ivane Šepović. U ime organizatora svima je zaželio dobrodošlicu i pozdravio prisutne, uz počasne goste; veleposlanika RH u Švicarskoj Jakšu Muljačica, generalnog konzula RH u Zürichu Nenada Hölbla, misionara HKM Zürich fra Stipu Biška, predsjednika NK Croatia - Zürich Jakova Rudelića, glavnog sponzora Romea Vidovića i sve ostale sponzore te medijskog pokrovitelja Smotre Hrvatski internet portal u Švicarskoj (www.croatia.ch). Zaželio je svima da uživaju u dijelu hrvatske kulturne baštine koju će prikazati čak 12 grupa; kulturno umjetničkih društava, izvornih folklornih grupa i kulturno-sportskih društava.

Program je počeo pjesmom i plesovima Bosanske Posavine HKUD-a "Posavina" Zürich - Baden, a i svi ostali nastupi dvodijelnog programa bili su popraćeni burnim pljeskom i

oduševljenjem publike. Sva kulturno-umjetnička društva i sve folklorne grupe, kao i zbor mladih iz Sindelfingena i glazbena grupa Schwyzerörgeli oduševili su svojim nastupima sve prisutne i pobrali zasluženi burni aplauz, a za neke nastupe i prave ovacije. Na kraju je predsjednik KUD-a S.S. Kranjčević, organizator Smotre, svima sudionicima uručio diplome-zahvalnice HMI iz Zagreba i KUD-a S. S. Kranjčević. I predsjednik KUD-a "Mak" iz Trnovca Bartolovečkog predao je darove domaćinima Smotre. Nezaboravna večer nastavila se do ranih jutarnjih sati velikom zabavom i plesom uz vokalno-instrumentalni sastav VIS "Romanca" iz Hrvatske. ■

ENG A review of Croatian folklore in Switzerland drew folklore buffs from across Switzerland, both Croatians and Swiss, to the Unterrohr sports hall in Schlieren, which was on April 19th filled to capacity.

Napisao: **Zvonimir Mitar** Snimili: **Z. Mitar i M. Kopačević**

Književni jezik Antuna Karagića

Karagićev bunjevački rodni govor pripada novoštokavskomu ikavskomu dijalektu, pa je ta dijalekatna osnovica u znatnoj mjeri prepoznatljiva i u njegovim djelima

Bunjevačkohrvatski pisac Antun Karagić rođen je g. 1913. u Gari, u mađarskom dijelu Bačke, nedaleko od grada Baje. Umro je g. 1966. u Pečuhu. Smatra se najboljim hrvatskim piscem u mađarskom dijelu Bačke iz toga doba. Među bunjevačkim Hrvatima posebice su bili omiljeni njegovi igrokazi.

Kada govorimo o hrvatskim piscima u dijaspori, pa tako i o piscima u mađarskom dijelu Bačke, uvijek se postavlja pitanje u kojoj su mjeri i na koji način ti pisci integrirani u hrvatsku književnost u cjelini. Pritom, naravno, iznimno važnu, ako ne i najvažniju ulogu ima jezik na kojem ti pisci pišu. Hrvatski pisci u mađarskom dijelu Bačke u znatnoj su mjeri svojim jezikom sami sebe svrstali u hrvatsku književnost. Osvrnemo li se kratko na Karagićeve prethodnike u pisanju igrokaza Ivana Petreša, ili pak na pjesnika i prozaika Mišu Jelića, koji su, premda stariji od Karagića, dijelom bili njegovi suvremenici, otkrit ćemo razliku u pristupu jeziku. Petreš i Jelić većinu su svojih djela napisali specifičnim hibridnim književnim jezikom koji se, s jedne strane, oslanjao na pisani novoštokavski ikavski izričaj koji je osobito zastupljen u hrvatskoj književnosti 18. stoljeća od Dalmacije, Bosne, Hercegovine, Slavonije i Podunavlja, s druge strane, oslanjao se na mjesne govore bačkih Hrvata, dok su se, s treće strane, ti pisci nastojali približiti hrvatskomu standardnomu jeziku kakav se njegovao u Zagrebu. Karagić, čija glavnina djela nastaje u središnjim desetljećima 20. stoljeća, nastoji pisati hrvatskim standardnim jezikom svojega doba, barem u onolikoj mjeri koliko mu je to njegovo znanje dopuštalo.

Već je prvi svoj igrokaz *Zaručnici* u cijelosti pokušao napisati na hrvatskome standardnom jeziku. Unatoč takvim na-

Piše: **Sanja Vulić**

stojanjima, u tekstu se susreću mnogi dijalektalizmi, a s pravom se može pretpostaviti da Karagić tada još nije niti znao drukčije pisati. Naime, Karagićev bunjevački rodni govor pripada novoštokavskomu ikavskomu dijalektu, pa je ta dijalekatna osnovica u znatnoj mjeri prepoznatljiva i u njegovim djelima. Usporedna uporaba ikavizma *uvik* i realizacije *navijek* dobro pokazuje da mu nije baš odmah uspijevalo u potpunosti napustiti ikavicu. Vjerojatno uvidjevši da još nije dobro svladao književni jezik, Karagić u igrokazima *Zloba*, *Ženina ljubomornost*, *Šepa*, *Kasina*, *Odjednom se razboljela* samo didaskalije pokušava pisati na standardnom jeziku, dok njegovi likovi zadr-

žavaju tipično bunjevački, dijalekatni govor. To je dobro rješenje za nekoga tko ne zna dobro standardni jezik, a želi njime pisati, jer je u didaskalijama znatno manje teksta nego u dijalozima. No standardnojezični izraz mu je i dalje nesiguran i u znatnoj se mjeri miješa s dijalektom. Rjeđe se opredjeljuje za cjelovit dijalekatni tekst, kao npr. u igrokazu *Gospojica Zorka*.

Postupno sazrijevajući u književnojezičnom izričaju, Karagić je, kao zrelo pisac, najradije svoja djela pisao cjelovita na hrvatskome standardnom jeziku, kojim je, iz djela u djelo, sve bolje vladao. Na standardnom su jeziku npr. igrokazi *Rastatkinja*, *Katica*, *Pošteni varalica*, *Iznenadenje*, *Faun*. I sam je počeo prepoznavati pojedine bunjevačke jezične realizacije kao dijalektalizme, pa ih je rabio kao stileme, koje je najčešće obilježavao navodnim znakovima. Što se više izgrađivao u svojem standardnojezičnom izričaju, sve se bolje ogledao u stilskim nijansama.

Tako je hrvatski književnik iz mađarskoga dijela Bačke Antun Karagić potpuno sam izgradio svoj hrvatski književnojezični izraz, premda nikada nije niti živio u Hrvatskoj niti se školovao na hrvatskom jeziku. ■

ISELJENIČKE VIJESTI

TRIBINA O ISTAKNUTIM ČILEANSKIM HRVATICAMA

ZAGREB- Hrvatsko-hispansko društvo, u okviru svoga ciklusa *Susret svjetova*, nastavlja s tribinom Hrvatsko zlato Čilea. Druga u nizu od tri tribine, pod naslovom *'Tri muze'*, održana je u 6. svibnja u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića. Publika se mogla upoznati s istaknutim dosezima njihova umjetničkog rada i posebnim doprinosom čileanskoj kulturi u kontekstu književnog i umjetničkog stvaralaštva njihovih generacija unutar kojih značajno mjesto zauzimaju i brojni autori hrvatskih korijena.

tribuna je bila posvećena umjetničkom stvaralaštvu triju žena hrvatskog podrijetla koje su ostavile upečatljiv trag na kulturnoj mapi Čilea. To su: Pepita Turina, književnica, Lili Garafulic, kiparica i Patricia Stambuk, antropologinja i publicistkinja. Osim čitanja ulomaka pojedinih autorskih tekstova, foto prezentacije i video zapisa o izložbi nakita žena iz plemena Mapuche, Lagrimas de Luna, posjetitelji su slušali i najljepše primjere čileanskog narodnog melosa. Tribinu je vodio Jordan Jelić, a gostovali su Tuga Tarle i Jerko Ljubetić.

Briga za hrvatski jezik i kulturu u svijetu

U radu skupa sudjelovali su brojni uglednici iz hrvatske i inozemne akademske zajednice te resornih ministarstava i institucija koje se bave promicanjem hrvatskoga jezika i kulture te međunarodnom suradnjom

Prof. Josip Milat, prof. Josip Matešić i prof. Marko Samardžija

U organizaciji Centra za hrvatske studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu te suorganizaciji Uprave za međunarodnu suradnju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Centra hrvatskih studija *Macquarie University* u Sydneyu, na Braču je 16. – 20. travnja održan *Drugi Okrugli stol o hrvatskim studijima u svijetu*.

Osnovna tema toga okruglog stola - Hrvatski sudiji u svijetu - povezivanje, umrežavanje, zajednički projekti i poslijediplomski studiji – bila podijeljena u tri tematske cjeline. U radu skupa sudjelovali su brojni uglednici iz hrvatske i inozemne akademske zajednice te resornih ministarstava i institucija koje se bave promicanjem hrvatskoga jezika i kulture te međunarodnom suradnjom. Nakon uvodnoga slova prof. dr. Borisa Škvorca, prodekana Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i voditelja Centra za hrvatske studije u svijetu, uslijedilo je službeno otvaranje i pozdravni govori prof. dr. Josipa Milata, dekana Filozofskog fakulteta u Splitu; Staše Skenžića iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i

športa; Bernarde Periš, načelnice Odjela za hrvatsko useljeništvo Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija; Lade Kanajet-Šimić, voditeljice Odjela za školstvo, znanost i šport Hrvatske matice iseljenika; prof. dr. Ivana Šimonovića, prorektora za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, te prof. dr. Željka Domazeta, prorektora Sveučilišta u Splitu.

Prva tematska cjelina, 'Programi hrvatskih studija, lektorati i zajednički međunarodni programi', održana je 17. travnja.

Skup je nastavljen sutradan posjetom Trogiru i sudionicima Drugih europskih susreta studenata kroatistike *Croati Mundi*. Rad susreta prikazan je nadahnutim i odlučno uvježbanim predstavljanjem ukupno šest radionica: pjesničke, glasnogovorničke, dramske, klapskoga pjevanja, tradicijskoga plesa i suvremenog pjevanja. Nakon programa uslijedio je nastavak rada u drugoj tematskoj cjelini 'Učenje hrvatskog kao drugog i stranog jezika, testovi znanja hrvatskog jezika za strance i programi hrvatske kulture u inozemstvu'.

Trećom tematskom cjelinom pod nazivom 'Umrežavanje hrvatskih studija: zajednički doktorati i programi sa zajedničkim financiranjem' nastavljen je 19. travnja rad Okrugloga stola. Posljednja tema odnosila se na 'Pred-

stavljanje pratećih programa i infrastrukture studija hrvatskoga kao drugog i stranog jezika' u sklopu koje je svoj prikaz imala i predstavnica HMI-a Lada Kanajet-Šimić.

Zadnjega dana skupu je nazočio i državni tajnik Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa dr. sc. Radovan Fuchs, koji je izrazio zadovoljstvo nastavkom organiziranja ovakvoga skupa (Prvi Okrugli stol u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu održao se prošle godine u svibnju) dajući potporu struci na brizi za jačanje, očuvanje i promicanje hrvatskoga jezika i kulture u svijetu.

Okrugli stol donio je nekoliko važnih zaključaka: potreba za osnivanje Međusveučilišnog centra za hrvatski kao drugi i strani jezik, rad na zajedničkim znanstvenoistraživačkim projektima, otvaranje internetske stranice za razmjenu podataka, koordinacija rada u izradi udžbenika, te koordinacija prihvaćanja poslijediplomskih studija. ■

ENG The *Second Round Table on Croatian Studies in the World* was held on the island of Brač from 16 to 20 April, organised by the Croatian Studies Centre of the Faculty of Philosophy of the University of Split with co-organisers the Department for International Cooperation of the Ministry of Science, Education and Sport and the Croatian Studies Centre of Sydney's *Macquarie University*.

Napisala: Lada Kanajet-Šimić

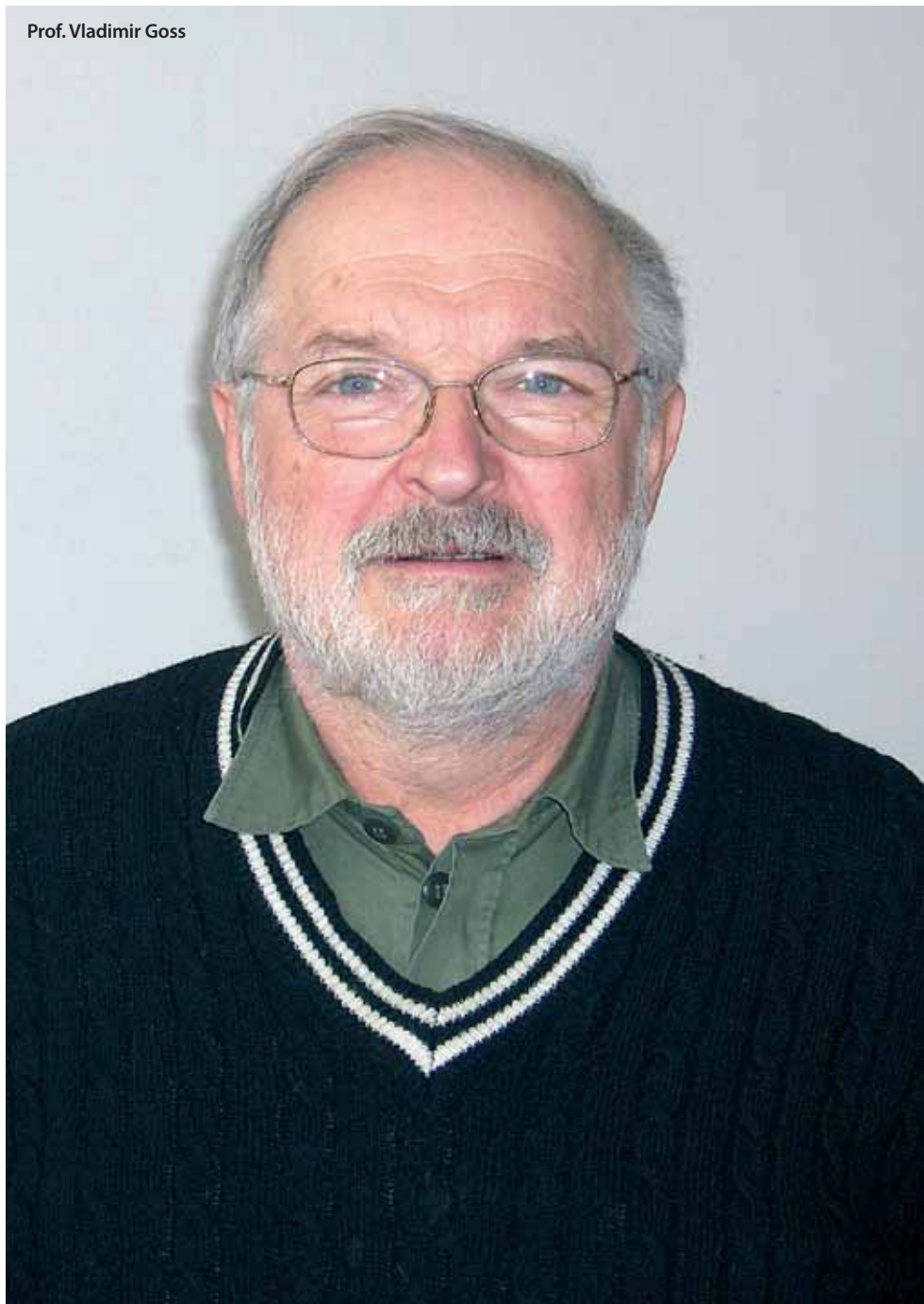
Poruka mladima: učite, gledajte, zahtijevajte!

U Hrvatskoj se još uvijek živi relativno sigurno, u relativno čistom okolišu, uz relativno zdravu hranu. I baš me briga što nisam plaćen "kao u Americi", kaže Vladimir Goss

Povoda za razgovor s Vama ima podosta, jer ste čovjek bogate biografije. Ipak, Vaš roman Panonac, nedavno tiskan u nakladi kuće Izvori, jedan je od važnijih. Kako ste došli na ideju da kroz povijesni okvir ispričate izmišljenu priču, ili, kako je rečeno na predstavljanju knjige u DHK - povežete fact and fiction?

— Kad smo prije četiri godine pokrenuli uz podršku Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa projekt "Romanika u međuriječju Save i Drave i europska kultura", kolega novinar me je zapitao zašto baš to. Spontano sam odgovorio: "Jer ima velike romaneskne potencijale!". I zaista. Taj sloj hrvatskoga kulturnog pejzaža, potpuno nepoznat i među stručnjacima i u javnosti, pokazao se izvanrednom zbirkom činjenica na kojima se može graditi "fiction". Rezultat? Niz priča "iz davnine", uglavnom u "Književnoj Rijeci" o vremenima tatarske najezde, strahovlade Cara Žigmunda, ranih dana budućega kralja Dimitrija Zvonimira. Čak i primijećenih kao izrazito filmičnih, da citiram, "kao neki romaneskni dokumentarci". U tom kontekstu nastao je i "Panonac", priča o Zagrebu iz vremena provale Huna oko 450. godine. Činjenice? Prvo, pejzaž, od Vlaške do vrha Sljemena, dakle svijet u kojem sam odrastao, i koji me je odredio kao ljudsko biće. Drugo, sama "izmišljena priča", jer ona je i te kako stvarna i prisutna, a to je, što učiniti sa svijetom koji očito propada, vrijedi li ga spašavati ako ga se pri tome mijenja. "Fiction" bi bio "izmišljena radnja" i "junaci", no i to se moglo dogoditi i možda se dogodilo. Konačno, pravi glavni junak jest, kako kaže Snješka Knežević, suputnica u vremenu i pejzažu, sam pejzaž. Pokušao sam mu podići spomenik jer ga više nema.

Prof. Vladimir Goss

Razgovarala: Anči Fabijanović

Kako kao svestrani intelektualac ocjenjujete naše školstvo i naše mlade, a predajete sada u Rijeci? Kakva je pak usporedba našeg i američkog obrazovanja - gdje ste dugo radili i boravili, pa još imate ne samo zagrebačku i riječku nego i američku adresu?

—Hrvatska znanost i visoko školstvo primjer su vrijednih dostignuća i još većih potencijala, koje guši isto ono što uništava našu zemlju – politizacija i birokracija. Kao član *Povjerenstva za izdavaštvo MZOŠ-a* spreman sam svjedočiti da malogdje na svijetu, sasvim sigurno, ne u Americi, postoji tolika državna potpora objavljivanju u znanosti. Da se toliko tiska. S druge strane, nigdje na svijetu nisam vidio takve birokratske zavrslame poput kategorizacija znanstvenih radova i časopisa kojima se sav uloženi trud svodi na zbrajanje bodova, brojenje stranica, pa onda neka množenja i dijeljenja, pa, ako je matematika na tvojoj strani, evo napredovanja u struci! Time se, naravno, izbjegava odgovornost stručnih povjerenstava i recenzenata, lakše je brojiti nego ozbiljno pročitati i donijeti neovisni sud. To je sramota za hrvatsku znanost.

Kako bi se, po vašem mišljenju, mogao spriječiti tzv. odljev mozgova, kako pak pojačati množinu onih koji završavaju fakultete, a kako pak uspjeli da menadžerska i marketinška zanimanja i onaj stalni imperativ IMATI trajno ne nadvladaju istinski intelektualni naboj i veličinu onoga BITI?

— Sve se ovo može riješiti, ali samo na jedan način. Hrvatska mora postati zemlja u kojoj država ispunjava svoj jedini legitimni razlog postojanja – učiniti život građana što boljim, lakšim i sigurnijim. Kad budemo mogli registrirati vozila poštom, kad budete mogli obaviti tehnički pregled na svakoj crpnoj stanici, kad privatna poduzeća preuzmu izdavanje potvrda o uknjižbi kako se to radi u SAD u roku od 2 do 3 tjedna, kad se nacrtaju zebre koje nam nisu nacrtali komunisti i vrte tramvajske stanice koje su nam oni oduzeli, kad se najuri 90% lijenih i nepotrebnih birokrata i isto toliko arogantnih i nepotrebnih političara u tisućama nepotrebnih tijela od države pa do najmanjeg sela, kad se smanje porezi, odnosno kad država pojeftini, jer skupa je država najveći uteg na grbači naroda,

kad se ostvari puna sloboda rada, ukinu cehovske tarife, kad, ukratko, Hrvatska postane zemlja pravne i upravne sigurnosti, kad se tako oslobode golemi kreativni potencijali naših ljudi, neće biti potrebe za odlaskom u pečalbu. Moja je poruka mladima: učite, gledajte oko sebe, angažirajte se, zahtijevajte. Dovedite do promjena. Vani nije ništa bolje. U Hrvatskoj se još uvijek živi relativno sigurno, u relativno čistom okolišu, uz relativno zdravu hranu. I baš me briga što nisam plaćen “kao u Americi”.

Uz ostale zadaće dio svoga života posvetili ste novinarstvu.

— Osam godina što sam ih proveo kao dopisnik “*Večernjaka*” iz SAD-a među najzanimljivijima su, a i najčasnijim danima mog života. Doživio sam to kao prigodu da našem narodu prenesem što točnije i bolje ono što se događa u vezi s nama u najvažnijim središtima političke moći na svijetu – Washingtonu i New Yorku. No, kako su se stvari normalizirale, kako se od te gotovo domoljubne obveze prelazilo na svakodnevna javljanja, taj je posao za mene počeo gubiti smisao. I zatim sam došao ovamo...

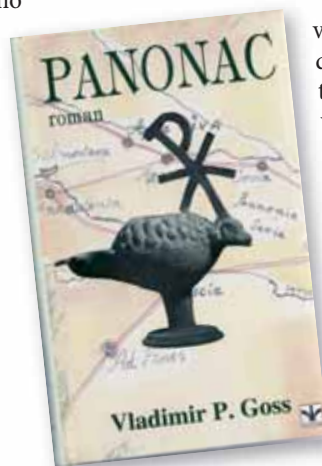
U SAD-u ste svakako imali susrete s hrvatskim iseljenicima, posebno intelektualcima. Kakva su vaša osobna iskustva i vaša sjećanja na Hrvate (a to pitanje ima posebnu težinu jer razgovaramo za časopis *Matica HMI-a*) “osušene” na život izvan matične domovine, drugim riječima, može li novčani i statusni uspjeh zatomiti nostalgiju?

— Danas više nitko ne bi smio biti osuđen na život izvan domovine, koja i onako u cijelom svijetu postaje pomalo upitnom kategorijom. Naraštaji naših ljudi bili su prisiljeni otići zbog ekonomskih, a još više zbog političkih razloga. Politički razlozi danas ne postoje, a i oni će se drugi izgubiti postupi li se onako kako sam maločas naveo.

“Intelektualci” čine vrlo malen dio hrvatske dijasporu u SAD-u, no to i nije važno. Mnogo je važnije da je čovjek pošten i dobronamjeran nego “intelektualac”. Domovinski je rat pokazao da je golemu većinu američkih Hrvata, bez obzira na to kad su oni ili njihovi predci došli u Ameriku, pravilno ocijenila gdje im je mjesto i njihov doprinos borbi za oslobođenje Hrvatske je neizmjeran. *Matica*

iseljenika bila je važan domovinski stožer u tom procesu. Inače, kao u svemu ljudi djeluju kao pojedinci. Nostalgija se može pojaviti kod onih koji i ne govore hrvatski, a nema je kod nedavnih iseljenika. Osobno, došao sam u Hrvatsku, na Sveučilište u Rijeci kad se za to pojavila prigoda, odnosno poziv gospodina rektora akademika Daniela Rukavine, a ja je prihvatio kao izazov da sudjelujem u uzbudljivom procesu, građenju nove zemlje, što, nažalost, traje duže nego što sam predvidio. ■

ENG An interview with Vladimir P. Goss – a professor, writer, journalist and a returnee to Croatia from the USA. He is currently serving as a professor of art history at the University of Rijeka and is a PhD program lecturer at the University of Zagreb.

Biografija: Vladimir Peter Goss (Vladimir Gvozdnović)

Rođeni je Zagrepčanin s ‘mirogojskog brega’ koji je 30 godina (1969.-1999.) proveo u inozemstvu, pretežno u SAD-u. Diplomirao je engleski i povijest umjetnosti te magistrirao povijest umjetnosti na Zagrebačkom sveučilištu, i doktorirao povijest umjetnosti 1972. na uglednom *Cornell University* u Ithaci (država New York). Predavao je na *University of Michigan*, *University of North Carolina* i *University of Tel Aviv*. Autor je ili suautor desetak knjiga i pedesetak studija s područja umjetnosti srednjeg vijeka. Objavio je 6 romana, 2 zbirke priča i šezdesetak priča u novinama i časopisima. Trenutačno je redovni profesor povijesti umjetnosti u trajnom zvanju na Sveučilištu u Rijeci i nastavnik na doktorskom programu na Sveučilištu u Zagrebu.

BLISTAVA NOĆ KLASIKE

Koncert je održan u prelijepoj dvorani dvorca Charlottenburg zahvaljujući susretljivosti tamošnjeg menedžera Hrvata Saše Petrovića. Pokrovitelji koncerta bili su Veleposlanstvo RH, Hrvatska katolička misija i Hrvatski svjetski kongres za Njemačku

Djevojke iz folklor Hrvatske katoličke misije u društvu fra Petra Čirka - djevojke su u stanci koncerta posluživale posjetiteljima specijalitete sponzora

Uskladi oduševljenja, dugotrajni pljesak i prava euforija odobravanja i dobra raspoloženja prolamali su se za trajanja i na kraju berlinske *Blistave noći klasike*. I s pravom! Naime, sve je, jednostavno, "štimalo" u ovoj večeri koja je "vrvjela" izvrsnim izvedbama, ali i pokazala da berlinski Hrvati imaju interesa i da cijene klasične izvedbe i izvođače.

Podsjetimo, koncert klasične glazbe, koji je na pozornici barokne dvorane *Grosse Orangerie*, u dvorcu Charlottenburg, okupio poglavito mlade glazbenike hrvatskog porijekla koji žive i djeluju u Njemačkoj, održan je u organizaciji Saveza hrvatskih društava Berlina kojemu je na čelu Ivan Bitunjac. Nakana je organizatora bila da pokaže dostignuća mladih hrvatskih glazbenika te prirodom koncerta, uz geslo *Glazbom i srcem za mlade*, potpomogne i aktivnosti hrvatske mladeži koja djeluje u društvima, dopunskoj školi ili Crkvi. A odaziv od oko 400 posjetitelja potvrdio je i opravdao oba spomenuta cilja.

U izvrsnome programu, koji su odlično vodili Dijana i Mijo Marić, na pozornici su se praćeni pljeskom i odo-

bravanjem publike smjenjivali naši mladi glazbenici koji su ovako sjedinjeni činili svojevrsnu, glazbenu nisku bisera. Dugotrajnim su pljeskom nagrađeni višestruki nastupi izvrsnog tenora Eugena Duvnjaka. Preljepim se izvedbama predstavila i mezzosopranistica Tanja Šimić-Queiroz, naša Makaranka školovana u Splitu, Parizu i New Yorku. Burni pljesak i odobravanje u dvorani izazvao je i mladi gitarist Mario Raič. Njegovi poljsko-hrvatski korijeni rodili su izvrsnim plodovima. Mario je već više puta osvajao prva mjesta na natjecanjima u Berlinu, kao i druga mjesta na razini Njemačke. Berlinski Hrvati prate gotovo od samih početaka njegov glazbeni razvoj i u prigodama kakva je bila ova 'Blistava noć klasike', uživaju u sve boljim rezultatima njegova rada i druženja s gitarom. Gledatelji su ostali "opijeni" i nastupima pijanista Željka Vlahovića i Antonia Macana. Uživali su u njihovoj različitosti i jedinstvenom poimanju glazbe. A publika nije štedjela dlanove pozdravljajući također vrsnog saksofonista Matea Granića te flautisticu Rašu Wizek.

Glazbeni program, koji je razgalio srca brojnih ljubitelja klasične glazbe,

završio je ovom prigodom jednim glazbenim iznenađenjem. To je iznenađenje biranim riječima najavio fra Petar Čirko, voditelj Hrvatske katoličke misije u Berlinu: "Balatura je mjesto susreta svega, to je život i smrt, duša i radost jednoga mista, tamo gdje se nešto i sve događa i susreće. Poslušajmo *prvi plač* naše Balature!". Berlinskoj se publici nakon uvodnih župnikovih riječi predstavila klapa "Balatura" koja od godine 2006. vrijedno vježba u prostorima Hrvatske katoličke misije. U sastavu su klapa "Balatura" tenori Bože Odrlić, Petar Penić, Neno Bliznac i Eugen Duvnjak, koji vodi klapu, zatim baritoni Stipo Milanović, Mario Kašner, Ante Bagarić i Robert Sokol, te bas Mijo Marić. Gledatelji su na nogama dočekali kraj koncerta pozdravljajući i izvrsnu klapu "Balatura" i sve ostale vrsne glazbenike.

Koncert je održan u prelijepoj dvorani dvorca Charlottenburg zahvaljujući susretljivosti tamošnjega menedžera, Hrvata Saše Petrovića. Pokrovitelji koncerta bili su Veleposlanstvo RH, Hrvatska katolička misija i Hrvatski svjetski kongres za Njemačku. Koncert su iz prvih redova pratili veleposlanica dr. Vesna

Klapa "Balatura" pokazala se u pravome svjetlu

Napisala i snimila: **Sonja Breljak**

Glazbenici i organizatori u društvu veleposlanice RH i sponzora na kraju koncerta

Cvjetković Kurelec, zatim Josip Juratović, zastupnik u njemačkom parlamentu, fra Petra Čirko, voditelj HKM-a Berlin, i brojni ugledni Hrvati njemačke metropole, ljubitelji glazbe koji su željeli dati potporu i glazbenim i drugim društvenim, sportskim i vjerskim aktivnostima

hrvatske mladeži u Berlinu. A da se trud organizatora, koji već razmišlja o tome da ovakav koncert učini tradicionalnim, uistinu isplatio, govore i pozitivni dojmovi posjetitelja i izvođača berlinske 'Blistave noći klasike'. ■

ENG A classical music concert was held in Berlin in April that featured many young musicians of Croatian extraction who live and work in Germany, performing on the stage of the baroque period hall of the *Grosse Orangerie* at Charlottenburg castle. The Federation of Croatian Associations of Berlin hosted the concert.

ISELJENIČKE VIJESTI

SLAVONSKOBARANJSKA ZABAVA U MELBOURNEU

AUSTRALIJA - U prepunoj dvorani St. Albans Dinama u Melbourneu, 12. travnja, na slavonskobaranjskoj zabavi prikupljeno je 11.000 AUD za izgradnju crkve Sv. Ivana Krstitelja u Dardi. Sve okupljene, a bilo nas je oko 300, pozdravio je Josip Panić i prenio pozdrave župnika župe Darda, vlč. Josipa Vrbanića i gradonačelnika Općine, Ante Vukoje. Za zabavu se pobrinuo HFG "Mladi Hrvati Clifton Hilla", a da bi sve prošlo uz veselje potrudili su se i svirači koji nastupaju pod imenom "Ja i moj kolega", tj. Ivica i Drago.

ANTUN KIKAŠ O HRVATSKIM STUDIJIMA U KANADI

ZAGREB - Antun Kikaš održao je predavanje o hrvatskim studijima u Kanadi na tribini u Hrvatskoj kulturnoj zakladi u Zagrebu. Tom prigodom prikazan je i dokumentarni film Jakova Sedlara "Antun Kikaš - skica za portret". Predavanje je održano u prigodi 20. obljetnice otvaranja katedre hrvatskoga jezika na sveučilištu Waterloo u Kanadi. Podsjetio je kako su Hrvati u Kanadi odlučili 1985. dignuti hrvatski jezik na sveučilišnu razinu, no taj se prijedlog nije ostvario u Torontu i Yorku. "Na sveučilištu Waterloo pristali su otvoriti katedru nakon što smo prikupili milijun dolara za plaćanje sveučilišnih nastavnika", rekao je Kikaš dodavši kako je kroz tu katedru do sad prošlo više od tisuću studenata. Antun Kikaš je predsjednik Zaklade za Hrvatske studije u Kanadi. Svojim radom i novčanim potporama potpomaže mnoge kulturne projekte, a tijekom agresije na Hrvatsku prikupljao je i slao pomoć za njezinu obranu.

S mozaikom u svijet!

“Suradnja s HMI-om od velike mi je važnosti već od prvih pojavljivanja na likovnoj sceni izvan domovine” – kaže ova osebujna umjetnica

Sandrini mozaici

Sandra Šesto hrvatska je likovna umjetnica mlađega naraštaja (rođena u Zagrebu 1978.) koja, baveći se vrlo starom i zahtjevnom slikarskom tehnikom mozaika, intrigira i domaću javnost, i umjetničke krugove susjednih nam zemalja, osobito Italije, koja je centar ove drevne umjetnosti. Samostalno je izlagala desetak, skupno pedesetak puta, sudionica je natječaja, kolonija, radionica i humanitarnih akcija u Hrvatskoj, Sloveniji, Italiji i Njemačkoj, članica je većega broja domaćih i talijanskih kulturnih udruga, počasna članica Akademije likovnih umjetnosti, književnosti i znanosti M. Angrisani iz Salerna. Dobitnica je većega broja nagrada i priznanja i vrlo angažirana u projektima kulturne razmjene s obiju strana Jadrana.

Kako ste se uključili u projekt organizacije Hrvatskoga tjedna u Bariju?

— Bari se počeo događati još godine 2005., kada su na jednoj skupnoj izložbi bile izložene slike moje majke. U početku su se redale izložbe u koje smo postupno uključivali i druge kolege umjetnike iz

Hrvatske. Agencija za promociju u kulturi *Federico II Eventi* i čovjek koji je vodi, Michele Loiacono, jednim su dijelom su krivci što je upravo naše, hrvatsko, postalo nezaobilazno na njihovim manifestacijama. S druge strane, ja sam konačno dobila prigodu i kvalitetnu potporu u realizaciji nečega što više nije, recimo

Sa počasnom konzulicom RH u Bariju - Rosom Balo

tako, samo sumanuta jurnjava sa slikama uz skroman lokalni odaziv. Nošeni obostranim interesom i entuzijazmom, uz potporu konzulata Republike Hrvatske u Bariju, iznijeli smo ideju, a ja sam uz pomoć vrijednih i vjernih kolega osmislila i realizirala program.

Koliko je duga i plodonosna suradnja s Hrvatskom maticom iseljenika?

— Dragocjena mi je ta pomoć jer već od prvih pojavljivanja na likovnoj sceni izvan domovine. Hrvatska matica iseljenika je ta koja me uspješno povezuje s veleposlanstvima i udrugama koje okupljaju Hrvate u inozemstvu. Svatko tko je zbog bilo kojeg razloga ikada odlučio krenuti u svijet i pokušati se afirmirati u jednoj novoj sredini zna koliko je takva potpora bitna u prvim koracima.

Osim priprema za novi Hrvatski tjedan u Bariju, što još pripremate na području suradnje Hrvatske s našim susjedima?

— Odaziv i interes publike nametnuo je potrebu da odmah nakon zatvaranja ovogodišnjeg počnemo osmišljavati idući. U međuvremenu, dovodimo apulijske umjetnike u Hrvatsku i pripremamo Apulijski tjedan u Zagrebu. Projekti na kojima sam i do sada surađivala organizirajući sudjelovanje umjetnika iz Hrvatske, poput jednoga koji je rezerviran samo za žene u umjetnosti, nastavljaju se i ove godine. *Woman in ...art* u srpnju ove godine u Bariju ugostit će radove i autorice iz Italije, Hrvatske, Slovenije i Albanije. Takvi projekti otvaraju mogućnosti za mnogo više od same promocije, stvaraju atmosferu za učenje i nove međusobne suradnje. Tako je rođena i ideja za jedan dokumentarni film čiju ćemo realizaciju tamo najaviti, a temeljit će se na iskustvima četiriju djevojaka koje će putovati Hrvatskom i Apulijom tražeći sličnosti i različitosti, povijesne poveznice ovih dvaju teritorija koje dijeli, a zapravo spaja, Jadransko more. Čitavo vrijeme traje i razvija se umjetnost koja poništava granice pod imenom *Tragovi*. Riječ je o slikarskome platnu koje se povećava kako na njemu radi sve više umjetnika oslikavajući ga. Uskoro ćemo ga razmotiti na granici Slovenije, tj. EU i Hrvatske i dovesti slikare s obiju strana da pokažu kako su umjetnost i čovjek kroz kojega se umjetnost događa univerzalni i ne poznaju granice.

Razgovarala: **Ksenija Erceg**

Radite i s djecom s posebnim potrebama....

— Da, među slikarskim tehnikama mozaik je najučinkovitiji za terapijske svrhe. Kad god je to moguće, radionice održavamo i u vlastitu prostoru. To su posebna iskustva, podjednako i za nas i za polaznike.

Nije baš čest slučaj da se mladi ljudi bave mozaikom, osobito ako nisu likovnjaci po primarnom određenju?

— Mozaik je tehnika koju većinom i sami umjetnici izbjegavaju. Naporna je, zahtjevna i teško naplativa, što je nekome tko pokušava živjeti od umjetnosti nezahvalna kombinacija. U mojoj obitelji dogodila se uporna i neumorna mama koja je uspjela podjednako zaraziti i mene i tatu svim lijepim i izazovnim što mozaik

nosi. Iskreno, meni i nije trebalo mnogo, oduvijek sam se petljala oko maminih 'komadića' i hvatala svaku prigodu za intervenciju na njezinim slikama. Tehniku sam usavršavala u Spilimbergu, u Scuola Mosaicisti del Friuli. Kada je majka odlučila da bi toga šlepanja bilo dosta, počeli su nastajati moji prvi samostalni radovi, a potom su uslijedile i izložbe. Tata je tolerantan i vrlo sklon svemu u što se naša mala obitelj upušta u stvaralačkom zanosu. Dogodilo se da sve troje s podjednakim entuzijazmom vrijedno radimo i uporno idemo naprijed.

Vaši se radovi doimaju vrlo "personalizirano", osobito masline...

— Evo su već tri godine otkako su mi masline tema. Njihovu 'personaliziranost' sugerira jedinstvo koje čine inicijalni crtež i efekti koji se postižu tehnikom mozaika. Kako ne radim precizne skice, što je slučaj kod tradicionalnog mozaika, nerijetko se nekako samo od sebe dogodi da masline postanu *zavodnice, sramežljivice, svete, spavalice, mudrice, gizdovice, prgavice* itd. Znaju tvoriti i scene, na primjer *svete obitelji, brižne majke s djetetom, Jerihovih trublji* i slično. Izvijaju se, savijaju, ulaze jedna u drugu... U osnovi, oko ih prepoznaje kao stabla, no, tim svojim 'akcijama' nameću i dodatnu interpretaciju po kojoj i dobivaju ime.

Kako spajate agronomiju, koja vam je primarno obrazovno određenje, i umjetnost koja vas očito potpuno zaokuplja...

— Sad bismo se mogli nadovezati na temu maslina, ali agronomija koja je neko vrijeme zaista ostala po strani, ipak u nekim segmentima počinje biti prisutna.

Izravno se njome ne bavim, ali primjerice biološki uzgoj u agroturizmu uvelike je prisutan u promociji koju radimo za Hrvatsku usporedo s kulturnim manifestacijama. Priroda i njezini elementi koji daju život oduvijek su dio i umjetnosti i čovjeka koji je stvara i interpretira. Današnji čovjek sve više osvješćuje upravo potrebu za obnavljanjem kontakata s prirodom, za traženjem lijepog i izuzetnog u likovnom ili u nekom drugom stvaralaštvu. Ta potražnja spretno se zadovoljava pakiranjem u tzv. turističke alternativne rute. Hrvatska ih je prepuna, a važno je da iza toga stoje prirodna i kulturna bogatstva, vrijedni ljudi koji ih žive. Putem kulturne razmjene pokazujemo koliko je u nas očuvan taj primarni identitet, svesrdno se nadajući da ćemo ga i zadržati u ovoj kao-tičnoj svakodnevnici 21. stoljeća.

Je li i ljudski život zapravo nepredvidivi, veliki i šareni mozaik u čijem oblikovanju sudjeluje bezbroj raznih silnica....

— Mozaik je vrlo primjenjiva tehnika, i u likovnom izražavanju i u životu. Mislim da se svaki ljudski život upravo tako i gradi, svatko od nas postaje dio cjelokupne slike čovječanstva, svijeta i univerzuma. Moj skroman doprinos svakako se temelji na toj postavci; jednako kako slažem svoje kockice u sliku, tako se posložila i atmosfera u kojoj mi je dana prigoda da s mozaikom krenem u svijet. ■

ENG Sandra Šesto is a Croatian visual artist of the younger generation (born in Zagreb in 1978) who has intrigued the domestic public and art circles in neighbouring countries, Italy in particular as a centre of the ancient art form of mosaic, with her work in this very ancient and demanding artistic technique.

Blagdan tamburaške glazbe i hrvatskog folklora

Ovogodišnji deseti po redu festival bio je posvećen Tamburaškom orkestru "Ivan Vuković" iz Pandrofa koji je na prošlogodišnjemu Tamburaškom festivalu u Osijeku osvojio zlatnu medalju

Preko 200 sudionika iz Austrije, Mađarske i Slovačke nastupilo je na festivalu

U organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva (HKD) u Gradišću 13. travnja održan je 10. Tamburaški i folklorni festival gradišćanskih Hrvata. Prva ovakva manifestacija održana je 1962. u Donjoj Pulji, u srednjem Gradišću. Potom su slijedili neredoviti festivali, a posljednji, deveti, priređen je prije šest godina.

Ovogodišnji, jubilarni festival bio je posvećen Tamburaškom orkestru "Ivan Vuković" iz Pandrofa koji je na prošlogodišnjemu Tamburaškom festivalu u Osijeku osvojio zlatnu medalju te radosnoj činjenici da sve zajednice gradišćanskih Hrvata (Austrija, Mađarska, Slovačka, Češka) nakon 90 godina odvojenosti, danas u Europskoj uniji ponovno žive

Napisala i snimila: **Vanja Pavlovec**

bez graničnih barijera. Kulturni centar u Željeznom bio je dupkom pun, a publika je srdačno pozdravila oko 200 sudionika iz Austrije, Mađarske i Slovačke. Program su izveli članice i članovi: Tamburica Brezovci – Mjenovo, Folklorna

grupa Stalnost – Čajta, Folklorna grupa Graničari – Filež, Tamburica Skupčina – Vincjet, Tamburica Bijelo Selo – Pama, Folklorna grupa Štokavci – Čajta, Tamburaški orkestar Kajkavci – Umok (Mađarska), Folklorna grupa Črip – Devinsko Novo Selo (Slovačka) i nagrađeno Tamburaško društvo "Ivan Vuković" iz Pandrofa.

Raznovrsnim repertoarom, bilo glazbenog bilo plesnog karaktera, u lijepim narodnim nošnjama, sudionici su predstavili bogatu hrvatsku tradicijsku kulturnu baštinu koju s pažnjom i ponosom njeguju. Topla potpora publike dana je osobito mladim sudionicima pojedinih folklornih skupina, jer su oni zalagali da će se hrvatska narodna tradicija i dalje čuvati. Nakon dvosatnoga programa, u završnom nastupu svih grupa koje su zajednički izvele gradišćansku himnu, publika nije štedjela dlanove i, uz uzvike odobravanja, burno je pozdravila sve sudionike. Bilo je to ujedno i priznanje HKD-u na izvršnoj organizaciji. ■

ENG The 10th tamburitza and folklore festival of Burgenland Croats was held April 13th in Eisenstadt, the capital of the Austrian province of Burgenland, organised by the Croatian Cultural Association and pooling some 200 participants from Austria, Hungary and Slovakia.

NOGOMETNI KUP SLAVI 20. OBLJETNICU

Osim folklora, šport, a u ovome slučaju nogomet, iznimno je važno područje djelovanja i okupljanja Hrvata u Gradišću. HKD unatrag 20 godina organizira Hrvatski

nogometni kup. Riječ je o vrlo popularnome nogometnom natjecanju u kojem sudjeluju nogometni klubovi hrvatskih sela iz Gradišća. Hrvatska tvrtka INA - Industrija nafte prije 15 godina odlučila je postati pokroviteljem toga nogometnog kupa. U povodu tih obljetnica HKD je predstavilo izložbu fotografija, plakata, novinskih zapisa i kataloga, te dalo pregled djelovanja njihovih nogometnih klubova, kao i pobjednika kupova. Izložbu je otvorio veleposlanik Republike Hrvatske u Austriji prof. dr. Zoran Jašić.

Učenici Hrvatske dopunske nastave iz Belgije u Hrvatskoj

Dobra suradnja Hrvatske dopunske nastave u Bruxellesu i Hrvatske zajednice tehničke kulture, točnije, Udruge inovatora Hrvatske, koja je započela prije tri godine, rezultirala je boravkom grupe učenika u Kraljevici. Naime, unatrag nekoliko godina, kada su hrvatski inovatori odlazili na manifestacije u Bruxelles, domaćini su im bile obitelji djece koja pohađaju hrvatsku dopunsku nastavu. Zauzvrat, Hrvatska zajednica tehničke kulture ugostila je u svom centru u Kraljevici učenike dopunske škole s njihovom učiteljicom Lucijom Prskalo.

Kako nam je rekla Silvana Svilar, stručna suradnica Udruge inovatora Hrvatske, za djecu je organiziran instruktivni program u radionicama informatike i robotike u Kraljevici. Potom su otišla u Gorski kotar, gdje su djeca imala mogućnost naučiti kako se izrađuje keramika, a i sami su izradili manje predmete. Posjetom Istri i Brijunima zaključeno je nezaboravno putovanje u Hrvatsku za 16 učenika hrvatske dopunske nastave.

Susreli smo se s njima i družili u Kraljevici, a bilo je ugodno upoznati i pet ovogodišnjih sudionika Matičina literarnog i novinarskog natječaja "Zlatna ribica" na koji su se ove godine prvi put javili. Učiteljica Lucija Prskalo rekla nam je da

u Bruxellesu i Antwerpenu hrvatsku nastavu pohađa oko 130 učenika. Vjeruju da će suradnja s Hrvatskom maticom iseljenika u budućnosti biti intenzivnija i sadržajnija. (Vanja Pavlovec)

Obljetnica AHKU Anno 93 iz Beča

Austrijsko-hrvatska krovna udruga za obrazovanje, kulturu i socijalno "Anno '93" okuplja najveći broj hrvatske mladeži u Beču, a ima četiri podudruge (Folklorni ansambl za djecu, mladež i odrasle, Hrvatsku dječju školu, Dramsku udrugu i Multimediju) koje ak-

tivno rade i djeluju. Udruga nastoji što više pridonijeti očuvanju kulturne baštine, hrvatskog jezika i podupirati što bolju međunarodnu i kulturnu suradnju. Tako su ove godine, pod pokroviteljstvom Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija RH, te Velepo-

slanstva RH u Beču, 21. siječnja organizirali, već tradicionalnu, 6. međunarodnu smotru folkloru. Ondje je kulturu i narodne običaje pokazalo 300 izvođača iz sedam kulturno-umjetničkih društava iz različitih država, a među njima "Varaždinski folklorni ansambl", KUD "Kamešnica" iz BiH, "Koljnof", društvo Gradišćanskih Hrvata iz Mađarske i dr. Predsjednik Udruge je inž. Perica Mijić, zamjenica prof. Đurđica Vučković, a brojne aktivnosti i planovi dostupni su na adresi www.Anno93.at. AHKU "Anno 93" 5. travnja je u svečanoj dvorani Obrtničke škole u Beču obilježila 15. obljetnicu postojanja. Udrugu su osnovali Jakov i Gordana Buljan, a sadašnji predsjednik bio je voditelj folklorne sekcije. Na proslavi su nastupili: KUD "Osijek 1862", udruga "Mladi pjevaju" iz Zagreba, a u zabavnom dijelu programa "Sinovi ravnice". U proteklih 15 godina Udruga je imala 670 članova, a veterani su se aktualnom predsjedniku Mijiću zahvalili darovavši mu prigodnu 'povijesnu' fotografiju članova folklornog ansambla. (Diana Šimurina Šoufek)

I sunce stvarno sja

Nekako mi ovo pisanje za Maticu dobro dođe. Osvježim uspomene i neke stvari koje su se prije dogodile, sada, s ove vremenske distance, dobivaju drugo značenje. Više od godinu dana živim u Hrvatskoj i ni jednoga časa nisam se pokajao

Prvi dani u Hrvatskoj prolaze veoma brzo. Posla je mnogo, ali nekako ide, sve se rješava, ne uvijek po planu, ali rješava se. Ja sam još gost kod sestre i šogora i ona tri dana u kojima se "najmiliji" transformira u dosadni balast, već su odavno prošla, ali oni me još trpe. Odnosi sa sestrom i njezinom obitelji uvijek su bili super, ali nije teško imati super odnose na udaljenosti od 1 400 kilometara. Katkad nazoveš, kratko vrijeme zajedno na godišnjem odmoru. I to

Napisao: **Emil Cipar**

je to. Roditelji su umrli, materijalnu smo ostavštinu podijelili trudeći se pri tome da ne povrijedimo duhovnu baštinu, koja je ostala zajednička i koju nastojimo takvu prenijeti na svoju djecu. Navečer za velikim stolom, veliko društvo. Slažemo kamenčiće u mozaik našega zajedničkog djetinjstva i imamo osjećaj kao da su roditelji među nama. Velika složna obitelj na okupu, sita, u toplom. Oni bi to rado vidjeli, ali, nažalost, nisu to doživjeli. Imali su težak život, pun odricanja, gladi, ratova, neimaštine... Nekako popunjavamo taj mozaik, ali ima još praznih mjesta. – *Ujo, ti bi morao napisati knjigu,*

kaže Ana, najstarija nećakinja. – *Inače to će se sve izgubiti već u idućoj generaciji.* Ta čast da bih upravo ja trebao pisati knjigu pripada mi ne po pameti, nego po godinama. Trebao bih, ali koga to zanima. Osim toga, ne želim živjeti u prošlosti, ni od prošlosti, nego punim plućima udisati sadašnjost. Toliko samo; moji roditelji imali su dvoje djece, sestru Emiliju i mene. Sestra ima tri kćeri – Anu, Zvonku i Dunju, a ja imam dva sina – Krunoslava i Krešimira, ili Krunu i Krešu, kako ih zovemo. Ah, da! Sestrina obitelj ima psa Neru, a ja imam "Čuku". I to je to.

NISAM BIO U KAZALIŠTU 35 GODINA

Idućeg tjedna dolazi HNK (Hrvatsko narodno kazalište) u Brod. Hasanaginica. Mogu ti nabaviti kartu ako hoćeš!? – kaže sestra pri večeri. Ej, čovječe, pa takvo što mi kažeš između juhe od rajčica i pečenog šarana (prilog – salata od krumpira, razumije se). Pa ja nisam bio u kazalištu 35 godina. I to prava pravcata predstava: Alma Prica, Marija Kohn, Mustafa Nadarević, Ivo Grgurević, Vanja Drach... i drugi. – *Ma sigurno, nabavi kartu!*

– *Što se toliko čudiš! To je ovdje normalno. Jednom mjesečno dolazi netko... I onda mi nabraja što su sve gledali. Nije da nije bilo kulturnog života u Njemačkoj, ali sve je to bilo nekako improvizirano. Mala scena i to... Dolazili su nam i gosti iz domovine, Fabijan Šovagović i drugi. Ali to nije to. Uglavnom, to je bila hrvatska estrada s nastupima u neakvim restauracijama. Malo programa, mnogo piva i janjetine, pjesme po željama... I nije kultura imala neko posebno mjesto u životu. Nakon desetosatnoga radnog dana na "baušteli" nije nikomu ni bilo baš do "Hasanaginice" ili "Dunda Maroja". Pivo, čips, TV..., zaspali u fotelji, to su uglavnom bili sadržaji.*

Od svih tih kulturnih vrhunaca izdvojit ću boravak Fabijana Šovagovića.

I kad nikoga od nas više ne bude, sjat će sunce nad oranicama.

Još Hrvatska nij' propala...

Došao je u društvu Ibrice Jusića, otprilike na početku rata. Organizacija nikakva, ali daj što daš. Ibrica i Fabijan zabavili su publiku iznad očekivanja.

Nakon nastupa večera u užem društvu. Već sam dogovorio intervju. To baš nisam volio, ali što ćeš, posao je posao. Stereotipna pitanja, stereotipni odgovori, možeš isključiti kasetofon i prepisati prethodni intervju, samo izmijeniti imena. Svi naši gosti *rado nastupaju za dijasporu, imaju razumijevanja za nas, shvaćaju naš položaj...*, i tako dalje, i tako dalje. Drukčije, mnogo drukčije bilo je s Fabijanom. Nudi mi nagodbu. Nema intervjua. *Pričat ćemo, a ti napiši što hoćeš!* I ovaj prijateljski ti, nametnuo mi je tako da se ne može odbiti. *Pa neće valjda Slavonac Slavoncu biti Slovenac!* To je bio argument. Društvo oko nas pije žilavku, a nas dvojica nazdravljamo mineralnom. – *E, što ti je život...*, kaže s uzdahom i sjetom na licu. Ali, teška bolest uskratila mu je mnoge životne radosti. On to podnosi stoički i disciplinirano. Priča o svome životu, o bolesti. – *Radio sam u vrtu i odjednom... nešto kao žaruljica u glavi... puče... ugasi se...* Poslije kažu: *moždani udar, imo si sreću! Ma ništa ja... nema bolova. Ej, jesi gledao "Sokol ga nije volio"? Nisi! A i kad bi! Evo, imam video-kasetu, poklanjam ti je. To smo tako... ali nije loše. Vidjet ćeš!*

FABIJAN OSTAJE FABIJAN

Za vrijeme razgovora mene muči dvojba. Razgovaram li doista s Fabijanom Šovagovićem, slavnim glumcem, ili s Đukom Begovićem, jednim od likova kojega je on tako vjerno prenio. Ali ipak, to je Fabijan. Nismo lokalpatrioti, ali razgovaramo o Slavoniji. – *Znaš li ti kako ono Tadijanović kaže: I kad nikog od nas više ne bude, sjat će sunce nad oranicama...*

E da znaš, Fabijane, imao je pokojni Tadijanović pravo. Danomice prolazim pokraj spomenika, kojega mu je još za života podigao grad Slavonski Brod. Na spomeniku su upravo ti stihovi i uvijek ih pročitam. I sjetim se tebe. I sunce doista sja.

Mojoj ženi druženje bez pjesme nije druženje. Započinje pjesmu: *Slavonac sam, time se ponosim...* Fabijan prihvata. Da ne bih i ja morao pjevati, uzimam fotoaparat, fotografiram društvo. Skrećem pažnju na to da smo nas trojica Slavonaca u tome društvu dijaspora, ostali su Dalmatinci, pa ne bi bilo zgodno da Slavonija dominira. – *Nu, samo vi pivajte, baš ste smišni* – kaže Šima Jukić, vlasnica restauracije. – *Ma ovog Vabijana moram poljubiti. A sliku ću metiti ovdje, nek svako vidi. Samo nemoj mi je zaboravit napraviti. E svitu moj, da i to doživim!*

No valja natrag u Brod i u sadašnjost. Karte su nabavljene. S dužnim poštovanjem ulazim u dvoranu "Ivana Brlić-Mažuranić". Opet naviru sjećanja, ovoga puta iz jako davnih vremena. Poduzeće "Oriolik", u kojem sam nekada radio, uređivalo je interijer dvorane i ja sam tu proveo dosta vremena. Veselio sam se puštanju dvorane "u pogon", ali kako

U šetnji s Čukom

znate, sve je ispalo drukčije. Ipak, došao je i za mene taj čas. Nakon trideset i pet godina. I dok se zastor diže, teško mi je sakriti suze.

Kazališne predstave su *muss* u mojemu životu. I uvijek je sjećanje na najobičniju predstavu prisutno. Na Fabijana. U "Revizoru" je nastupao njegov sin Filip. Odličan glumac, ali Fabijan ostaje Fabijan. Teško mi je izgovoriti ono *pokojni*.

CROATIA REMSCHEID PROTIV CROATIE SOLINGEN

U Njemačkoj ima mnogo društava koja u svojem nazivu nose: – *Kulturno-umjetničko i športsko...* Kako izgleda *kulturno-umjetničko*, to smo sada vidjeli, a kako izgleda ono – *i športsko?*

Uglavnom su to nogomet i kuglanje. I onda, uglavnom nedjeljom poslije podne. "Croatia" Remscheid protiv "Croatie" Solingen. Publike mnogo više nego na njemačkim utakmicama istoga ranga. I svi se poznaju. Igrači su većinom druga generacija naših imigranata, pokoji Nijemac, pokoji "vječni mladić"... Igrači govore njemački, publika uglavnom navija hrvatski, a ima i bisera poput: – *Kemp-fajte, kempfajte* – što bi trebalo značiti; – *Borite se, borite se!* Moj sin je igrao, bolje reći, branio, za "Croatiju" Remscheid pa sam i ja dosta vremena provodio na igralištu. A trebalo je o tome i pisati. O Bože, što sam ja sve radio u životu. I još te vuku za rukav; – *Ej, u četvrtak moraš doći u Langerfeld. Kuglamo protiv "Croatie" iz Düsseldorfa. Jesi li čuo da je Vinko sada kod nas. Moramo pobijediti. Doći ćeš, zar ne?!...*

Nekako mi ovo pisanje za Maticu dobro dođe. Osvježim uspomene i neke stvari koje su se prije dogodile, a sada s ove vremenske distance dobivaju drugo značenje. Više od godinu dana živim u Hrvatskoj i ni jednoga časa nisam se pokajao. Ne kažem da je Hrvatska Eldorado, ali nije ni Bangladeš. Ako ne tražiš konflikte, nećeš ih niti imati. Kvaliteta moga života u Hrvatskoj je neusporedivo veća nego što je to prije bila.

Čuko je sklopio prijateljstvo s bakom, mojom punicom. Dok sam ja u kazalištu, oni se druže. Kod bake smije gotovo sve; ležati na kauču, jesti napolitanke, voda ne može biti dovoljno svjež. Pričaju o svemu i svačemu. Oni isto tako jako vole kazalište, pogotovo predstave koje dugo traju. ■

“MOJ ŽIVOT JE MUZIKA”

Nakon osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja pri pulskoj i riječkoj Glazbenoj školi, svoje sam učenje nastavio u Londonu, na Trinity College of Music, gdje pohađam studij u klasi prof. Natalije Pavlutskaye. Usavršavam se i kod prof. Bernardom Greenhousa u SAD-u, objasnio je Stjepan Hauser

Za Stjepana Hausera s pravom možemo reći da je još jedna u nizu hrvatskih glazbenih zvijezda, čija je sjajna glazbena karijera započela u izvadomovinstvu. Mnogobrojna priznanja i sjajni nastupi diljem Europe, kao i onaj nedavno održan na Gala svečanosti za Princa Charlesa u Buckinghamskoj palači u Londonu, veliko je priznanje mladom virtuozu iz Hrvatske. Stoga na stranicama našega mjesečnika donosimo intervju s ovim darovitim glazbenikom.

Kada je započelo vaše druženje s violončelom?

— Kada sam imao 4,5 godina prvi sam put čuo zvuk violončela i odmah je ostavio snažan utisak na mene. Iako sam bio zaista mali sjećam se da sam osjetio posebnu čaroliju i vibracije koje pruža taj instrument. To mi je bio najugodniji zvuk koji

sam do tada, a i do danas čuo. Logično je stoga bilo da se moji izbor učenja violončela nametnuo od rane mladosti. Nakon osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja pri pulskoj i riječkoj Glazbenoj školi, svoje sam učenje nastavio u Londonu, na Trinity College of Music, gdje i trenutačno pohađam studij u klasi prof. Natalije Pavlutskaye. Usavršavam se i kod prof. Bernarda Greenhousa u SAD-u.

Potječete li iz glazbene obitelji? Od koga ste naslijedili dar za glazbu?

— Glazba je sastavni dio moje obitelji! Ne možemo zamisliti život bez glazbe. Moja je majka profesor metodike glazbe pri pulskom Sveučilištu Jurja Dobrile, sestra je muzikolog i glazbeni kritičar, a brat je student trombona pri Jazz akademiji u Grazu. Iako moj otac nije glazbeno obrazovan, ima veliki senzibilitet i dar za glazbu, te smatram da sam od njega naslijedio taj dar.

Opišite nam glazbeni put do Londona?

— Put do Londona dogodio se neplanirano. Sadašnju mentoricu upoznao sam na jednom od seminara u Hrvatskoj. Tada me je, zajedno sa svojim suprugom, velikim violončelistom Alexandrom Ivashkinom, pozvala na studij u London. Nakon dugotrajnog kontaktiranja odlučio sam se prijaviti na audiciju za upis. Unatoč velikoj konkurenciji, bio sam prvi na listi i tako se nametnuo ostanak

Kako to da ste odabrali upravo London za glazbeno usavršavanje?

— S obzirom na to da London kotira kao jedan od najvećih svjetskih centara za klasičnu glazbu, smatrao sam, a tako je i danas, da omogućuje stjecanje novih kontakata te napredovanje u karijeri

Družite li se s Hrvatima u Londonu? Nedostaje li vam domovina?

— Da, strašno mi nedostaje moj kraj. Katkad mi je i teško što sam toliko daleko, i ne prođe dan da ne slušam Olivera. Umro bih bez njega. Što se pak tiče hrvatske zajednice u Londonu, nisam sasvim siguran koliko je ona živa, jer nemam vremena za druženja. Dan mi je prilično ispunjen obvezama, a svakim slobodnim trenutkom, kojih je uistinu malo, koristim se za odmor i mir.

Što za vas znači nedavni nastup pred princom Charlesom?

— Naravno da je to nevjerojatna čast, to više što sam svjestan da se takva prigoda pruža malobrojnima. Bilo je doista sjajno na koncertu. Čak sam i upoznao princa Charlesa i na kratko razgovarao s njim. Nažalost, fotografiranje je bilo strogo

Razgovarala: **Željka Lešić**

Sa Vladimirom Šeksom i Terezom Kesovijom

zabranjeno pa nemam fotografiju s koncerta, a ni s princem, što je prava šteta.

Kako vas se dojmio nastup?

— Zadovoljan sam s nastupom u Buckinghamskoj palači, a oduševljen je bio i princ Charles. Čestitke za koncert uputio mi je i osobno nakon koncerta. Posebno mi je bilo drago što sam ostvario suradnju s najrespektabilnijim glazbenicima, posebno izabranim članovima Londonske filharmonije. S njima sam, naime, svirao komornu glazbu.

Vaši planovi za budućnost?

— Radni mi je raspored maksimalno popunjen koncertnim obvezama za sljedećih nekoliko mjeseci, a planovi se rađaju iz dana u dan.

Hoćete li se skoro predstaviti hrvatskoj publici? kada?

— Redovito se predstavljam hrvatskoj publici u Istri, pa ću

tako i ovog ljeta održati nekoliko koncerata ondje. Tako, primjerice, 26. lipnja sviram na Festivalu barokne glazbe u Rovinju, 10. srpnja ću vjerojatno nastupiti u pulskoj Areni, a 25. istog mjeseca u Eufrazijevoj bazilici u Poreču, te 27. srpnja u pulskom samostanu sv. Franje...

Jeste li u kontaktu s hrvatskim glazbenicima?

— Ne mogu se baš pohvaliti da sam u pretjeranom kontaktu s našim glazbenicima. U kontaktu sam s onim glazbenicima s kojima sam se družio i prije svojeg odlaska u Englesku. To su pretežito moji prijatelji iz školskih klupa.

Kako vidite svoju glazbenu karijeru u budućnosti i kanite li se možda vratiti u domovinu?

— Nadam se velikoj karijeri i dovoljnom broju koncerata da mogu živjeti od toga. Ne mogu se zamisliti kao profesora. Mislim da bih bio užasan i strog. Za sada ne razmišljam o povratku u Hrvatsku, ali ću se i dalje truditi dolaziti što češće

Koja bi bila vaša poruka mladim glazbenicima?

— Moja poruka mladim glazbenicima jest da se ne trude biti netko drugi, nego da pokušaju pronaći svoj izričaj. Neka se ne srame unijeti svoje ideje, zamisli i emocije u glazbu! ■

ENG It can rightly be said of Stjepan Hauser that he is yet another in a series of Croatian music celebrities whose brilliant musical career started abroad. The numerous acknowledgements and brilliant performances across Europe are a testimony to this young Croatian violoncellist.

Hrvatski violončelist Stjepan Hauser, iako tek u ranim dvadesetim godinama, već je nastupao kao solist s vodećim orkestrima u zemlji i inozemstvu u najprestižnijim dvoranama i festivalima diljem Europe. Osim u Hrvatskoj, gostovao je i u Sloveniji, Nizozemskoj, Irskoj, Belgiji, Austriji, Engleskoj, Albaniji, Italiji, Njemačkoj, SAD-u i Francuskoj sa senzacionalnim debijima u Wigmore Hallu, St George's Bristolu te St. Martin in the Fieldsu. Suradivao je s najeminentnijih svjetskim umjetnicima i pedagozima. Sada je student u Londonu u klasi prof. Natalie Pavlutskeye, te u Bostonu pod vodstvom Bernarda Greenhousa. Osvojio je međunarodnu MBF Music Education Award 2005. i 2006. godine, prestižnu Frankopan Fund Award te J & A Beare Prize for Classical Concerto. Dobitnik je prve nagrade na Vivian Joseph Classical Concerto natjecanju, prve nagrade na Leonard Smith & Felicity Young natjecanju te prve nagrade na Vera Kantrovich Bach Competition 2007. U listopadu 2006. nastupio je kao jedini izabrani violončelist na veličanstvenom koncertu u čast i u prisutnosti Mstislava Rostropovicha, u Palazzo Vecchio u Firenci, nakon kojeg je maestro opisao Hausera kao najtalentiranijega mladog violončelista kojeg je ikad čuo. Stjepan je član The Greenwich Trio, koji je formiran od troje iznimno nadarenih umjetnika i koji postiže visoke međunarodne rezultate.

Zadarske Morske orgulje i Sunce u Veneciji

Na pravi će i originalan način ove godine Hrvatska biti prisutna na 11. *venecijanskom bijenalu arhitekture*: predstavljanjem simultane projekcije prostora i života uz "Morske orgulje" i noćne instalacije "Sunce" arhitekta Nikole Bašića na zapadnom dijelu zadarskog poluotoka. Za svoj nastup Hrvatska je dobila prestižan izložbeni prostor u Arsenalima, veličine 110 četvornih metara, neposredno uz Corderie, gdje, kako je rekao izbornik arhitekt Branko Siladin, udarnu izložbu postavlja nositelj koncepcije ovogodišnjega bijenala, vodeći kritičar i teoretičar arhitekture Aaron Betsky. Bitno je napomenuti da u realizaciji "Morskih orgulja" i instalacije "Sunce" arhitekt Bašić nije bio sam, pomogli su mu, naime, glazbenik Ivica Stamač i ing. Vladimir Androćec, stručnjak za hidrauliku mora. U realizaciji pak hrvatskog nastupa sudjelovat će i asistent izbornika Hrvoje Hrabak, urednik kataloga Vlado Mattioni i organizator provedbe nastupa povjesničar umjetnosti Branko Franceschi.

I na kraju pogledajmo kada bismo mogli posjetiti Veneciju i biti ponosni što smo Hrvati: 11. venecijanski bijenale održat će se od 14. rujna do 23. studenoga 2008.

Pripremila: **Anči Fabijanović**

Krhotine u Madridu

Film "Krhotine" Jelene Bračun izabran je za prikazivanje u konkurenciji originalnih kratkih dokumentarnih filmova na međunarodnom festivalu dokumentarnog filma "Documenta Madrid 08", koji se održava u svibnju, izvijestio je Hrvatski filmski savez (HFS). Taj osmominutni eksperimentalni video, u kojem su uporabljeni animirani i dokumentarni materijali, nastao je na temelju knjige "Krhotine" autoričine tete Željke Čorak.

Glavni poticaj za film bila je obiteljska prošlost redateljice i Željke Čorak, koja se pojavljuje kao narator, odnosno prenositelj povijesti. Kao što naziv videa i knjige kaže, riječ je o krhotinama povijesti, osoba i predmeta. Jelena Bračun rođena je u Zagrebu 1980., a diplomirala je 2005. na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Film "Krhotine" ostvaren je lani u produkciji HFS-a, a prikazan je na filmskom festivalu "ZagrebDox" i na Danima hrvatskog filma. "Documenta Madrid" je festival koji pokušava što bolje odraziti socijalnu, kulturološku, ekonomsku i političku stvarnost.

Izložba fotografija Toše Dabca u Parizu

Izložba Toše Dabca 'Ljudi s ulice / Drugi pogled' Arhiva Tošo Dabac, nakon predstavljanja u Angersu, upravo traje u Parizu, u *Galeriji Pont-Neuf*, a radovi se mogu pogledati do 13. lipnja. Odmah valja naglasiti da je Galerija Pont-Neuf poznata po reprezentativnim programima koji se, među ostalim, temelje na promociji umjetnosti zemalja srednje Europe, odnosno predstavljanju umjetnika iz zemalja koje uskoro ulaze u Europsku uniju. Iako je Tošo Dabac tridesetih te pedesetih i šezdesetih godina vrlo mnogo izlagao širom svijeta, kao npr. u Švicarskoj, Engleskoj ili Americi, francuska publika dugi niz godina nije mogla vidjeti njegovu samostalnu izložbu.

Što se dakle može vidjeti na izložbi u Galeriji Pont-Neuf? Fotografije Toše Dabca, iz ciklusa nastalog tridesetih godina prošloga stoljeća 'Ljudi s ulice' (30 fotografija), te 9 radova (većih formata: 100 x 100 cm) koji su bile predstavljeni zagrebačkoj publici na nedavnoj izložbi, potkraj prošle godine, u *Galeriji Forum*. U ovom, drugom slučaju riječ je o devet fotografija iz do sada nepoznata Dabčeva ciklusa poetikom bliskih fotografiji Bauhauza i Nove objektivnosti. Izložbom se želi dodatno potvrditi činjenica kako radovi Toše Dabca pripadaju vrhuncima europske fotografije druge polovice 20. stoljeća. Dostupni su dakle u Parizu do 13. lipnja.

Maksim Mrvica na Olimpijskim igrama

U kolovozu će se održati veliki sportski spektakl - Olimpijske igre u Kini, a Olimpijski odbor i kineska nacionalna televizija odabrali su Maksima Mrvicu kao autora glazbe za najavne 'špice'. Nedavno je sjajni Mrvica, koji je vrlo popularan i cijenjen upravo u dalekoj Kini (pa i drugdje po Aziji!) gdje ima bezbroj obožavatelja, imao niz uspješnih koncertnih

nastupa u Hrvatskoj, pa je uz ostalo svirao i u Zagrebu, u Koncertnoj dvorani *Vatroslava Lisinskog*. Prije negoli je otputovao dao je izjavu za hrvatske medije: - Izuzetno mi je drago što su me pozvali iz Ol, sada ću se, nakon odrađenih koncerata, uhvatiti toga. Radim s Tončijem Huljićem, Alanom Bjelinskim i Matom Meštrovićem, koji rade aranžmane. Angažirali su me s više strana: kineska vlada da sviram Olimpijskom odboru i za snimanje najava za Igre. Sve je to velika čast", objasnio je za Maksim, koji već u Kini snima prvi od pet spotova. Postoji mogućnost da popularni crossover glazbenik zasniva uživo na otvaranju Ol, ali kako i sam kaže: - Bila bi to najveća čast, ali ne treba trčati pred rudo. Moji promotori rade na tome, pa što bude. - Činjenica je jedno: osim što ćemo biti ponosni na brojne sportaše koji će zastupati boje Hrvatske na Ol u Kini, cijelom će nas svijetu kroz svoje glazbeničko umijeće u pravom svjetlu predstaviti i Maksim Mrvica. A to je zaista velika čast!

Novi film Zrinka Ogresta u Karlovym Varima

Nedavno je Zrinko Ogresta dovršio postprodukciju svojega petog igranog filma, drame "Iza stakla". Posebno je intrigantno da će film hrvatsku premijeru imati na festivalu u Puli (od 19. do 26. srpnja), ali će dva tjedna ranije film doživjeti svoju svjetsku premijeru. Bit će to na prestižnom festivalu u Karlovym Varyma - od 4. do 12. srpnja. Ogrestin peti film će se u Češkoj u glavnome programu natjecati za ugledni Kristalni globus. Podsjetimo čitatelje da je na tom istom festivalu Ogresta 2004. godine svojim prethodnim filmom "Tu" osvojio srebro!

Za film "Iza stakla" napravljena je kopija s engleskim titlovima, namijenjena inozemnim festivalima. Evo što o filmu kaže Zrinko Ogresta: - "Iza stakla" je intimistički, mali film, u njemu nema ni ratnih ni aktualnih društvenih odraza. Pitao sam se može li jedan takav hrvatski film zaintrigirati filmski svijet. Zbog svega toga se poradi izbora u glavni program Karlovym Vary osobito veselim i nadam se da bi to moglo pripomoći promjeni percepcije i o ovdašnjim filmovima i o ovdašnjem prostoru. Dodajmo kako je riječ o dojmljivoj i dinamičnoj drami, snimljenoj tako da uspješno slika neurozu gradske svakodnevice.

Uskoro: Hrvatski srednji vijek u Beču

Remek-djela hrvatskoga srednjovjekovlja, koja je domaća publika imala prigodu vidjeti prije godinu i pol u *Galeriji Klovićevi dvori*, na izložbi "Prvih pet stoljeća hrvatske umjetnosti", gostovat će u jesen 2009. godine u Dijecezanskom muzeju u Beču, smještenome u neposrednoj blizini katedrale sv. Stjepana. Kako saznajemo od Biserke Rauter-Plančić, kustosice te velike izložbe (i sadašnje ravnateljice Moderne galerije), glavni autor izložbe Nikola Jakšić koncipirao ju je s mišlju da bi mogla ugledati svjetlo dana i na inozemnim destinacijama, poput Venecije, Milana, Rima ili Pariza. Naravno, ideja je ovisila o financijskim mogućnostima, pa smo sretni zbog činjenice da su naš zahtjev odlučili podržati Ministarstvo kulture i Grad Zagreb. Dakako, i austrijska strana snosit će dio troškova, kaže Rauter-Plančić. Zagrebačka je izložba imala 80 djela, u Beču će biti predstavljen izbor od 50 djela. Izložba će okupiti najdragocijenije izložke, među kojima i karolinške relikvije iz Nina, moćnike iz zadarske zlatarske radionice iz zbirke crkvene umjetnosti u Zadru, zlatni nakit iz nekropola u dalmatinskom zaleđu... Bečka publika moći će vidjeti i umjetnine od bjelokosti iz Riznice zagrebačke katedrale i Strossmayerove galerije... U pripremi izložbe, koja pokazuje hrvatski doprinos rano-srednjovjekovnoj umjetničkoj europskoj baštini, sudjelovao je tim eminentnih stručnjaka, a hrvatsko nacionalno blago bit će u središtu pozornosti likovne sezone 2009. u Beču.

ŠOKAČKI HRVATI U BAČKOJ

VOJVODINA - U velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru u petak 4. travnja, održana je osnivačka skupština Udruge građana "Urbani Šokci". Osnivačkoj skupštini su prisustvovali ugledni gosti. Cilj Udruge je njegovanje nacionalnih i kulturnih običaja bačkih Hrvata, posebice Šokaca, očuvanje njihove baštine, specifičnog šokačkog govora i književnosti, narodnih nošnji, te zaštita njihovih prava i sloboda kao Hrvatske nacionalne manjine koje im garantira Ustav. Statut Udruge je jednoglasno usvojen a potom su

predloženi kandidati za predsjedništvo: *Ružica Jelić, Ivan Šimunov, Petar Pašić, Marija Šeremešić i Zlatko Gorjanac*. Predloženi članovi su jednoglasno izabrani. Predsjednici udruge Mariji Šeremešić, predsjedništvu i svim članovima je čestitala i *Vera Erl* predsjednica udruge "Šokačka grana" iz Osijeka. Marija Šeremešić se zahvalila na kumstvu "Šokačke grane" udruzi "Urbani šokci". Naime, ime "Urbani Šokci" je sa dopuštenjem uzeto sa međunarodnih okruglih stolova "Šokačke grane".

OBNOVLJENA VEZA BUŠEVEC - KOLO-SLAVUJ

BUŠEVEC - Subotu i nedjelju, 5. i 6. travnja Folklorni ansambl gradišćanskih Hrvata *Kolo-Slavuj* gostovao je u selu Buševcu nedaleko Zagreba. Riječ je o ponovno uspostavljenoj suradnji s tamošnjim folklorima iz Ogranaka seljačke sloge koja je započela sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Ogranak seljačke sloge Buševac prošle je godine gostovao u Beču kad su bili gosti Kolo-Slavuja. Tada je dogovoren uzvratni nastup gradišćanskih Hrvata. Gosti iz Austrije u svom nastupu predstavili su pjesme i plesove iz svojeg bogatog repertoara. Folklorashe je u ime Ogranaka seljačke sloge pozdravio predsjednik Nenad Rožić, koji se je zahvalio predsjednici Kola-Slavuj Gabrieli Novak-Karall za nastup. Buševčani su bili oduševljeni programom Gradišćanaca te su svaku koreografiju popratili srdačnim aplauzom.

SKUPŠTINA HDS-a U PRISIKI

MAĐARSKA - Hrvatska državna samouprava iz Mađarske svoju redovitu skupštinu održala je sredinom travnja u Prisiki, gradišćanskohrvatskom selu u zapadnoj Mađarskoj, s nakanom da zastupnici upoznaju ovaj dio Gradišća. Nakon zasjedanja skupštinari su posjetili zgra-

du Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, gdje ih je vlč. Štefan Dumović, župnik i donator, srdačno pozdravio i govorio o radovima obnove, o izlošcima kojima će se urediti muzej. Spomenuo je da ima 2902 sačuvanih knjiga, a za njih nema dovoljno vitrina, pa je zamolio pomoć od županijskih manjinskih samouprava da svaka kupi po jednu kako bi se knjige čuvale na odgovarajućem mjestu. Skupštinari, zadovoljni obnovom zgrade i posjetom Gradišću, razgovarali su o tome da bi i iduće skupštine dobro bilo održati po regijama.

PREDSTAVLJENA MONOGRAFIJA ŠOPRONA

MAĐARSKA - "Šopron grad kulture i suradnje" naslov je knjiga koje su predstavljene 11. travnja u Šopronu u svečanoj dvorani bivše zgrade županijske skupštine. Autori knjige(a) pisane i izdane na hrvatskom jeziku u Zagrebu (a prevedene i izdane i na mađarskome, u prijevodu Franje Pajrića, i na hrvatskom, u Budimpešti u jednoj knjizi) jesu: Nikola Benčić, Dragutin Feletar, András Krisch, Franjo Pajrić, Sándor Sarkady i Imre Tóth. Dakle, uz promociju knjige na hrvatskome, Šopron grad kulture i suradnje, koju je izdala Izdavačka kuća *Merdijani* iz Samobora predstavljeno je i dvojezično izdanje knjiga koju je tiskala nakladna kuća *Croatica*. Predstavljajući knjiga sudjelovali su i načelnik grada Šoprona Tamás Fodor, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, kao i autori obaju izdanja, te urednici hrvatskog izdanja Petar Feletar i Franjo Pajrić.

POČAST ZRINSKOM I FRANKOPANU U BEČKOM NOVOM MJESTU

AUSTRIJA - Predstavnici hrvatskog Veleposlanstva u Austriji, Družbe braće hrvatskog zmaja, hrvatskih udruga u Beču i povijesne postrojbe Zrinske garde iz Čakovca, obilježili su 27. travnja 337. godišnjicu pogubljenja velikana hrvatske povijesti, Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana u Bečkom Novom Mjestu. Premda je grob u Bečkom Novom Mjestu prazan, jer su Zrinski i Frankopan ekshumirani 1907. godine, a posmrtni ostaci preneseni u zagrebačku katedralu, on je i dalje najdostojnije okupljalište Hrvata izvan domovine, kao spomen na njihovu pogibiju, rekao je član Družbe Braća hrvatskog zmaja Milan Kruhek. Na grob i spomen ploču položeni su vijenci. Misa zadušnica služena je prije podne u župnoj crkvi u Malom Borištvu u Gradišću.

Hrvatski stihovi iz Gradišća

Stihovi Antona Slavića pripadaju tradicionalnoj struji gradišćanskohrvatskoga pjesništva, onoj struji koju su njegovali svećenici i učitelji kao najvažniji čuvari materinskoga jezika i narodnosne samobitnosti

U izdanju nakladničke kuće Hrvata u Mađarskoj "Croatica" objavljena je reprezentativna knjiga sabranih stihova gradišćanskohrvatskoga narodnog svećenika i pjesnika Antona Slavića. Knjigu je uredio najistaknutiji gradišćanski Hrvat, akademik HAZU-a, dr. Nikola Benčić. Benčić je napisao vrlo instruktivan predgovor zbirci pod naslovom "Putnik med sviti".

Anton Slavić (Antonius Szlavich) rođen je u hrvatskome selu Plajgoru (mađ. Olmód, njem. Bleigraben) 10. lipnja 1934. Plajgor pripada arhipelagu gradišćanskohrvatskih sela koja su nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije pripala Mađarskoj. Njegovo rodno selo, kao i većina hrvatskih naselja u Mađarskoj, nalazi se blizu mađarsko-austrijske granice. Nakon Drugoga svjetskog rata u pograničnim krajevima uveden je strogi policijsko-vojni režim. Nakon 1948. mnoge su hrvatske obitelji iz ovih krajeva bile uhićene i azilirane u dalekim mađarskim krajevima na istoku zemlje. Kao student Pedagoške visoke škole u Pečuhu, Slavić je 1956. pobjegao u Austriju. To je tada učinio i Nikola Benčić, kao i deseci tisuća mađarskih rodoljuba nakon neuspjela pokušaja zbacivanja prosovjetskoga komunističkog režima. U emigraciji Slavić je uspio upisati slavistiku u Bonnu, ali je taj studij prekinuo kako bi upisao teologiju. Za svećenika je zaređen 15. srpnja 1965. u Kölnu. Nakon ređenja mladomu je svećeniku povjereno dušobrižništvo za Hrvate "gastarbajtere" u području Kölna. Godine 1989. uspjelo mu je prijeći u austrijsku biskupiju Željezno (njem. Eisenstadt) u kojoj živi najviše gradišćanskih Hrvata.

Napisao: Đuro Vidmarović

Snimka: Hrvatske novine (Željezno)

Vlč. Anton Slavić predstavlja svoju zbirku pjesama

Djelovao je kao župnik u Filežu i Mijenovu.

Zbirka "Plajgorski zvoni" podijeljena je u sljedeće tematske cjeline: "Pjesme moje"; "Za dicu"; "Bilanca žitka"; "Na domaćem pragu"; "Naša crikva"; "Rodna jesen"; "Gradišće"; "Na životnom mostu"; "Priatelji moji"; "Komunizam"; "Ugarska 1956."; "Hrvatska" i "Kalendarke". Iz navedenih je naslova vidljivo da Slavić reagira na sve životne situacije, odnosno da je raspon njegovih pjesama na predmetno-tematskoj razini pod snažnim utjecajem najvećega gradišćanskohrvatskog pjesnika Mate Meršića Miloradića.

S postojeće vremenske distance vrlo su zanimljive Slavićeve pjesme političkog karaktera. To su npr. "Ugarska 1956."; "Ugarska, probudi se"; "Bigunci"; "Bigunci - Mađari 1956."; "Ugarski Božić 1956." itd. Vlč. Slavić ima neokrnjenu hrvatsku povijesnu svijest. Zbog toga je snažno reagirao kada je na Republiku Hrvatsku izvršena velikosrpska agresija. U pjesmi "Napad na Hrvatsku" on piše: *Europa nek šuti, / zarasli su nje puti / Prema Hrvatskoj u krvi / Ku tirana sila davi, / Ka kriči, 'sad pomozite, / Iz sna se jur probudite.*

Isti motiv nalazimo u pjesmi "Hrvat-

ska 1991.", zatim u pjesmi "Prošnja za Hrvatsku", "Hrvatska rana", "Bigunci iz Hrvatske", "Sudbina Hrvata". Vrlo je potresna Slavićeva pjesma "Vukovar", u kojoj se nalaze stihovi: *Ubijadu dicu, stare / Rušu svetinje, oltare, / Sve će nam je drago, sveto, / To j' njim djavolsko, proketo / Na rodnoj hrvatskoj grudi, / Tudjinac Hrvatu sudi.*

Stihovi Antona Slavića pripadaju tradicionalnoj struji gradišćanskohrvatskog pjesništva, onoj struji koju su njegovali svećenici i učitelji kao najvažniji čuvari materinskoga jezika i narodnosne samobitnosti. Iako ne spadaju u vrh poetskih dostignuća ovoga hrvatskoga ogranka, oni su svjedok vremena u kojem je pjesnik živio, svjedoci jezičnih problema i tegoba s kojima se susretao i koji su ga odredili kao pisca.

Za nas u Hrvatskoj Slavićevi stihovi svjedoče o osjećajima jednoga manjinskog pjesnika koji, unatoč činjenici stvarne i povijesne otrgnutosti od matičnog naroda, iskreno suosjeća s tim narodom i njegovim stradanjem. ■

ENG The Croatica publishing house of Croatians in Hungary has released a representative book of the collected verse of Burgenland Croatian preacher and poet Anton Slavić. The poetry of Anton Slavić follows the traditional mainstream of Burgenland Croatian poetry.

"Na svjetlo dana istinu iznijeti"

U Drugome svjetskom ratu i poraću ubijena su četiri hrvatska biskupa, 523 svećenika, 80 bogoslova, 38 sjemeništara gimnazijalaca, 17 časne braće laika i 31 časna sestra

Nisam u životu pročitao strašniju ni tužniju knjigu od Bakovićeve crne knjige komunističkih zločina, naslovljene *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*. Gradska vijećnica u Zagrebu nedavno je bila premala da primi sve koji su htjeli nazočiti predstavljanju kapitalnoga djela Ante Bakovića o stradanju svećenika i časnih sestara u dvadesetom, najkrvavijem stoljeću u povijesti ljudskog roda. Nazočan je bio i kardinal Josip Bozanić.

Sedamnaest godina don Ante Baković skupljao je građu, pripremao, istraživao žrtve partizanskih, komunističkih zločina nad hrvatskim svećenicima, časnim sestrama, bogoslovima, sjemeništarcima i časnom braćom. Broj je zastrašujući. Iz priloženog grafikona u Bakovićevoj knjizi je vidljivo da su, primjerice u Českoj i Slovačkoj, koje imaju gotovo dvostruko više stanovnika, ubijena 34 svećenika, a u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini 663. Zločini Titovih partizana ruše sve rekorde zla na tlu Europe, pa je primjerice u Njemačkoj ubijeno 330 svećenika, u Sloveniji 220, u Poljskoj 187, u Albaniji 67, u Mađarskoj 10. Dakle, držimo primat u broju mučenika koji su stradali u Drugome svjetskom ratu i poraću. Taj neslavni rekord sve do nedavno bio je tabu tema, sve dok don Ante Baković nije argumentirano, riječju i slikom, iznio na vidjelo svu strahotu i grozotu, koju su Titovi partizani nanijeli hrvatskom narodu i Katoličkoj crkvi u prošlom stoljeću.

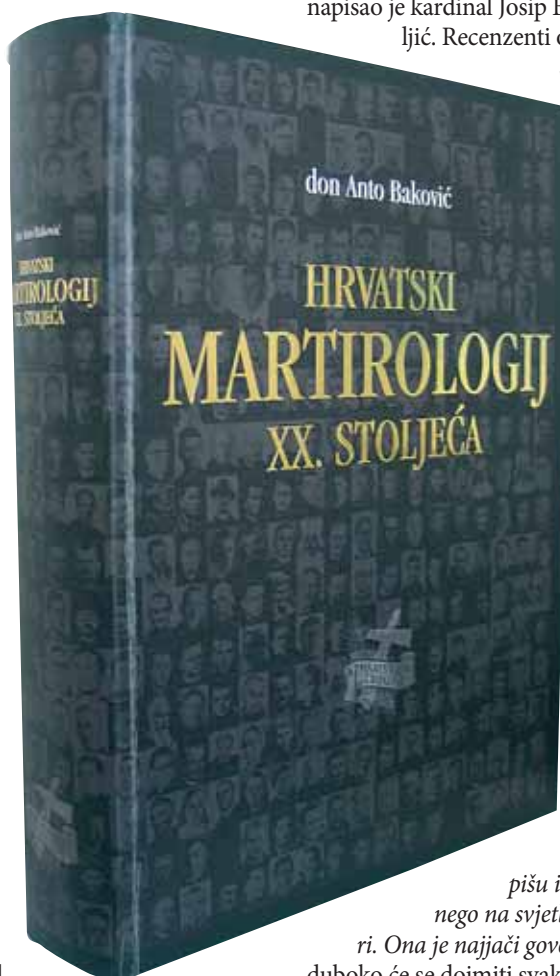
Ubijali su u ratu, ubijali u poraću, ubijali u crkvama, ispred oltara, u sakristijama, u crkvenim prostorijama, u dvorištima, u biskupskim i župnim dvorima, Bože moj, i nitko od njih nije odgovarao. Mnogi su sa svojim zločinima otišli u grob, pred Božje lice.

Od njih 663 mučenika najstariji Vid Putica bio je teško bolestan, nepokretan, imao je 82 godine, a najmlađi Ivan Skender bio je sjemeništarac od 12 godina. Na masovnim stratištima bez

ikakva suda i saslušanja ubijeno je 109 svećenika i bogoslova (Bleiburg, križni put, Macelj, Jazovka, Daksa, Široki brig...) i ostale jame i masovne grobnice diljem Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Od 663 ubijena, njih 338 zvjerski su mučili prije smrti. Ubijena su 4 biskupa, 523 svećenika, 80 bogoslova, 38 sjemeništara gimnazijalaca, 17 časne braće laika, 31 časna sestra.

Uvodnu riječ ovom monumentalnom Bakovićevu djelu napisao je kardinal Josip Bozanić, predgovor kardinal Vinko Puljić. Recenzenti ove velike knjige jesu akademik Franjo Šanjek i doktor Juraj Kolarić.

Kardinal Bozanić, među ostalim, piše: *Monumentalni prvi svezak "Hrvatski martirologij XX. stoljeća" neka posluži istraživanju i proučavanju onog razdoblja koje je katolička crkva u hrvatskom narodu dala mnogo mučenika. Crkva je u svim razdobljima ovjenčana mučenicima, pa njima je i iz progona uvijek izlazila ojačana. Njima dugujemo poštovanje i zahvalnost, iskazujući im ga i na ovakav način.* Mislio je, dakako, na Bakovićev način predočivanja stradanja hrvatskih svećenika i časnih sestara. Kardinal Vinko Puljić pak piše u predgovoru: *U nekoliko navrata u susretu s mladima bilo studentima ili srednjoškolcima počeo sam iznositi neke zgode ili nezgode iz života pod komunizmom, te sam primijetio da me čudno gledaju i ne razumiju. Za njih su to neshvatljive priče. Zato je ova knjiga, koliko god bila teška i krvava, ali je utkana u naš sadašnji hod. Teško nama ako drugi o nama pišu i govore. Nije potrebno samo optuživati, nego na svjetlo dana istinu iznijeti, neka istina govori. Ona je najjači govor. Moć riječi i istine Bakovićeve knjige duboko će se dojmiti svakoga tko je bude čitao.*

ENG We feature a review of Ante Baković's book *Hrvatski martirologij XX. Stoljeća* (20th Century Croatian Martyrology), which delves into the atrocities committed against the Croatian clergy during World War II and the post war period. Four bishops, 523 priests, 80 students of divinity, 38 seminarians, 17 lay brothers and 31 nuns were killed at the time.

Tomislav Gabrić
ONE HEART FOR TWO HOMELANDS

(Jedno srce za dvije domovine)

Tomislav Gabrić, poslovni čovjek i istaknuti član hrvatske zajednice u Kaliforniji i SAD, u zbirci pripovijedaka *One Heart for Two Homelands* (Jedno srce za dvije domovine) opisuje sud-

bine 15-ak svojih prijatelja Hrvata koji su 50-ih godina bježali iz tadašnje Jugoslavije i stigli u Ameriku. "Ovdje su priče o ljudima koji su napuštali svoja rodna mjesta 1950-ih. Što ih je na to nagnalo? Pričaju nam sada, otprilike pedeset godina nakon što se to dogodilo", piše Gabrić. On opisuje kako je ilegalni prelazak granice bio gotovo jedini način izlaska iz Jugoslavije. "Većinu bi uhvatili graničari i bili bi osuđeni i služili zatvorske kazne, a kada su pušteni, bijeg su pokušavali opet i ponovo". Nakon izbjegličkih logora i Europe, mogli su izabrati između SAD, Južne Amerike, Kanade i Australije. Junaci Gabrićevih priča, od kojih neki više nisu među živima, su Joso Krile iz Stona, Mike (Mijo) Botić iz Novog Kaštela, Nikola Vasilj iz Međugorja, Tomislav Mamić iz Imotskog, Petar Artuković iz Klobuka, Veljko i Krunoslav Masina s Ugljana, Ivan Mihaljević, Vjekoslav Balin, Petar Marović, te Toni i Tina što su jedina izmišljena imena u knjizi.

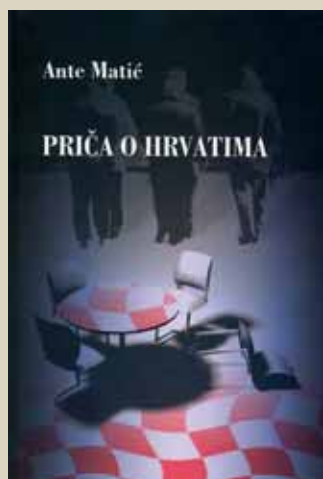

Dražen Katunarić i Franjo Mlinac (ured.)

SUTIVAN - KULTURNA POVIJEST

Litteris, Zagreb, 2008.

"Kad se prvi poljubac sunca javi iza Mosora, preleti modrinu valovlja, dopre do još usnulih kamenih kuća i upiše blagu rumen, Sutivan se doima kao jutro svijeta, objava vedrine, izbijanje života iz mraka kaosa..." Tim riječima uvodi nas Dražen Katunarić u priču o jednome našem *malom mistu*, Sutivanu na otoku Braču, ispričanoj u monografiji "Sutivan - Kulturna povijest", u izdanju Litterisa. Riječ je o raskošnom divot izdanju s priložima 20-ak suradnika, što su ga zajednički uredili književnik i nakladnik Dražen Katunarić i umjetnički fotograf Franjo Mlinac. Osim onog "pravog" Sutivana, tog malenog mjesta srca mog - kako je pjevao veliki Tin Ujević (čija je majka također bila s Brača), postoji i onaj "iseljenički" Sutivan kojem je posvećeno posebno poglavlje nazvano "Druga domovina". Ova monografija smatra se i poklonom Sutivanu i njegovim zaljubljenicima u 10. godini osnivanja Općine Sutivan.

Ante Matić
PRIČA O HRVATIMA

HKD Napredak, Sarajevo – Split, 2008.

Roman književnika Ante Matića "Priča o Hrvatima" objavljen u sunakladništvu sarajevskoga i splitskog ogranka Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" predstavljen je 24. travnja u Knjižnici Sesvete. O romanu su govorili književnik Anđelko Vuletić, aforističar Janko Bučar i autor. Je li ovaj veliki Matićev rad sociologi-

ja, povijest, filozofija, književnost ili proročanski tekst, upitao je Vuletić dodavši kako je roman "Priča o Hrvatima" sve to zajedno u jednom. "Smisao romana je ispričati priču o krivotvorenju biografije", napomenuo je Matić dodavši kako je roman tek prvi dio zamišljene trilogije. Roman "Priča o Hrvatima" (259 str.) strukturiran je u dvadeset i četiri poglavlja, kroz koje autor prati sudbinu glavnoga lika i njegovih drugova iz "ludare" pokraj jankomirske šume. Ante Matić (1945.) objavio je više knjiga proze i pjesama, među kojima i knjigu "Lijepa naša tuđina". Ovo mu je prvi roman.

#1 WORLDWIDE #1 IN CROATIA

Take advantage and enjoy
the best of Croatia!

Cavtat
Dubrovnik
Makarska
Malinska, Krk
Rovinj
Osijek
Poreč
Rovinj
Pula
Rijeka
Split
Zadar
Hvar
Zagreb

20% POPUSTA HRVATSKIM
ISELJENICIMA za najam Hertz vozila u
Hrvatskoj!

Hertz Croatia
reservations@hertz.hr
Matica tours
goga@matiss.hr
www.hertz.hr

Hertz
Rent a Car

Neponovljiv orkestar izvrsnih tamburaša

Koncertnu dvoranu Vatroslava Lisinskoga, 6. svibnja u Zagrebu, treću godinu zaredom u *Šokačkoj rapsodiji*, preplavila je glazba orkestra u kojem je sviralo 122 najboljih hrvatskih tamburaša iz 22 mjesta Lijepe naše. Njima su se pridružili i gosti – Hrvati iz inozemstva, Aleksander Ribitza iz Uzlopa (Austrija) i Georges Kostenjak iz Liega (Belgija). "Ove godine s pravom govorimo o najboljima, o hrvatskoj tamburaškoj reprezentaciji, jer je posebno povjerenstvo, nakon što je preslušalo muziciranje gotovo 200 svirača iz cijele Hrvatske, izabralo orkestar od oko 122 tamburaša koji su izveli ovogodišnji program. Ponosni smo što je *Šokadija* i ove godina okupila ponajbolje tamburaše iz domovine i iseljeništva i zakazujemo sastanak i iduće godine", istaknuo je Martin Vuković, predsjednik društva zagrebačkih Slavonaca *Šokadija*. Nakon ovogodišnjeg koncerta u prepunom Lisinskom orkestar 100 tamburaša zasvirat će i izvan granica domovine Hrvatske. Prvi u nizu je koncert u Beču, 14. svibnja 2009. godine. (Željka Lešić)

Filharmonijski hommage Dediću

Dugo najavljivan zajednički koncert Zagrebačke filharmonije i Arsena Dedića u dvorani Vatroslav Lisinski bio je glavni slavljenički potez na domaćem terenu povodom Dedićevog sedamdesetog rođendana i pedesete godišnjice rada. Nije mala stvar kada ti na slavlje dođu predsjednik vlade i ministar kulture, kako su to učinili Ivo Sanader i Božo Biškupić Dediću u Lisinskome. Filharmonijski hommage rodonačelniku domaće autorske

pjesme bio je podijeljen u dva dijela; u prvom je izvođena Arsenova glazba iz filmova i televizijskih serija, s dirigentom Pavlom Dešpaljem, a nakon stanke na red su došle pjevane Dedićeve pjesme pod ravnanjem Josipa Cvitanovića i Valtera Sivilottija. U završnom dijelu na pozornici smo vidjeli Zabranjeno pušenje uz gudače Zagrebačke filharmonije u "Takvim sjajem može sjati", te "O mladosti", među koje su se umiješale nova "Pijanist" s gostovanjem Matije Dedića na klaviru i "Djevojka za jedan dan". Klap-sko ishodište Arsenova rada predstavila je klapa Maslina s a capella izvedbom Zaludu me svitovala mati i u duetu s Arsenom otpjevanim Odlaskom Tina Ujevića.

Novi album Borisa Novkovića

Nedavno objavljeni trinaesti studijski album Borisa Novkovića naziva *Zapisan u tebi* donosi 12 novih pjesama, koje 90 posto autorski pripadaju samom Borisu. Kako Boris ističe riječ je o 12 pjesama od kojih svaka može biti zaseban singl. Najavni singl je pjesma *Otkada je otišla*, koja ima jednu specifičnu melodiju i čvrsti pop-rock zvuk. Zatim tu je prekrasna balada *Gdje si ti* posvećena Đorđu Novkoviću, a pjesma koje će zasigurno postići veliku uspjeh kod slušatelja je *Ne kuni se*, koja zvuči trendovski i mogla bi zaintrigirati različitu publiku. Album *Zapisan u tebi* nosi naziv po istoimenoj pjesmi, odnosno refrenu pjesme, u kojem je Boris vidio određenu simboliku u stihovima koji govore da svatko ima nekog zapisanog u sebi na ovaj ili onaj način.

Pripremio: **Toni Kovač**

Nikša i Ivana pjesmom do pobjede

U velikoj završnici druge sezone emisije "Zvijezde pjevaju" pobijedili su pjevački par Nikša Kušelj i Ivana Kindl. Oni su u finalu bili bolji od Karmele Vukov Colić i Danija Stipaničeva. Duete je tijekom emisije ocjenjivao stručni žiri i gledatelj HTV-a. Parovi su izveli po tri pjesme u finalnoj večeri, dvije stare i po jednu novu. Šou, vrlo sličnog formata kao "Ples sa zvijezdama", rađen je također prema licenci BBC-a, koji u originalu ima naziv Just the Two of Us. U ovom glazbeno-zabavnom spektaklu natjecalo se osam pjevačkih parova sastavljenih od poznatih glazbenika i osoba iz našeg javnog života. Točnije svaki par sastojao se od profesionalnog pjevača, mentora, i njegovog "učenika" koji ima određeno glazbeno iskustvo. Duete je tijekom emisije ocjenjivao stručni žiri (Husein Hasanefendić, Ksenija Erker, Martina Tomčić i Rajko Dujmić) i gledatelj Hrvatske televizije, koji su za svoje favorite mogli glasovati cijeli tjedan.

Ovacije Renati Pokupić i Placido Domingo

Kraljevska opera u Madridu- Teatro Real imala je od 26. ožujka do 11. travnja na repertoaru operu Tamerlano Georga Friedricha Haendela. Jednu od glavnih uloga u tom Haendelovu remek-djelu pjevala je hrvatska mezzosopranistica Renata Pokupić. Zahvaljujući uspjesima koje je ta darovita mlada pjevačica pretežito usmjerena glazbi baroka postigla u svijetu, glavni engleski stručnjak za ranu glazbu maestro Paul McCreesh s

kojim je već nastupala ranije, uvrstio ju je i u ovaj svoj projekt koji je ostvario s engleskom ekipom suradnika. Predstava u kojoj je slavni tenor Placido Domingo po prvi put nastupio u ulozi Bajazeta, postigla je velik uspjeh kod publike. Renta Pokupić ispraćena je dugim aplauzima i ovacijama.

Gostovanje Hrvatskog baroknog ansambla u Argentini

Koncertom u benediktinskom samostanu Sv. Vida, 19. travnja, završeno je vrlo uspješno gostovanje Hrvatskog baroknog ansambla u Argentini koje je, uz potporu Ministarstva kulture RH i Grada Zagreba, organiziralo Veleposlanstvo RH u Buenos Airesu. Hrvatski barokni ansambl najveći je i najugledniji hrvatski sastav za staru glazbu koji je u proteklom desetljeću svojim nastupima osvojio nepodijeljene ovacije stručne kritike i publike u zemlji i inozemstvu. Prvi nastup HRBA održan je u Zlatnom salonu Gradske vijećnice u gradu La Plati – *Salon Dorado de la Municipalidad de La Plata*, glavnom gradu provincije Buenos Aires. Nastup je organiziran uz podršku hrvatske udruge *Raices Istrianas* koje ove godine obilježava 10. godišnjicu svog postojanja.

HR TOP 10

zabavna

- 1 Baruni** - Svanut će jutro puno ljubavi
album: Svanut će Jutro Puno Ljubavi, 2007. / HRF 2008.
- 2 Danijela** - Ko će tebe mi zaminit
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 3 Halid Bešlić** - Čardak
album: Halid Bešlić 08, 2008. / Hit Records
- 4 Hari Varešanović & Žera** - Dok Miljacka protiče
Hit Records
- 5 Prva liga i Druge** - Vila
album: Dora, 2008. / Dora 2008.
- 6 Mate Bulić** - Nije čaša kriva što je čaša
album: Kako Mi Je, Tako Mi Je, 2007. / Hit Records
- 7 Antonija Šola** - Gdje je srce tu je dom
album: Dora, 2008. / Dora 2008.
- 8 Miroslav Škoro** - Srce jako je
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 9 Kraljevi ulice & 75 Cents** - Romanca
album: Dora, 2008. / Dora 2008.
- 10 Rajko Suhodolčan** - Nek se zna
album: HRF, 2008. / HRF 2008.

pop&rock

- 1 Toše Proeski** - Još i danas zamiriši trešnja
album: Igra Bez Granica, 2007. / Hit Records
- 2 Nina Badrić & Ljiljana Petrović Butler** - Kralj života mog
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 3 Luka Nižetić** - Zapleši sa mnom
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 4 Lana** - Pronađi me
Hit Records
- 5 ET** - Prazan stan
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 6 Ruswaj** - Dobar dečko
album: HRF, 2008. / HRF 2008.
- 7 Stampedo** - Špricer
album: Možda Stvarno, 2008. / Aquarius Records
- 8 Kolodvor** - Sat
Menart
- 9 Gibonni** - Dvije duše [Acoustic]
album: Acoustic/Electric, 2007. / Dallas
- 10 Gibonni ft. Urban & Maya Azucena** - Posoljeni zrak i razlivena tinta [Acoustic]
album: Acoustic/Electric, 2007. / Dallas

Dvanaest tisuća mališana u Lisinskome

Zagrebačka "palača glazbe", odnosno Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskoga, proteklih je dana bila ispunjena djecom negoli i jedno drugo razdoblje tijekom godine. Razlog je bio četvrti po redu tjedan glazbe za djecu i mladež, koji je priredila Hrvatska glazbena mladež, organizacija najzaslužnija za intenzivno bavljenje onima kojima tek treba približiti svijet glazbe i privući ih u koncertne dvorane. A ovaj projekt namijenjen je upravo najširem krugu djece vrtićke, osnovnoškolske, pa i srednjoškolske dobi. U prošla četiri proljeća HGM na ovom projektu surađuje sa Zagrebačkom filharmonijom, a ovog puta u "Lisinskome" ukupno oko 12 tisuća djece slušalo i gledalo izvedbe "Peće i vuka" Sergeja Prokofjeva te multimedijski projekt "Čarolija filmske glazbe" iz serijala "Gospodar prstenova", za koji je glazbu napisao Howard Shore.

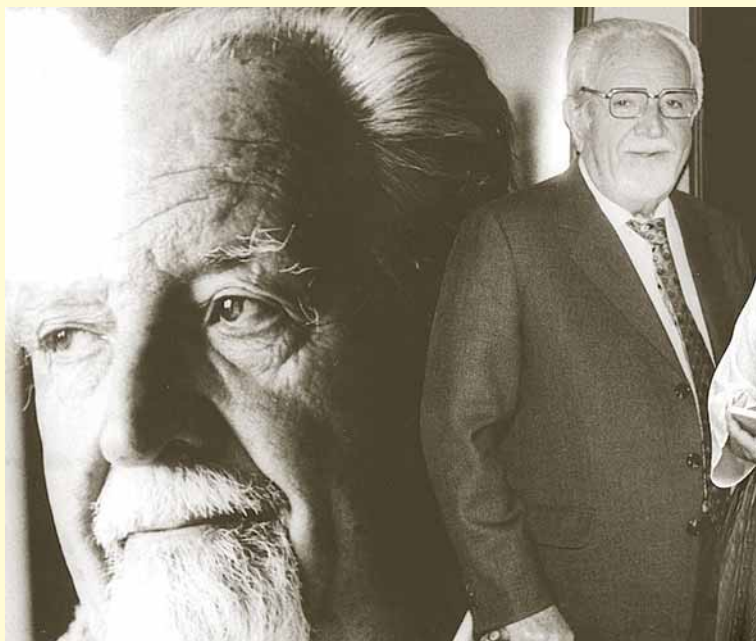
Hrvati najduhovitiji narod Europe

Časopis "Readers Digest" proveo je zanimljivo istraživanje o duhovitosti građana, prema kojem su Hrvati najduhovitiji narod u cijeloj Europi! Od ispitanika u deset hrvatskih gradova, čini se kako su građani grada Zagreba najspremniji za šalu. U spomenutoj anketi provedenoj u desetak hrvatskih gradova rado se našalilo više od polovice slučajnih ispitanika. Glavni urednik časopisa "Readers Digest Hrvatska", Goran Miletić rekao je kako je Zagreb završio na prvom mjestu kao najduhovitiji grad. Blizu su Osijek, Split i Varaždin. Na devetom mjestu je Zadar, na desetom Karlovac. Kad se rezultati najduhovitijih usporede s Europom, nakon Hrvatske koja je na prvom mjestu slijede Mađarska, Velika Britanija, Rumunjska, Poljska i Finska.

Pripremila: **Mirna Jagodić**

Enigma velikoga skupljača

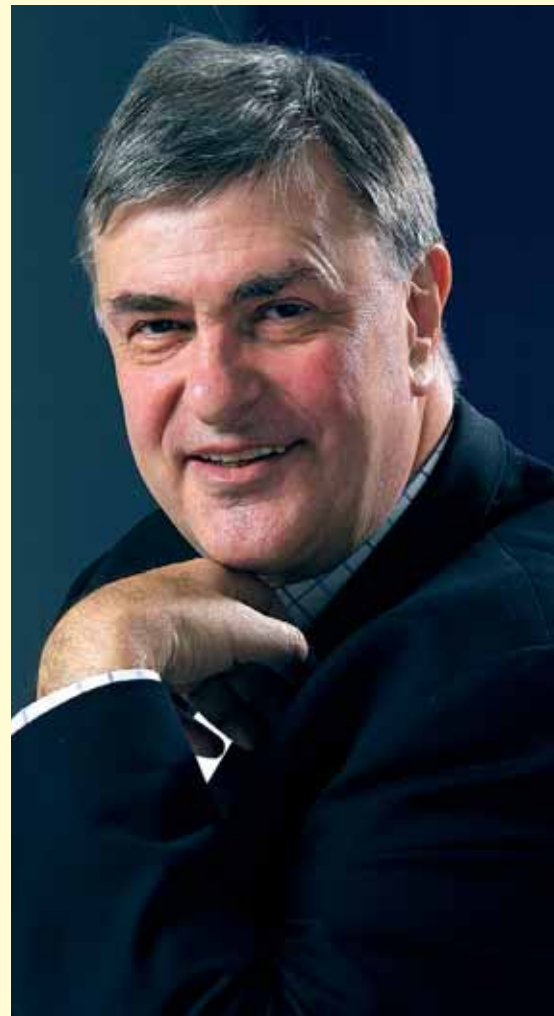
Bogata kolekcija zagrebačkog Muzeja Mimara koja s više od 3700 djela obuhvaća gotovo sva razdoblja svjetske povijesti umjetnosti, tijekom godina privlačila je podjednako pažnju stručne i šire javnosti baš kao i njezin sakupljač - Ante Topić Mimara. Mimara je rođen točno prije 110 godina: enigmatski kozmopolit, koji se nije sramio svoga seljačkog podrijetla, rođen je 7. travnja 1898. godine u seocetu Koruška u Dalmatinskoj zagori. Mimarin život bio je iznimno uzbudljiv, no u istoj mjeri tajnovit, isprepleten legendama, koje su dolazile iz vlastitih i tuđih usta. Kao nepobitne zasluge za hrvatsku kulturu ostaju njegova donacija zagrebačkoj Galeriji Strossmayer i donacija koja se danas nalazi u Muzeju Mimara. Mimara je preminuo 17. srpnja 1987., i nije dočekao otvorenju Muzeja koji je predstavljao njegov životni san.

Karta za Peking Martine i Sandre je u džepu

Natjecati se na Olimpijskim igrama san je svake sportašice i sportaša kojeg će ove godine, nakon iscrpljujućih treninga, čudesne upornosti i odricanja ostvariti Sandra Šarić i Marina Zubčić. U kolovozu će te naše prvakinje u taekwondou na pekinškim borilištima dati sve od sebe kako bi se kući vratile okićene medaljama. Na ulici možete ih susresti besprijeekorno našminkane i odjevene u uske traperice. Doimaju se krhko, potvrđujući izreku da izgled vara jer bi, zlu ne trebalo, mogle s nekoliko laganih udaraca svladati sve dečke uokolo.

Do kolovoza popunjen itinerer

Nakon snimanja u Švicarskoj i Austriji Goran Milić se trenutno nalazi na putovanju u Kinu, gdje prikuplja materijal za emisije koje će popratiti ljetne Olimpijske igre. "Nakon toga kratki odmor, a onda odlazak na Euro 2008. odakle ću imati dnevna javljanja", pripovijeda Milić i dodaje kako će tijekom srpnja, po povratku, montirati kineske emisije, a od prvoga kolovoza otići na zasluženi godišnji odmor. A kada su njegove želje u pitanju, Milić kaže kako bi svakako volio ponovno vidjeti Argentinu, Australiju, Južnu Koreju... Budući da najčešće putuje poslovno, rado bi na barem petnaestak dana otišao negdje samo s ruksakom, ne brinući se o rokovima, terminima javljanja, prikupljenim materijalima i svemu što prati putovanja u radnom aranžmanu.

Diplomatska vina za humanitarnu akciju DORE

U subotu, 19. travnja na Cvjetnom trgu u Zagrebu održana je promocija i humanitarna prodaja diplomatskih vina. Sva vina dolaze izravno iz tradicionalnog vinogradskog prigrorskog kraja, iz ekskluzivnog boutique podruma Nespeš Badela 1862. Vina su barikirana i dozrijevala pod posebnom pažnjom stručnjaka i počasnih kumova diplomata, opremljena diplomatskom putovnicom, a koriste se isključivo u humanitarne svrhe. Diplomatska vina prezentirali su i prodavali predstavnici Badela, revije *Svijet u čaši*, supruge diplomata i poslovnih ljudi, te osobe iz javnog i kulturnog života, naravno uz neizostavne djelatnike i volontere okupljene u HO DORA. Uz druženje posjetitelja i znatiželjnika oko našeg štanda na Cvjetnom trgu, kupnjom ovog diplomatskog vina zasigurno će uživati svi dobri ljudi koji su kupnjom omogućili da ova humanitarna akcija uspije.

Veliko slavlje hrvatskog zajedništva kroz šport

Na kraju svi sudionici su izrekli mnoge riječi pohvale domaćinima na račun odlične organizacije i prave domaće atmosfere, a i ja kao iskusan novinar mogu reći da je ovo jedna od najboljih manifestacija izvandomovinskih Hrvata kojoj sam ikada nazočio

Zajednička fotografija svih sudionika prvenstva

U drugom po veličini švedskom gradu Göteborgu od 10.-11. svibnja održano je 2. Europsko nogometno prvenstvo klubova koje su utemeljili Hrvati iz domovine. Sudjelovalo je 8 momčadi iz cijele Europe. Prema ranijoj odluci Europskog vijeća hrvatskih nogometnih klubova, organizator turnira je bio KF Velebit, kojem je na čelu nogometne sekcije Robert Mikulić, ujedno i predsjednik Europskog i Svjetskog Vijeća. Dodajmo da je dugogodišnji predsjednik KF Velebit Marinko Bazina, a klub ima nekih dvadesetak sekcija. Nazočila je i delegacija Povjerenstva HNS-a za iseljeničke klubove na čelu sa predsjednikom Perom Šarićem, tajnikom Marjanom Rogićem, uz članove Dragutina Kneževića u ime MVPEI i Nenada Zakariju u ime Hrvatske matice iseljenika, te Zlatkom Nakićem, tajnikom Županijskog nogometnog saveza u Šibeniku, koji je bio Povjerenik natjecanja.

Već u petak, 9. svibnja, počelo je okupljanje ekipa iz cijele Europe. Održan je svečani ručak na kojem su nazočili predstavnik nogometnog saveza Švedske Jan Albertsson, načelnik gradske uprave

zadužen za potporu volonterskim udrugama u Göteborgu Pjotr Kieszkil, te vlč. Stipo Šošić, dušobrižnik za područje zapadne Švedske i predstavnici sponzora i društveno-političkog života. Nazočili su i vrlo popularni švedski reprezentativci hrvatskog podrijetla Teddy Lučić i Jozo Matovac. Iste večeri u klubu se uz večeru i glazbu upoznala i družila hrvatska nogometna mladost iz cijele Europe. Neki od njih dan ranije igrali su u svojim natjecanjima da bi putovali noću stotine,

a jedan klub čak 1500 km autobusom, kako bi sudjelovali. Iste večeri Europsko vijeće, Povjerenstvo i predstavnici klubova održali su radnu sjednicu na kojoj su među inim izvučeni i parovi natjecanja.

U subotu točno u 10 sati u jutro, po prekrasnom sunčanom vremenu (+25 C) počelo je svečano otvorenje mimohodom sudionika. Nakon intoniranja hrvatske i švedske himne, nazočne je u ime domaćina pozdravila Dijana Vukušić, predsjednica Saveza hrvatskih društava

KF Velebit - prvak 2. Europskog prvenstva

Pripremio: **Nenad Zakarija**
Snimila: **Bernarda Banić**

u Švedskoj i dužnosnica kluba Velebit, a zatim i član uprave Nogometnog saveza Göteborga Ulf Karlsson i predsjednik tog Saveza Bert Andersson. Oni su u svom govoru naglasili ugled koji hrvatski nogomet uživa u Švedskoj, ali i u ugled koji KF Velebit uživa u ovdašnjoj sredini. Kao primjer toga spomenuli su da je tu danas i delegacija vrhunskih škotskih nogometnih djelatnika koje je doveo kako bi vidjeli hrvatsku kvalitetu, gostoprimstvo i prijateljsku atmosferu.

Predsjednik Povjerenstva i član Izvršnog odbora HNS-a Pero Šarić pozdravio je nazočne, naglasivši važnost ovakvih okupljanja za hrvatsko zajedništvo i očuvanje hrvatskog identiteta u stranom svijetu.

Nakon cjelodnevnih razigravanja nastavilo se večerom, glazbom i plesom u klupskoj dvorani, a u sobi za sastanke održana je sjednica Europskog vijeća, uz nazočnost članova Povjerenstva i HNS-a, te predstavnika gradišćanskih Hrvata Mate Kličkovića, predstavnika Hrvatskog svjetskog kongresa (zaduženog za nogometnu sekciju) Danijela Lucića i gosta iz Melbournea, predsjednika Saveza hrvatskih nogometnih klubova Australije i Novog Zelanda i člana Svjetskog vijeća, Ivana Vuletića.

Uz proceduralna pitanja i izvješća o djelatnostima i situaciji u raznim dijelovima Europe koje pokriva EV, usvojena je ranija odluka da se iduće Europsko prvenstvo 2010. g. održi u Švicarskoj, a predstavnik švicarske Ivica Dusparić predložio je kao termin mjesec svibanj, što je prihvaćeno. Druga važna tema je bio prijedlog Predsjednika EV-a Roberta

Petar Šarić i Mirjana Bohanec uručuju pobjednički pehar

Robert Mikulić predaje zastavu predstavniku idućeg domaćina EP 2010. u Švicarskoj Ivici Duspariću

Mikulića da se Vijeće proširi primanjem predstavnika nacionalnih manjina i Hrvatskog svjetskog kongresa. Nakon duže diskusije oko ulaska HSK-a, čemu se protivio predstavnik Njemačke Ivica Orlović, prijedlog je prihvaćen glasovanjem (4:1). S obzirom na proširenje, dogovoreno je da u buduću broj sudionika bude povećan na 9 klubova kako bi Njemačkoj ostala tri predstavnika. Zatim su se i sudionici sjednice pridružili zajedničkoj večeri kojoj su nazočile i upravo pristigle predstavnice RH-e Mirjana Bohanec-Vidović, pomoćnica ministra vanjskih poslova i Blaženka Babić, prva tajnica veleposlanstva RH u Stockholmu.

U nedjelju, i dalje po prekrasnom vremenu već od 10 sati počele su utakmice za konačni poredak, a u finalu su se našle momčadi Velebita i NK Dinamo Ottakring. Sudio je Hrvat, Miro Ukalo-
vić, inače internacionalni sudac FIFE. U vrlo borbenoj, ali fer utakmici Velebit

je slavio s 2:0 i time postao pobjednik 2. Europskog prvenstva. Po završetku utakmice održana je predaja trofeja kao i turnirska zastava idućem organizatoru, Švicarskoj. Na kratkoj sjednici svi nazočni su izrekli mnoge riječi pohvale domaćinima na račun odlične organizacije i prave domaće atmosfere, a i ja kao iskusni novinar mogu reći da je ovo jedna od najboljih manifestacija izvandomovinskih Hrvata kojoj sam ikada nazočio.

Onda je došao onaj najteži trenutak-trenutak rastanka, ali uvijek sa nadom i željom ponovnog sastanka, ako Bog da za dvije godine u Švicarskoj. **(Više o dojmovima i Hrvatima u Švedskoj u idućem broju)** ■

ENG The 2nd European Football Championship of clubs founded by Croats from the homeland was held in Gothenburg from May 10th to 11th with 8 teams from Austria, Switzerland, Germany, France and Sweden taking part.

ZAVRŠNICA TURNIRA ZA POREDAK OD 1. DO 8. MJESTA GÖTEBORG 11.05.2008.			
Ekipa	Rezultat		Ekipa
HKD GRADISCE	3	0	CROATIA NÜRNBERG
DINAMO MÖHLIN	3	0	ZRINSKI
CROATIA BERLIN	1	0	CROATIA VILLEFRANCHE
VELEBIT	2	0	DINAMO OTTAKRING

KONAČNI POREDAK	
MJESTO	EKIPE
1.	K.F VELEBIT (Švedska)
2.	NK DINAMO OTTAKRING (Austrija)
3.	S.D. CROATIA BERLIN (Njemačka)
4.	A.S. CROATIA VILLEFRANCHE (Francuska)
5.	N.K. DINAMO MÖHLIN (Švicarska)
6.	KUSV ZRINSKI WAIBLINGEN (Njemačka)
7.	HKD GRADISCE (Austrija)
8.	KSD CROATIA NÜRNBERG (Njemačka)
Najbolji vratar: MALJIC EDUARD/ DINAMO OTTAKRING	
Najbolji strijelac: GAVRILOV DEJAN /K.F.VELEBIT- 7 golova	
Najbolji igrač: IVICA SKILJO / K.F. VELEBIT	
Fair Play: N.K. DINAMO MOHLIN	

DINAMO PRVAK, ODLAZI LUKA MODRIĆ

Deseterostruki hrvatski prvak Dinamo ispratio je s Maksimira Rijeku sa 6:1 i tako na najbolji način završio još jednu impresivnu sezonu. Modrić su osvojili 82 boda, uz gol-razliku 91:34 te na kraju imali 28 bodova više od drugoplasiranoga Slavena Bila je to i predzadnja utakmica Luke Modrića u dinamovom dresu jer se on, još nakon uzvratne utakmice finala Kupa Hrvatske, seli u Englesku. Luka je naime potpisao za Tottenham za rekordni iznos od 25 milijuna eura. Drugo mjesto pripalo je na kraju Slaven Belupu, koji je remizirao (0:0) u Šibeniku. Osijeku, bodovno izjednačenom sa Slavenom, pobjeda u Zaprešiću nije pomogla da dođe do druge pozicije, dok je Hajduk nakon poraza od Zagreba u Kranjčevićevoj od 2:1 na kraju tek peti. Koprivničani su tako osigurali plasman u Kup UEFA, zajedno s Hajdukom, kao sudionikom finala Kupa. Iz 1. HNL ispalo je Međimurje, dok će zaprešićki Inter u kvalifikacije za ostanak protiv drugoplasirane momčadi Druge HNL-a, Hrvatskog dragovoljca. U odlučujućoj utakmici 2. HNL za plasman u Prvu ligu, igrali su izravni konkurenti, Hrvatski dragovoljac i Croatia Sesvete. Sesvećani su slavili s 1:0 i tako prvi put u povijesti kluba ušli u Prvu ligu. Inače, najbolji strijelac sezone kraju je igrač Zadra Želimir Terkeš s 21 zgoditkom.

BILIĆ ODREDIO IGRAČE NA EP U AUSTRIJI

Izbornih hrvatske nogometne reprezentacije odredio je 23 igrača koja će igrati na predstojećem Europskom prvenstvu u Austriji i Švicarskoj. Vratari su Stipe Pletikosa (do sada nastupio 67 puta za reprezentaciju), Vedran Runje (4) i Mario Galinović (2). Braniči su Dario Šimić (97 nastupa / 3 pogotka), Robert Kovač (72), Josip Šimunić (61/ 3), Vedran Ćorluka (18), Danijel Pranjić (9), Dario Knežević (6/1), Hrvoje Vejić (1). U veznom redu igrat će: Niko Kovač (75/12), Darijo Srna (54/15), Jerko Leko (51/2) Niko Kranjčar (40/7), Luka Modrić (24/3), Ivan Rakitić (6/1), Ognjen Vukojević (3/1), Nikola Pokrivač (bez nastupa). Napadači su: Ivica Olić (52/9), Ivan Klasnić (27/8), Mladen Petrić (22/9), Igor Budan (4/0), Nikola Kalinić (bez nastupa). U pričuvu su Manuel Pamić (bez nastupa) i Anas Sharbini (bez nastupa).

MEDALJE GIMNASTIČARIMA I BRAĆI SKELIN

Filip Ude i Robert Seligman osvojili su srebrnu i brončanu medalju u vježbi na konju s hvataljkama na Europskom prvenstvu u Lausannei. To je povijesni uspjeh hrvatske gimnastike, nakon 1957. godine kada je Ivan Čaklec osvojio prvu hrvatsku medalju, bronzu, također na konju s hvataljkama. Hrvatski dvojac bez kormilara Siniša i Nikša Skelin osvojili su prvo mjesto u finalu prve ovogodišnje veslačke regate Svjetskog kupa u Münchenu.

Pripremla: **Nikolina Petan Šutalo**

NOVI-STARI PRVACI HRVATSKE

Rukometašice koprivničke Podravka Vegeta osvojile su 15. naslov prvakinja Hrvatske. Koprivničanke su obranile naslov četiri kola prije kraja prvenstva pobjedom u derbiju protiv zagrebačke Lokomotive. Odbojkaši zagrebačke Mladosti obranili su naslov prvaka Hrvatske. U odlučujućem susretu posljednjeg, 10. kola Lige za prvaka Mladostaši su s 3:0 slavili kod izravnog konkurenta - Zagreba. Vaterpolisti zagrebačke Mladosti novi su prvaci Hrvatske, nakon četiri godine dominacije dubrovačkog Jug Croatia osiguranja. Žapci su slavili u finalu doigravanja protiv Gospara s 3-1 u pobjedama. U potpuno izjednačenoj utakmici dvije ponajbolje europske momčadi tek su nakon izvođenja peteraca razriješile pitanje pobjednika. Rukometaši CO Zagreba 15. su put u 17 godina igranja tog natjecanja osvojili Kup Hrvatske. Oni su u finalu svladali PIPO IPC iz Čakovca s 39:26 i time ponovno osvojili dvostruku titulu.

KARATISTI EUROPSKI PRVACI

Na 43. Europskog prvenstva u karateu koje se početkom svibnja održavalo u Tallinu Hrvatska je dobila dva europska prvaka. Mirna Šenjug je ponovila prošlogodišnji uspjeh popevši se i po drugi puta u karijeri na najviše postolje europskog seniorskog prvenstva u konkurenciji kata pojedinačno, a zlato je prvi put u karijeri osvojio i Danil Domdjoni. Ženski kata tim je osvojio srebro, dok je Neven Martić bio brončani. Hrvatska je time postala treća karate nacija Europe prema osvojenim medaljama, a od nas su samo bolje Španjolska s 5 zlata i Italija s 2 zlata, ali i dva srebra više.

IZVRSNA BLANKA

Najbolja hrvatska sportašica Blanka Vlašić pobijedila je na svojem prvom velikom visaškom natjecanju sezone na otvorenom preskočivši na Super Grand Prix mitingu u katarskoj Dohi 203 centimetra. To je ujedno i najbolji rezultat sezone, a Splićanka je nastavila nevjerojatnu seriju pobjeda iz prošle sezone, koja je produžena na nevjerojatna 23 natjecanja. Blanka je bila uvjerljivo najbolja, ostavivši iza sebe drugoplasiranu Ruskinju Anu Čičerovu na 196 cm. Blanka je lani slavila u Dohi s rekordom mitinga (204 cm).

JUG CO VICEPRAK EUROPE

Vaterpolisti Juga CO usprkos sjajnoj borbi nisu uspjeli skinuti Pro Recco s europskog trona. U reprizi prošlogodišnjega finala branitelj naslova Talijani su opet slavili zahvaljujući samo голу prednosti. Dubrovčani su se u finalu bez isključenih Boškovića i Markovića, najboljih igrača i strijelaca, veličanstveno borili protiv najskuplje i najbolje organizirane ekipe u Europi. Treba istaknuti kako su u odlučujućim trenucima Jugovu igru nosili golobradi mladići od 17 i 20 godina, Sandro Sukno i Maro Joković i na fantastičan način parirali najbolje plaćenim igračima današnjice. Momčad Pro Recca sastavljena je, naime od ponajboljih reprezentativaca raznih zemalja. Jugaši su izborili produžetke i čak nakon prvoga vodili s 12:11, no na kraju su poraženi s 12:13. U utakmici za treće mjesto Vasas je nadvisio Mladost s 8:6. Bila je to slaba predstava hrvatskih prvaka, koji su loše igrali i u obrani i u napadu.

NA KRAJU OTON

- Bimbo, nećeš vjerovati, ali poduzeće nam je još uvijek u 100-postotnom domaćem vlasništvu!

SPLIT, 15. -28.09. 2008. Foyer HNK

HVAR, 19. 07. - 30.07. 2008. Ljetnikovac Hanibala Lucića

TRIESTE, 28.06.-07.07. 2008. Salone degli Incanti

OPATIJA, 16.-26. 06. 2008. "Juraj Šporer"

PULA, 30. 05.-13. 06. 2008. Dom hrvatskih branitelja

ZAGREB, 12.-26. 05. 2008. Muzej Mimara

IVAN VUČETIĆ
1858.
JUAN VUCETICH
1925.

